

Drugsdelicten beschouwd

Over aard & omvang van Opiumwetfeiten in 2012
geregistreerd bij politie en Koninklijke Marechaussee

Peter Kruise
Paul Gruter

Drugsdelicten beschouwd

Over aard & omvang van
Opiumwetfeiten in 2012 geregistreerd
bij politie en Koninklijke Marechaussee

Peter Kruise
Paul Gruter

Titel

Drugsdelicten beschouwd

Over aard & omvang van Opiumwetfeiten in 2012 geregistreerd bij politie en Koninklijke Marechaussee

Auteurs

Peter Kruise

Paul Gruter

Met medewerking van

Marijn Everartz

Marit de Vries

In opdracht van

Ministerie van Veiligheid en Justitie, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)

Omslagillustratie

Nationale Beeldbank

Arjan Penning

ISBN/EAN: 978-94-91534-06-5

©2014 WODC ministerie van Veiligheid en Justitie, Den Haag. Auteursrechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het ministerie van Justitie. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning bij artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk is vermeld.

Inhoud

Afkortingen verklaard	7
Samenvatting	8
1 Inleiding.....	13
1.1 Aanleiding en doelstelling van het onderzoek	13
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen	14
1.3 Methoden van onderzoek in vogelvlucht	14
1.4 Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie.....	16
1.5 Leeswijzer	17
2 Over de registratie van drugsdelicten	18
2.1 Politiewerk en politieadministratie.....	18
2.2 Ontsluiting van BVH-gegevens	19
2.3 Omvang van geregistreerde drugsincidenten in 2012 door de politie.....	20
2.4 Geregistreerde drugsincidenten zonder verdachten bij de politie	21
2.5 Administratie Koninklijke Marechaussee	23
2.6 Geregistreerde drugsincidenten zonder verdachten bij de KMar	24
3 Opiumwetfeiten: bestandsanalyse	25
3.1 Aantal geregistreerde drugsfeiten.....	25
3.2 Geografische en temporele spreiding van politiefeiten.....	27
3.3 Geografische en temporele spreiding van KMar-feiten	30
3.4 Soort drugs bij politiefeiten.....	32
3.4.1 In beslag genomen harddrugs	33
3.4.2 In beslag genomen softdrugs	33
3.5 Soort drugs bij KMar-feiten	34
3.5.1 In beslag genomen harddrugs	34
3.5.2 In beslag genomen softdrugs	35

4	Dossieranalyse: uitleg van methode.....	37
4.1	Steekproeftrekking en -omvang	37
4.2	Vastlegging van dossierinformatie	39
4.3	Beoordelaarbetroouwbaarheid	39
5	Dossieranalyse: de resultaten	42
5.1	Soort drugs bij politiefeiten.....	42
5.1.1	In beslag genomen harddrugs	42
5.1.2	In beslag genomen softdrugs	43
5.2	Hoeveelheid in beslag genomen drugs (politie)	44
5.2.1	In beslag genomen harddrugs	44
5.2.2	In beslag genomen softdrugs	46
5.3	Opsporing van drugsdelicten.....	47
5.4	Niveau en aard van drugshandel	48
5.4.1	Harddrugshandel	49
5.4.2	Softdrugshandel	49
5.5	Land van herkomst en bestemming bij drugssmokkel	50
5.6	Productie van harddrugs.....	51
5.7	Telen/vervaardigen van softdrugs	52
6	Verdachten van Opiumwetdelicten	56
6.1	Herkenningsdienstsysteem	56
6.2	Algemeen beeld van verdachten van Opiumwetdelicten	57
6.3	Specifieke profielen van Opiumwetverdachten	60
6.3.1	Harddrugsbezitters (n=197)	60
6.3.2	Softdrugsbezitters (n=129)	61
6.3.3	Harddrugshandelaren (n=189)	62
6.3.4	Softdrugshandelaren (n=177)	63
6.3.5	Bolletjesslikkers (n=688).....	63
6.3.6	Cocaïnesmokkelaars (anders dan bolletjesslikkers; n=420)	64
6.3.7	Softdrugssmokkelaars (n=743)	65
6.3.8	Harddrugsproducenten (n=67).....	65

6.3.9 Henneptelers/softdrugsproducenten (n=208).....	66
7 Totaalbeeld.....	67
7.1 Type delict en soort drugs	67
7.2 Kenmerken van drugsdelicten.....	69
7.2.1 Geografische spreiding	70
7.2.2 Temporele spreiding	70
7.2.3 Opsporing van drugsdelicten	70
7.2.4 Hoeveelheid in beslag genomen drugs	71
7.2.5 Niveau en aard van de drugshandel	72
7.2.6 Herkomst en bestemming bij drugssmokkel.....	73
7.2.7 Bedrijfsmatigheid en risico's bij drugsproductie/teelt.....	74
7.3 Kenmerken van verdachten van drugsdelicten.....	74
7.4 Tot slot.....	75
Summary	77
Geraadpleegde literatuur	81
Bijlage 1 Begeleidingscommissie	82
Bijlage 2 Relevante Opiumwetartikelen.....	83
Bijlage 3 Drugsbestanden politie	86
Bijlage 4 Drugsbestanden KMar	87
Bijlage 5 Instructie dossieronderzoek	88
Bijlage 6 Opiumwetartikelen en BVH/BPS codes	95
Bijlage 7 Leeftijdsverdeling verdachten.....	96
Bijlage 8 Incidentcombinaties in dossiers	98

Afkortingen verklaard

Afkorting	Omschrijving
BI	Business Intelligence
BPS	Bedrijfs Processen Systeem
BVH	BasisVoorziening Handhaving
BVI	BasisVoorziening Informatie
BOSZ	Betere Opsporing door Sturing op Zaken
DRC	Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding
EMCDDA	Europees Monitoring Centrum voor Drugs en Drugsverslaving
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
GHB	Gamma-HydroxyButyraat
HARC	Hit And Run Cargoteam
HKS	Herkenningsdienstsysteem
INP-model	Informatiemodel Nederlandse Politie
KMar	Koninklijke Marechaussee
LIO	Landelijke Informatie Organisatie
NDM	Nationale Drug Monitor
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WVMC	Wet Voorkoming Misbruik Chemicaliën

Samenvatting

Het WODC levert elk jaar een bijdrage aan het Jaarbericht van de Nationale Drug Monitor (NDM). Bij de drugsgerelateerde criminaliteit worden elk jaar onder meer cijfers gerapporteerd over geregistreerde Opiumwetfeiten bij politie, Openbaar Ministerie en rechterlijke macht op basis van landelijke registratiesystemen. Deze informatie geeft inzicht op hoofdlijnen. De drugsfeiten uit het peiljaar 2004 zijn door Jacobs (2007), in opdracht van het WODC, nader onderzocht. Er is besloten om wederom nader onderzoek uit te laten voeren ter specificatie van de Opiumwetdelicten met 2012 als peiljaar. Het onderhavige onderzoek is daar de weerslag van.

De probleemstelling van het onderzoek is driedelig en richt zich op de volgende vragen:

1. Welke soorten drugs en welke typen delict zijn in het spel bij de geregistreerde Opiumwetfeiten in Nederland uit het jaar 2012?
2. Wat zijn kenmerken van deze delicten in de onderscheiden Opiumwetfeiten?
3. Wat zijn de kenmerken van de verdachten naar type delict?

Voor het onderzoek zijn bestanden met betrekking tot geregistreerde drugsdelicten opgevraagd bij de Nationale politie, geautomatiseerd gegenereerd op basis van het bedrijfsprocessensysteem Basisvoorziening Handhaving (BVH), en bij de Koninklijke Marechaussee, geautomatiseerd samengesteld op basis van het Bedrijfsprocessensysteem (BPS). De gegevens hebben betrekking op 2012 en bevatten informatie over het (vermoedelijke) drugsfeit en de verdachte(n). Registraties in BVH bevatten soms niet meer dan een mutatie van een vermoedelijk drugsfeit, terwijl andere registraties in BVH voor voldragen processen-verbaal staan. Om het kaf van het koren te scheiden, is de analyse gebaseerd op feiten waarbij één of meer personen in de rol van verdachte zijn geregistreerd in resp. BVH en BPS. Het bestand van de Koninklijke Marechaussee (KMar) bevat tevens informatie over de in beslag genomen drugs (soort en hoeveelheid). Deze informatie kon slechts ten dele uit de politiesystemen (BVH) worden gehaald. Daarnaast zijn Herkenningsdiensysteem (HKS) gegevens opgevraagd om inzicht te verwerven in de criminele loopbaan van de verdachten.

In BVH (politie) kunnen drugsdelicten worden onderscheiden in zes subcategorieën, te weten bezit, handel en vervaardigen van respectievelijk hard- en softdrugs. De drugsfeiten die de KMar registreert, hebben voornamelijk betrekking op smokkel van drugs en er wordt daarbij een onderscheid gemaakt in slikkerfeiten, softdrugsfeiten, (post)zendingen zonder geadresseerde en overige drugsfeiten. Inbeslagnames in de haven van Rotterdam – uitgevoerd door het multidisciplinaire HARC-team (Hit And Run Cargoteam bestaat uit medewerkers van de Zeehavenpolitie, Douane en FIOD) – worden in de administratie van de politie geregistreerd. Smokkel over de weg wordt eveneens door de politie geregistreerd, behalve als de KMar aan de hand van een controle een dergelijke smokkel aantreft.

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is naast de analyse van de BVH-, BPS- en HKS-bestanden, dossieronderzoek uitgevoerd. Er zijn in totaal 1.019 drugsfeiten nader onderzocht, waarvan 909 geregistreerd door de politie en 110 geregistreerd door de KMar. Deze dossiers zijn bekeken met behulp van het softwareprogramma BlueView. De dossiers zijn geselecteerd op basis van een gestratificeerde steekproef waarbij de zes hierboven genoemde subcategorieën hebben gefungeerd als strata.

Soort drugs en type delict

Er zijn in 2012 in totaal ruim 9.500 feiten geregistreerd inzake harddrugsdelicten en ruim 12.000 feiten met betrekking tot softdrugsdelicten waarbij een of meerdere verdachten in beeld zijn gekomen. Bij een feit is er niet altijd één inbeslagname geregistreerd. Soms wordt er niets in beslag genomen, en soms worden juist meerdere drugssoorten in beslag genomen. Van de geregistreerde harddrugsfeiten heeft 62 procent betrekking op het bezit hiervan. Het is duidelijk dat de politie en zeker de KMar het meest op cocaïne stuiten. Ongeveer de helft van alle harddrugsfeiten heeft betrekking op deze drug. Synthetische drugs als XTC en amfetamine tekenen voor een kwart tot een derde van de feiten. Opiaten (heroïne), GHB en overige harddrugs staan voor een kwart tot een zesde van de harddrugsfeiten. Deze algemene verdeling is anders bij de vier onderscheiden drugsdelicten: bezit, handel, smokkel en productie. Bij smokkel gaat het vrijwel uitsluitend om cocaïne die door de Douane op Schiphol en de KMar elders in het land wordt onderschept. Bij productie van harddrugs gaat het louter om synthetische drugs. Bij bezit en kleinschalige handel is de verdeling meer divers.

Bij de geregistreerde softdrugsfeiten gaat het vrijwel uitsluitend om cannabisproducten. Nederwiet en hennepplanten voeren de boventoon met drie kwart van de inbeslagnames. Twintig procent komt voor rekening van hasj en buitenlandse wiet. Bijna de helft van de softdrugsfeiten heeft betrekking op de teelt van hennep. Eveneens een fors aantal feiten (38 procent) heeft betrekking op het bezit van cannabis.

Opsporing, geografische en temporele spreiding

Opsporing van bezit van drugs (zowel hard- als softdrugs) is vaker het gevolg van niet-gerichte opsporing dan van gerichte opsporing, terwijl alle andere drugsfeiten voornamelijk door gerichte opsporing aan het licht komen. Bij smokkel spelen de controles van de Douane een cruciale rol, terwijl bij de ontdekking van drugsproductie/hennepeteelt tips van burgers de belangrijkste factor vormen.

De politie registreert verhoudingsgewijs (per 100.000 inwoners) de meeste drugsdelicten in het zuiden van Nederland: de provincies Limburg en Noord-Brabant. Bijna drie van de vier drugsfeiten van de KMar zijn afkomstig van Schiphol. De grensovergang in de haven van IJmuiden (boot naar Newcastle), scoort na Schiphol het hoogste bij KMar-feiten.

Naast geografische spreiding is er ook sprake van temporele spreiding. De politie registreert minder drugsfeiten in de maand december. In de zomermaanden worden er meer drugshandelfeiten opgepakt, maar zijn er minder feiten rond hennepeteelt.

Hoeveelheden in beslag genomen drugs

Het onderzoek geeft geen basis om precies te berekenen hoeveel drugs er in Nederland in beslag zijn genomen door politie. Bij harddrugs wordt in politiedossiers vaak gesproken in termen van wikkels, pillen of bolletjes. Wij rekenen daarom in gebruikerseenheden analoog aan de Aanwijzing Opiumwet van het OM, waarbij de definiëring van het begrip ‘geringe hoeveelheid voor eigen gebruik’ van deze Aanwijzing is gevolgd. Bijna een op de vijf van inbeslagnames van harddrugs valt binnen deze grens. Bij softdrug is dit het geval bij ruim de helft van de inbeslagnames.

Bij de smokkel door bolletjesslikkers wordt door de KMar gemiddeld driekwart kilo cocaïne in beslag genomen. De gemiddelde hoeveelheid bij andere methoden om cocaïne Nederland binnen te smokkelen – zoals via de bodypackers of in de (hand)bagage – levert een vangst op van gemiddeld 2,5 kilo cocaïne. In totaal heeft de KMar in 2012 ongeveer 1.500 kilo cocaïne in beslag genomen. De hoeveelheid in beslag genomen softdrugs bij smokkelfeiten van de KMar blijft bij 69 procent van de gevallen binnen de lage opsporingsprioriteitsgrens van vijf gram; bij 95 procent van alle feiten wordt er niet meer dan dertig gram softdrugs in beslag genomen.

Bij de productie van harddrugs wordt er vaak geen drugs in beslag genomen. Meestal worden er spullen en/of grondstoffen (precursoren) aangetroffen. Bij de teelt van hennep (nederwiet) worden wel met regelmaat planten aangetroffen. Gemiddeld gaat het om 320 planten per plantage (geen stekken); we zijn niet veel plantages met (uitsluitend) stekken in het dossieronderzoek tegengekomen.

Drugshandel

De bestudeerde dossiers bij de politie met betrekking tot handel in drugs hebben, zowel bij de handel in harddrugs als bij de handel in softdrugs vrijwel uitsluitend betrekking op detailhandel. Dat wil zeggen handel waarbij de drugs direct worden verkocht aan gebruikers. Logisch, want er zullen meer detailhandelaren zijn dan tussen/groothandelaars en de detailhandel is soms meer zichtbaar dan de tussen- of groothandel.

Bij de detailhandel kan er een onderscheid worden gemaakt tussen drie hoofdvormen van afzet: op straat, via een 06-nummer (op bestelling) en vanuit een dealpand. Op basis van de bestudeerde politiedossiers kunnen we de conclusie trekken dat de meeste handel als straathandel is te kwalificeren; met name bij softdrugs.¹ Dit zou ook het gevolg kunnen zijn van het feit dat straathandel het meest in het zicht plaatsvindt en daardoor mogelijk eerder tot opsporing leidt. De analyse van de dossiers suggereert verder dat harddrugshandel vaker vanuit dealpanden plaatsvindt dan softdrugshandel.

¹ Het gaat hier om illegale handel in softdrugs en niet om de gedoogde handel via de coffeeshop.

Drugssmokkel

De dossierstudie van KMar-feiten heeft zich beperkt tot slikker- en ‘overige’ drugsfeiten. Overige drugsfeiten zijn alle feiten die niet slikken en softdrugs betreffen. Hieruit blijkt dat deze feiten voor het grootste gedeelte betrekking hebben op de smokkel van cocaïne via Schiphol. Niet verrassend liggen de landen van herkomst in Zuid-Amerika en springen de gebieden/landen eruit die traditioneel een band hebben met Nederland: de ABC-eilanden en Suriname. Het land van bestemming is, op een enkele uitzondering na, Nederland. De softdrugsfeiten van de KMar zijn niet betrokken in het dossieronderzoek. Wel kunnen we op basis van de BPS-informatie de conclusie trekken dat het in het overgrote deel van deze feiten ook om uitvoer van drugs gaat. Er is een forse groep die op Schiphol wordt betrapt met een gebruikershoeveelheid cannabis. Deze passagiers vliegen vanaf Schiphol ergens naar toe, maar deze bestemming kennen we niet. Verder komt bijna een kwart van de feiten uit IJmuiden waar met name Britten gebruikershoeveelheden mee willen nemen op de boot naar Newcastle.

Drugsproductie/teelt

Voor de hennep-teelt is in de Aanwijzing Opiumwet van het OM gedefinieerd wanneer er sprake is van bedrijfsmatige teelt. Op basis van de bestudeerde dossiers inzake hennep-teelt kunnen we concluderen dat er bij 94 procent van de hennep-teeltfeiten die de politie als zodanig heeft geregistreerd sprake is van bedrijfsmatige teelt. De productie/teelt gebeurt vooral in woningen. Dit geldt in sterkere mate voor de teelt van hennep. Ruim een kwart van de productie van synthetische drugs vindt plaats in een ruimte ingericht als een laboratorium. Brandgevaar speelt zeker – dat wil zeggen dat het wordt benoemd in het politiedossier – bij elf procent van de harddrugslocaties en bijna een kwart van de henneplocaties.

Profiel van de verdachten

Verdachten van drugsdelicten zijn in de regel mannen, hoewel vrouwen wel als verdachten worden aangemerkt bij cocaïnesmokkel. Bij bezit van drugs zijn de meeste verdachten afkomstig uit Nederland, maar bij bezit van softdrugs zijn er relatief veel verdachten afkomstig uit de buurlanden Duitsland, België en Frankrijk. Ook bij de geregistreerde handel in drugs (zowel hard- als softdrugs) zijn de meeste verdachten afkomstig uit Nederland, maar zijn er relatief veel verdachten met Marokko als geboorteland. Bij cocaïnesmokkel zijn vooral Antillianen en Surinamers geregistreerd in de rol van verdachte, terwijl bij de geregistreerde smokkel van gebruikershoeveelheden cannabis relatief veel Britten zijn betrokken.

Bij het bezit (en smokkel van gebruikershoeveelheden) van cannabis zijn vooral jongvolwassenen betrokken. De (detail)handelaren van cannabisproducten zijn echter achter in de twintig, terwijl het zwaartepunt in de leeftijdsverdeling bij telers achterin de dertig ligt. Bij het bezit en de handel van harddrugs zijn met name jongvolwassenen betrokken, terwijl het smokkelen van cocaïne voor rekening komt van personen in de leeftijd van midden twintig tot midden dertig. Bij de productie van harddrugs zijn relatief veel begin dertigers betrokken.

Uit de HKS-registratie blijkt dat ruim veertig procent van de verdachten is te kwalificeren als debutant, dat wil zeggen dat het drugsdelict het eerste criminele feit is waar ze voor zijn geregistreerd in HKS. Bij de KMar-verdachten (smokkelaars) ligt dit zelfs op ruim tachtig procent. Ongeveer een op de zes verdachten is te karakteriseren als een veelpleger, dat wil zeggen dat ze meer dan tien processen-verbaal op hun naam hebben staan. Dit geldt voor de politieverdachten, maar niet voor de verdachten van de KMar. Op basis van de KMar-registratie kunnen we geen enkele veelpleger aantreffen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling van het onderzoek

Het WODC levert sinds 2003 op verzoek van de Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding (DRC) elk jaar een bijdrage aan het Jaarbericht van de Nationale Drug Monitor (NDM). Het Jaarbericht rapporteert over ontwikkelingen op het terrein van het gebruik van illegale en legale drugs en over de aan deze drugs gerelateerde criminaliteit. Bij de drugs-gerelateerde criminaliteit worden elk jaar onder meer cijfers gerapporteerd over geregistreerde Opiumwetfeiten bij politie, Openbaar Ministerie en rechterlijke macht. Deze cijfers zijn afkomstig uit de landelijke registratiesystemen van deze instanties. De informatie kan alleen op hoofdcategorieën van soorten drugs inzicht bieden. Er kan slechts gedifferentieerd worden naar hard- en softdrugs. Dat betekent dat niet zichtbaar is, of het bij harddrugs gaat om heroïne, cocaïne, ecstasy, amfetamine of een ander soort harddrug, en dat het bij softdrugs onduidelijk blijft in welke mate naast cannabis ook hallucinogene paddenstoelen, qat of andere softdrugs in het spel zijn. Het is evenmin mogelijk om te bepalen of het gaat om productie van drugs, handel in drugs of om bezit van kleine hoeveelheden voor eigen gebruik. De landelijke registraties leggen evenmin vast om welke hoeveelheden drugs het gaat en wat kenmerken zijn van het delict.

Het ontbreken van specifieke informatie over het soort drug en het type delict heeft ook tot gevolg dat het WODC dit soort informatie niet kan rapporteren aan twee internationale instanties die hier elk jaar om vragen: het Europees Monitoring Centrum voor Drugs en Drugsverslaving (EMCDDA) en het United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC).

In 2006-2007 heeft het WODC nader onderzoek naar Opiumwetfeiten laten verrichten met 2004 als peiljaar (Jacobs, 2007). Dit onderzoek gaf meer specifieke informatie, die is gebruikt in de daaropvolgende Jaarberichten van de NDM en is gerapporteerd aan EMCDDA en UNODC. Voor de recente Jaarberichten was deze informatie echter verouderd en als gevolg hiervan niet meer bruikbaar.

In de Bestuursraad (BR) van 13 juli 2012 stond het Jaarbericht van de NDM 2011 geagendeerd. In de bespreking heeft de BR het WODC verzocht de opzet van de NDM te herzien. Daarbij is meer aandacht gevraagd voor de beleidsprioriteiten en om meer perspectief en verdieping van de informatie. Een van de punten die werd meegegeven vanuit de BR is om een verdiepingsslag te geven aan de informatie over de Opiumwetfeiten. In overleg met de Directie Rechtshandhaving en Criminaliteitsbestrijding (DRC) is besloten om wederom onderzoek te laten verrichten ter specificatie van de Opiumwetfeiten. De resultaten van dit onderzoek dienen als input voor het Jaarbericht van de NDM te verschijnen in 2014.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De driedelige probleemstelling is als volgt geformuleerd:

- 1) Welke soorten drugs en welke typen delict zijn in het spel bij de geregistreerde Opiumwetfeiten in Nederland uit het jaar 2012?
- 2) Wat zijn kenmerken van deze delicten in de onderscheiden Opiumwetfeiten?
- 3) Wat zijn de kenmerken van de verdachten naar typen delict en hard- en softdrugs?

We beantwoorden de probleemstelling aan de hand van de onderstaande drie clusters van onderzoeksvragen.

Ad 1. *Soort drug(s) en typen delict* bij de geregistreerde Opiumwetfeiten:

- a) Hoe is de verdeling van Opiumwetfeiten naar soort drug?
- b) Hoe is de verdeling van Opiumwetfeiten naar type delict?
- c) Hoe is bij Opiumwetfeiten de verdeling naar soort drug per type delict?

Ad 2. *Kenmerken van de delicten* in de onderscheiden Opiumwetfeiten:

- a) Waar en wanneer vinden de geregistreerde drugsdelicten plaats?
- b) Hoe is de opsporingsinstantie het drugsdelict op het spoor gekomen?
- c) Welke hoeveelheden drugs zijn er in beslag genomen?
- d) Wat is het niveau en de aard van de drugshandel?
- e) Wat is het land van herkomst en bestemming bij de smokkel van drugs?
- f) Is er sprake van bedrijfsmatige productie/teelt van softdrugs en in welke mate zijn hieraan risico's voor het milieu en de omgeving verbonden?

Ad 3. *Kenmerken van de verdachten* naar type delict:

- a) Wat is het profiel van verdachten van de onderscheiden type drugsdelicten op basis van sekse, leeftijd, woonland en geboorteland?
- b) Wat is het aandeel van debutanten en het aandeel van veelplegers bij verdachten van drugsdelicten?

1.3 Methoden van onderzoek in vogelvlucht

Het doel van het onderzoek – een specificatie van geregistreerde Opiumwetdelicten – kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Het is immers de vraag wat we onder geregistreerde Opiumwetdelicten willen verstaan. Gaat het dan om alle feiten die (mogelijk) een overtreding van de Opiumwetgeving behelzen of – aan de andere kant van het spectrum – om Opiumwetdelicten waarbij een of meer verdachten een transactie van de officier van justitie hebben geaccepteerd of die schuldig zijn bevonden door de rechter? Tussen deze twee uitersten zitten diverse tussenstations.

In dit onderzoek is er voor gekozen om Opiumwetdelicten geregistreerd bij de politie en de KMar als uitgangspunt te nemen. Of het tot insturen naar het Openbaar Ministerie of een veroordeling bij de rechter komt, blijft hiermee (met deze keuze) buiten beschouwing.

Maar ook ‘Opiumwetdelicten geregistreerd bij de politie en de KMar’ is niet een eenduidig begrip. De politie en de KMar registreren Opiumwetdelicten in het bedrijfsprocessensysteem: BVH bij de politie en BPS bij de KMar. Deze registratie kan bestaan uit een tip dat er hennep wordt verbouwd in een woning. In voorkomende gevallen kan dan echter nader onderzoek-uitwijzen dat er toch niets aan de hand is. Deze registratie kan ook de inbeslagname van een grote drugspartij betreffen. Kortom, het is rijp en groen door elkaar heen. We hebben bestanden opgevraagd bij de politie en de KMar waarin al deze feiten zitten. De opbouw en de inhoud van deze bestanden wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2.

Vervolgens hebben we rijp en groen van elkaar gescheiden door de feiten er uit te lichten waarbij een of meerdere personen als verdachte zijn aangemerkt. Bij feiten met een verdachte hoeven niet per se drugs in beslag genomen te zijn, maar moeten er wel voldoende aanwijzingen zijn om wel iemand als verdachte aan te merken. In hoofdstuk 3 worden deze feiten en de kenmerken die we kennen op basis van deze registerbestanden (BVH-bestand van de politie en BPS-bestand van de KMar) gepresenteerd.

Om alle onderzoeksvragen te beantwoorden volstaan de registerbestanden niet. Daarom is er aan de hand van een gestratificeerde steekproef uit deze bestanden nader dossieronderzoek uitgevoerd. Meer precieze informatie over deze wijze van steekproeftrekking is te vinden in hoofdstuk 4. Het is van belang om te hier vast te stellen dat het registeronderzoek (hoofdstuk 3) en het dossieronderzoek (hoofdstuk 5) gebruik maakt van dezelfde bron, namelijk geregistreerde drugsdelicten in BVH/BPS met een of meer verdachten. Bij het registeronderzoek zijn alle feiten uit 2012 betrokken, maar zijn slechts een beperkt aantal variabelen bekend. Bij het dossieronderzoek is een beperkte steekproef getrokken, maar is alle informatie uit het dossier bekend.

Tot slot richten de onderzoeksvragen zich op de verdachten van Opiumwetdelicten. Hiervoor maken we naast BVH/BPS-bestanden en dossiers (steekproef) ook gebruik van het Herkenningsdienstsysteem (HKS). Wat er precies in het HKS zit en op welke punten dit systeem verschilt van BVH/BPS wordt uitgelegd in paragraaf 6.1 Verder worden in hoofdstuk 6 de kenmerken van de verdachten nader besproken.

Gezien de vraag van de opdrachtgever – een specificatie van de Opiumwetfeiten – is het onderzoek puur *beschrijvend* van aard. We hebben geen poging gedaan om de resultaten te spiegelen aan bestaande inzichten (onderzoeksliteratuur). Wel geven we af en toe een duiding van de resultaten in het licht van hoe de politie/KMar werkt, dan wel de wijze van administreren door beide opsporingsinstanties. Rest ons er op te wijzen dat de geregistreerde Opiumwetdelicten bij de politie een reflectie zijn meldingen van burgers en opsporingsactiviteiten van de

politie en de KMar en daarmee niet (noodzakelijkerwijs) een reflectie van het werkelijke beeld van overtredingen van de Opiumwetgeving.

1.4 Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie

In dit rapport komt onder andere het bezit van hard- en softdrugs aan de orde. Er wordt in Nederland geringe opsporingsprioriteit gegeven aan het bezit van gebruikerhoeveelheden. In de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie wordt het opsporings- en vervolgingsbeleid met betrekking tot gebruikershoeveelheden harddrugs (middelen vermeld op lijst I) het volgende gesteld:

In het geval van een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik dient de hulpverlening aan de gebruiker voorop te staan. Contacten verslavingszorginstellingen en (eventueel) andere hulpverleningsinstellingen moeten in een vroeg stadium gelegd worden.

Opsporing: geen gerichte opsporing; geen verzekeringstelling.

Vervolging: slechts vervolging ter ondersteuning van hulpverlening.

Verder wordt in de aanwijzing nader gepreciseerd wat we onder gebruikershoeveelheden moeten verstaan:

Onder een geringe hoeveelheid wordt verstaan: een hoeveelheid/dosis die doorgaans wordt aangeboden als gebruikershoeveelheid. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld één bolletje, één ampul, één wikkel, één pil/tablet (in elk geval een aangetroffen hoeveelheid van maximaal 0,5 gram); een consumptie-eenheid van 5 ml GHB.

Het opsporings- en vervolgingsbeleid met betrekking tot gebruikershoeveelheden softdrugs (middelen vermeld op lijst II), waarbij tevens wordt aangegeven wat als gebruikerhoeveelheid wordt gezien, is als volgt verwoord:

De grens van wat gedoogd wordt bij de verkoop van henneproducten door de coffeeshops is gesteld op maximaal 5 gram. Het ligt in de rede eenzelfde grens te hanteren voor het aanwezig hebben van henneproducten. In beginsel wordt niet strafrechtelijk opgetreden tegen het aanwezig hebben van hoeveelheden tot en met 5 gram, de geringe hoeveelheid voor eigen gebruik. Bij hoeveelheden tussen de 5 en de 30 gram volgt bij ontdekking een strafrechtelijke reactie. Opsporing: geen gerichte opsporing.

Ten aanzien van het bezit van paddo's dient bij het bepalen van wat een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik is een onderscheid gemaakt te worden in verse paddo's en gedroogde paddo's. Onder een gebruikershoeveelheid wordt doorgaans verstaan 0,5 gram gedroogde paddo's en 5 gram verse dan wel niet gedroogde paddo's. In beginsel wordt niet strafrechtelijk opgetreden tegen het aanwezig hebben van hoeveelheden tot en met respectievelijk 0,5 en 5 gram, de geringe hoeveelheid voor eigen gebruik. Opsporing: geen gerichte opsporing.

1.5 Leeswijzer

In paragraaf 1.3 is de opbouw van het rapport al min of meer uit de doeken gedaan. We zetten het hier nog even op een rijtje. In hoofdstuk 2 wordt uitgelegd hoe de bedrijfsadministratie van de politie en de KMar in elkaar zit en wat het totaalbeeld is van geregistreerde (vermeende) Opiumwetfeiten. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het registeronderzoek naar Opiumwetfeiten met verdachten gepresenteerd. In hoofdstuk 4 komt deze wijze van steekproef-trekking voor het dossieronderzoek aan bod en in hoofdstuk 5 worden de resultaten daarvan besproken. Hoofdstuk 6 is gewijd aan de verdachten van Opiumwetfeiten. Het rapport sluit af met hoofdstuk 7 waarin we een totaalbeeld geven met antwoorden op de onderzoeksvragen, en daarmee op de probleemstelling.

2 Over de registratie van drugsdelicten

Functionarissen van de politie en de Koninklijke Marechaussee komen als opsporingsambtenaren in aanraking met overtredingen van de Opiumwet (zie ook bijlage 2). Artikel 2 OW heeft betrekking op harddrugs (lijst I), terwijl artikel 3 OW zich richt op softdrugs (lijst II). In beide artikelen wordt de onderstaande vierdeling gehanteerd ten aanzien van verboden handelingen:

- A. Binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen.
- B. Telen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren.
- C. Aanwezig hebben.
- D. Vervaardigen.

De administratie van de politie is echter niet gebouwd op basis van wetsartikelen, maar op basis van concrete misdrijven. Zo is diefstal door middel van braak strafbaar gesteld in art 311 Sr., maar in de politieadministratie wordt gesproken over diefstal in/uit woning, diefstal in/uit auto, diefstal in/uit bedrijf et cetera. De politieadministratie (BVH) is vormgegeven met het Informatiemodel Nederlandse Politie (INP-model). Ook het Bedrijfsprocessensysteem (BPS) van de KMar is opgebouwd aan de hand van ‘maatschappelijke klassen’.

2.1 Politiewerk en politieadministratie

Politieambtenaren kunnen op verschillende manieren in aanraking komen met (vermeende) drugsmisdrijven. Ze kunnen zelf bij toeval tegen drugs aanlopen, bijvoorbeeld bij een huiszoeking of een fouillering naar aanleiding van een ander feit, ze kunnen worden getipt door burgers, bijvoorbeeld buurtbewoners die een henneplucht ruiken bij een bepaalde woning. Maar registratie van drugsmisdrijven kan ook het gevolg zijn van gericht opsporingsonderzoek of een gerichte controle op specifieke locaties. Kortom, er zijn vele manieren waarop (het vermoeden van) een drugsdelict tot de politie kan komen. Soms wordt er een mutatie daarvan aangemaakt, soms wordt er direct een proces-verbaal opgemaakt. Soms gaat het om een inbeslagname waarbij een verdachte in beeld is. Andere keren worden er geen drugs in beslag genomen.

Wanneer een politieambtenaar wordt geconfronteerd met een (vermoeden van een) drugsmisdrijf wordt deze informatie gemuteerd in het bedrijfsprocessensysteem BVH. Voor het registreren van Opiumwetartikelen heeft de politieambtenaar zes categorieën, zogeheten maatschappelijke klassen, ter beschikking, te weten:

1. Code F40: Bezit harddrugs (lijst 1)
2. Code F41: Bezit softdrugs (lijst 2)
3. Code F42: Handel e.d. harddrugs (lijst 1)
4. Code F43: Handel e.d. softdrugs (lijst 2)
5. Code F44: Vervaardigen harddrugs (lijst 1)
6. Code F45: Vervaardigen softdrugs (lijst 2)

Naast de zes codes voor drugsdelicten (F40-F45) kent BVH nog drie andere codes die ondergebracht zijn bij het Resultaatgebied Leefbaarheid (conform het INP-model) en die betrekking hebben op drugsoverlast. Het gaat hierbij om de volgende drie codes:

- Code F46: Aantreffen drugs (geen verdachte)
- Code F47: Overige drugsdelicten
- Code E38: Overlast in verband met drugs

Incidenten rond drugsoverlast vallen in principe buiten de reikwijdte van dit onderzoek, maar de omschrijving van code 46 en code 47 doet vermoeden dat het hier niet louter om drugs-overlast gaat. Daarom zijn we in het kader van een algemene verkenning wel nagegaan welk soort incidenten onder deze codes worden weggeschreven.

Middelen die nodig zijn voor het produceren van synthetische drugs hebben geen psychoactieve werking en vallen daarom niet onder de Opiumwet, maar onder de Wet Voorkoming Misbruik Chemicaliën (WVMC). Op voorhand vermoedden wij dat deze feiten in BVH zijn weggeschreven onder code F44 (vervaardigen harddrugs). De code F44-feiten die we bij het dossieronderzoek nader hebben bestudeerd, ondersteunen dit vermoeden. Met regelmaat worden bij feiten onder de code F44 geen drugs aangetroffen, maar wel chemicaliën.

2.2 Ontsluiting van BVH-gegevens

De informatie opgeslagen in BVH kan deels worden ontsloten met behulp van de Basis Voorziening Informatie (BVI). Het is afhankelijk van de inrichting van het datawarehouse welke informatie kan worden ontsloten; dit proces van verdergaand ontsluiten van data is constant in ontwikkeling. We hebben een BI-specialist van de Landelijke Eenheid, Dienst Landelijke Informatie Organisatie (DLIO) verzocht om een bestand te leveren met informatie over F40-F45 incidenten (zie bijlage 3 met een overzicht van de gevraagde variabelen).

We hebben vervolgens een bestand gekregen van alle incidenten waaraan code F40-F45 is toegekend en waarvan de datum van eerste kennisname ligt in de periode 1 januari tot en met 31 december 2012. We nemen aan dat het opsporingsonderzoek van deze incidenten is afgerond op het moment dat wij het systeem hebben bevraagd, te weten: 28 november 2013. Het feit dat het onderzoek in 2013 is gestart, maakt dat het onderzoek zich richt op het volledige jaar van 2012.

Het bestand dat wij van de politie hebben gekregen, is opgebouwd aan de hand van wat de politie ‘incidenten’ noemt. Ieder incident heeft een uniek nummer. Een incident staat gelijk aan een strafbaar feit. Zo is er bijvoorbeeld op één adres naast hasj ook hennep in beslag genomen. Deze inbeslagnames hebben hetzelfde incidentnummer, omdat de inbeslagnames onder één BVH-code zijn weggeschreven, namelijk F43 (handel softdrugs). Is er echter sprake van twee soorten drugs (bijvoorbeeld hard- en soft drugs) dan zien we twee BVH-codes, en dan dus twee incidentnummers terug. Daar is bijvoorbeeld het geval bij een controle/invalid waar wiet (BVH-code F41, bezit softdrugs) in beslag is genomen, maar ook XTC-pillen (BVH-code F40, bezit harddrugs) in beslag zijn genomen.

Omdat we aan de hand van een incidentsleutel geen dossiers kunnen lichten, hebben we ook gevraagd om het dossiernummer; het ‘oorspronkelijk registratienummer’. Dit nummer heeft de volgende gedaante: PLXX00_BVH_2012XXXXXX, waarbij de eerste twee XX staan voor de politieregio, dus 01 is Groningen, 02 Friesland et cetera. Het hierboven gegeven voorbeeld met twee incidentnummers, heeft één dossiernummer. Een dossier is hetzelfde als een proces-verbaal.

Bij een incident kunnen meerdere verdachten betrokken zijn. In BVH krijgen de betrokken personen een rol toebedeeld, zoals benadeelde, aangever, betrokkene, getuige en verdachte. Wij hebben een bestand gekregen van alle personen die als verdachte zijn aangemerkt bij de desbetreffende incidentnummers. Het kan zo zijn dat bij één incident meerdere verdachten zijn betrokken, maar andersom – een verdachte voor meerdere incidenten – is ook mogelijk. Het is ook voorstelbaar dat een persoon als verdachte is aangemerkt bij twee of meer incidenten die niet binnen één dossier vallen. Iemand wordt bijvoorbeeld zowel in januari als in juni aangehouden voor handel in harddrugs. We kunnen dit nagaan aan de hand van de ‘persoonsleutel’; iedere persoon in het bestand heeft een unieke persoonsleutel.

2.3 Omvang van geregistreerde drugsincidenten in 2012 door de politie

De politie heeft in 2012 bijna 38.000 incidentregistraties opgemaakt in BVH met betrekking tot een (vermeend) drugsdelict. Dertig procent van de gemuteerde incidenten heeft betrekking op hennepsteelt (F45); dat kan – zoals gezegd – het ontruimen van een plantage betekenen, maar ook een melding zijn, zoals een telefoontje van een buurtbewoner over bijvoorbeeld een vreemde (hennep)geur.

Tabel 2.1 Geregistreerde drugsincidenten in 2012 bij de politie

	Code	Aantal	Percentage
Bezit harddrugs	F40	6.680	18 %
Bezit softdrugs	F41	5.485	14 %
Handel e.d. harddrugs	F42	4.133	11 %
Handel e.d. softdrugs	F43	2.521	7 %
Vervaardigen harddrugs	F44	216	1 %
Vervaardigen softdrugs	F45	11.272	30 %
Aantreffen drugs	F46	3.334	9 %
Overige drugsdelicten	F47	4.338	11 %
Totaal		37.979	100 %

Bron: BVH

Zoals eerder beschreven zijn de code F46 (aantreffen drugs) en F47 (overige drugsmisdriven) in het INP-model ondergebracht bij het resultaatgebied *Leefbaarheid* en daarmee wordt gesuggereerd dat het minder met drugscriminaliteit te maken heeft. Het onderzoek concentreert zich dan ook op de code F40-F45, maar om toch een indruk te hebben welke incidenten er schuilgaan achter de code F46 en F47 hebben we globaal tachtig willekeurige incidenten per code bekeken.

De code F46 (Aantreffen drugs) wordt gebruikt als de politie drugs aantreft zonder dat er een verdachte in beeld is dan wel dat kleine gebruikershoeveelheden drugs bijvangst is naar aanleiding van een ander feit (huiszoeking, verkeerscontrole). Ook incidenten waarbij burgers drugs aantreffen in de openbare ruimte en daarvan melding maken bij de politie worden onder de code F46 weggeschreven. Tot slot zijn er drugsvondsten door derden (bijvoorbeeld in postzendingen, in de horeca of op een festivalterrein) waar de politie over wordt ingelicht.

Overige drugsdelicten (code F47) is, zoals de naam suggereert, een samenraapsel van uiteenlopende incidenten. Het betreft onder andere meldingen waar geen actie op wordt ondernomen, dan wel niets wordt aangetroffen en observatienotities, bijvoorbeeld rond drugsrunners. Maar ook het aantreffen van hennepafval wordt soms onder deze code weggeschreven.

2.4 Geregistreerde drugsincidenten zonder verdachten bij de politie

In lang niet alle geregistreerde drugsincidenten wordt er een persoon als verdachte aangemerkt. Bij de politie-incidenten is in ongeveer een derde van de incidenten geen verdachte bekend; althans er is niet een persoon geregistreerd in BVH in de rol van verdachte. Om nader te onderzoeken waarom er in ruim tienduizend incidentregistraties geen verdachte voorkomt, is een willekeurige steekproef van 110 incidenten getrokken.

Tabel 2.2 Geregistreerde drugsincidenten met en zonder verdachte (politieregistratie)

	Zonder BVH ver- dachte	Met BVH verdachte	Percentage met verdachte
Bezit harddrugs	728	5.952	89 %
Bezit softdrugs	891	4.594	84 %
Handel e.d. harddrugs	1.994	2.139	52 %
Handel e.d. softdrugs	1.358	1.163	46 %
Vervaardigen harddrugs	102	114	53 %
Vervaardigen softdrugs	5.621	5.651	50 %
Totaal	10.694	19.613	65 %

Bron: BVH

Een nadere uitsplitsing naar incidentcode leert dat bezit van hard- of softdrugs bijna altijd tot registratie van een verdachte in BVH leidt. In de steekproef van 110 incidenten zonder verdachten hebben zeventien van deze incidenten betrekking op het bezit van hard- of softdrugs. Bij zes van deze incidenten blijkt er bij nader inzien wel een persoon bekend die als verdachte zou kunnen worden gezien, maar niet als zodanig in BVH is geregistreerd. Bij de overige incidenten zijn kleine hoeveelheden drugs aangetroffen zonder dat duidelijk is wie deze drugs in zijn bezit had. Soms wordt de drugs in beslag genomen, een waarschuwing gegeven, maar worden niet de namen van de betrokkenen genoteerd.

Bij de handel in hard- of softdrugs is in ongeveer de helft van de incidenten een verdachte in beeld. In de steekproef van incidenten zonder verdachten hebben we 37 van deze incidenten nader bestudeerd. In 21 van deze gevallen is het incident weggeschreven onder code F42 (harddrugs) en 16 keer onder code F43 (softdrugs). Bij twee van de 37 incidenten blijkt er wel sprake te zijn van een ‘bekende verdachte’, maar niet als zodanig geregistreerd. Het ontbreken van een geregistreerde verdachte kan verschillende oorzaken hebben. Het kan zijn, dat er een melding binnenkomt dat er wordt gedeald, maar er wordt geen actie op ondernomen, of dat de vogels zijn gevlogen op het moment dat de politie arriveert. Het kan ook zijn dat de politie wel controleert, maar dat drugshandel niet kan worden aangetoond (er wordt geen drugs gevonden).

Het vervaardigen van hard- of softdrugs leidt – evenals de handel – in ongeveer de helft van de incidenten tot een verdachte. In de steekproef van incidenten zonder verdachte zijn twee incidenten bekeken met de code F44 (vervaardigen harddrugs). In het ene geval blijkt er geen laboratorium aanwezig te zijn op de plek waar de politie binnenvalt. In het andere geval is er sprake van een amfetaminelaboratorium en hierbij zijn wel degelijk verdachten in beeld. Dit wordt echter in een ander dossier beschreven en blijktbaar is dit incident administratief niet gekoppeld aan het hoofdossier. De steekproef bevat aanzienlijk meer meldingen met code F45 (vervaardigen softdrugs), namelijk 52 incidenten. Bij de helft (26) van deze incidenten is de melding onderzocht – warmtemeting of bezoek – maar is vastgesteld dat er geen sprake is van hennepsteelt. Bij dertien incidenten lezen we dat de melding wordt doorgezet naar een andere afdeling of wordt onderzocht als er tijd is. We weten niet wat er verder met deze meldingen is gedaan en wat het resultaat is. Bij twee incidenten blijken er toch verdachten in

beeld te zijn en in drie gevallen is de plantage geruimd zonder dat er in het dossier melding wordt gemaakt van verdachten. Bij de overige incidenten (acht incidenten) is het onduidelijk wat er met de melding is gedaan.

2.5 Administratie Koninklijke Marechaussee

De administratie van de KMar is op een vergelijkbare manier als die van de politie opgebouwd. De KMar werkt echter niet met BVH, maar met BPS. In BPS zijn overtredingen van de Opiumwetgeving weggeschreven onder vier codes, te weten:

- Code 384: Drugszaak
- Code 386: Drugszaak (slikker)
- Code 387: Drugszaak (softdrugs)
- Code 388: Drugszaak NN zending (zending zonder geadresseerde)

Drugsincidenten van de KMar hebben vaak betrekking op de smokkel van harddrugs. Deze incidenten worden weggeschreven onder code 384. Als het om slikkerincidenten gaat, dan wordt er een aparte code toegekend, namelijk 386. Softdrugincidenten (code 387) hebben vooral betrekking op passagiers die met een kleine gebruikershoeveelheid bij de toegangscontrole worden gesnapt. Vaak staan ze de drugs vrijwillig af. Post en vrachtzendingen zonder geadresseerde worden weggeschreven onder code 388.²

Bij KMar wordt, evenals bij de politie, gesproken in termen van incidenten (feiten). Bij een incident kunnen meerdere verdachten betrokken zijn en kunnen meerdere soorten drugs in beslag zijn genomen. De BPS-informatie is ontsloten aan de hand van ClickView door een BI (Business Intelligence)-analist van de afdeling Business analyse en kwaliteitszorg van District Schiphol. Dit heeft drie bestanden opgeleverd met betrekking tot incidenten, personen en goederen (zie ook bijlage 4). Er zijn bij de KMar ruim vierduizend incidenten rond (vermeende) drugsdelicten geregistreerd in 2012.

Tabel 2.3 Geregistreerde drugsincidenten in 2012 bij de KMar

	Code	Aantal	Percentage
Drugszaak	384	1.583	39 %
Slikker	386	707	17 %
Softdrugs	387	1.692	41 %
NN-zending	388	124	3 %
Totaal		4.106	100 %

Bron: BPS

² De oplettende lezer vraagt zich misschien af, waar code 385 dan voor staat. Deze code blijkt niet te bestaan.

2.6 Geregistreerde drugsincidenten zonder verdachten bij de KMar

Bij KMar-incidenten leiden slikkerincidenten bijna altijd tot een verdachte en NN-zendingen vrijwel nooit. Beide resultaten zijn logisch. Bij de overige drugsincidenten wordt in iets meer dan 40 procent van gevallen een verdachte geregistreerd. Een nadere blik op de bestanden van de KMar leert dat van de 920 drugsincidenten zonder verdachten er 105 zijn aan te duiden als postverzendingen. Er is een afzender bekend, maar de zaak heeft niet tot een verdachte (in Nederland) geleid. Het gaat in het merendeel van de zendingen om cocaïne (63 keer) en in mindere mate om heroïne (14 keer). Daarnaast zijn er 144 drugsincidenten zonder verdachte, maar wel met een of meerdere personen in de rol van ‘betrokkene’. Dit is uiteraard een wat vage, weinig zeggende rol, want in principe is iedereen een betrokkene; ook een verdachte of een getuige. In de 144 incidenten waar een betrokkene bij is genoteerd, is in 51 gevallen drugs aangetroffen. In de meeste incidenten gaat het dan om softdrugs (37 keer) en het is verrassend dat deze incidenten dan niet als ‘softdrugsincidenten’ (code 387) zijn weggeschreven.

Er zijn 980 softdrugsincidenten in het bestand van de KMar waarbij geen verdachte in beeld is; althans niet een persoon in de rol van verdachte. Het blijkt dat in 705 van deze 980 incidenten er wel een of meer betrokkenen bekend zijn. Dit past in het verhaal van onze dataleverancier. Deze vertelt, desgevraagd, dat passagiers met een joint of een kleine hoeveelheid softdrugs, deze in de regel vrijwillig kunnen afstaan. Blijkbaar wordt een deel van deze personen in BPS met de rol van betrokkene weggeschreven. Er wordt bij deze ‘betrokkenen’ 286 keer wiet aangetroffen, 155 keer gaat het om hasj en 96 keer om een joint.

Tabel 2.4 Geregistreerde drugsincidenten met en zonder verdachte (KMar-registratie)

	Zonder BPS verdachte	Met BPS verdachte	Percentage met verdachte
Drugszaak	920	663	42 %
Slikker	16	691	98 %
Softdrugs	980	712	42 %
NN-zending	107	17	14 %
Totaal	2.023	2.083	51 %

Bron: BPS

3 Opiumwetfeiten: bestandsanalyse

In dit hoofdstuk richten we ons op de Opiumwetfeiten geregistreerd bij de politie of de KMar waarbij een verdachte in beeld is. Het gaat daarmee om feiten waarvan we mogen aannemen dat vastgesteld is, dan wel een duidelijke verdenking is, dat de Opiumwet is overtreden. Dit betekent – uiteraard – niet dat bij al deze feiten de schuld van de verdachte ook bewijsbaar is of als zodanig wordt gezien door de officier van justitie en in laatste instantie de rechter. Losse meldingen en niet te controleren tips zijn, door de incidenten zonder verdachten buiten beschouwing te laten, er uitgezeefd.

3.1 Aantal geregistreerde drugsfeiten

De politie en de KMar hebben tezamen 21.696 drugsfeiten met verdachten geregistreerd in 2012. In 2012 levert de politie negentig procent van de geregistreerde feiten in verband met drugsdelicten, terwijl de KMar-registratie voor tien procent van de feiten staat. In bijna de helft van de feiten gaat het om bezit van drugs (hard- of softdrugs) en ruim een kwart van de feiten heeft betrekking op het vervaardigen van softdrugs (hennepplantages). Tabel 3.1 geeft het overzicht.

Tabel 3.1 Geregistreerde drugsfeiten met verdachte(n) in 2012 (BVH en BPS)

	Code	Aantal	Percentage
Politie			
Bezit harddrugs	F40	5.952	27 %
Bezit softdrugs	F41	4.594	21 %
Handel e.d. harddrugs	F42	2.139	10 %
Handel e.d. softdrugs	F43	1.163	5 %
Vervaardigen harddrugs	F44	114	1 %
Vervaardigen softdrugs	F45	5.651	26 %
Totaal politie		19.613	90 %
KMar			
Drugszaak	384	663	3 %
Slikker	386	691	3 %
Softdrugs	387	712	3 %
NN-zending	388	17	-
Totaal KMar		2.083	10 %
Totaal politie + KMar		21.696	100 %

Bron: BVH en BPS

Zoals in hoofdstuk 2 uitgelegd, kunnen in de politieadministratie meerdere feiten één dossier vormen. Aan de hand van het dossiernummer hebben we in kaart gebracht hoe het aantal feiten en dossiers zich verhoudt: het blijkt dat de 19.613 feiten betrekking hebben op 18.268 dossiers. In het overgrote deel van de zaken is één feit gelijk aan één dossier, maar in een beperkt aantal zaken komen zijn twee of meer feiten in één dossier ondergebracht. Tabel 3.2 geeft een overzicht van de meest voorkomende combinaties.

Tabel 3.2 Geregistreerde drugsdossiers met verdachte(n) in 2012 (politie)

	Code	Aantal	Percentage	Gem. VE per dossier
Dossiers met één feit				
Bezit harddrugs	F40	5.174	28,3 %	1,17
Bezit softdrugs	F41	3.921	21,5 %	1,25
Handel e.d. harddrugs	F42	1.638	9,0 %	1,61
Handel e.d. softdrugs	F43	785	4,3 %	1,55
Vervaardigen harddrugs	F44	84	0,5 %	1,98
Vervaardigen softdrugs	F45	5.448	29,8 %	1,54
Subtotaal		17.050	93,3 %	
Dossiers met meerdere feiten				
Bezit hard en softdrugs	F40/F41	226	1,2 %	1,52
Bezit en handel harddrugs	F40/F42	382	2,1 %	2,22
Bezit en handel softdrugs	F41/F43	244	1,3 %	2,19
Handel hard en softdrugs	F42/F43	20	0,1 %	2,80
Bezit/vervaardigen softdrugs	F41/F45	78	0,4 %	1,67
Handel/vervaar softdrugs	F43/F45	35	0,2 %	2,54
Andere combinaties*		233	1,3 %	
Subtotaal		1.218	6,7 %	
Totaal		18.268	100,0 %	1,42

Bron: BVH; *voor een uitsplitsing van deze combinaties: zie bijlage 8.

Omdat het overgrote deel van de dossiers slecht betrekking heeft op één feitcode en de bestanden die we hebben gekregen van de politie gemaakt zijn op feitniveau, zijn de hieronder vermelde analyses gemaakt op feitniveau.

Bij de 18.268 dossiers zijn in totaal 25.911 geregistreerde verdachten betrokken. Het gaat hierbij niet om unieke verdachten, dus als een verdachte in twee dossiers voorkomt, telt hij twee keer mee. Dit komt overeen met 1,42 verdachte per dossier. In 75 procent van de gevallen is er één verdachte in beeld, in zeventien procent van de gevallen zijn er twee verdachten geregistreerd en bij de resterende acht procent van de gevallen zijn er drie of meer verdachten geregistreerd; dit interval loopt van drie tot 35 verdachten. In het dossier met de meeste geregistreerde verdachten zijn er dus 35 personen als verdachte aangemerkt. Tabel 3.2 (laatste kolom) laat zien dat dossiers met enkel bezit van harddrugs of bezit van softdrugs een kleiner

gemiddeld aantal verdachten met zich meebrengt, terwijl dossiers met meerdere feitcodes juist een groter gemiddeld aantal verdachten herbergt.

3.2 Geografische en temporele spreiding van politiefeiten

Bij de geografische spreiding van geregistreerde drugsfeiten van de politie kijken we naar de verdeling over de provincies. Omdat niet iedere provincie van gelijke omvang is wat betreft het inwonertal, is gekeken naar het aantal drugsfeiten per 10.000 inwoners. ‘Vervaardigen harddrugs’ is niet als een aparte categorie vermeld vanwege de kleine aantallen, maar is wel meegeteld in het totaal.

Uit tabel 3.3 blijkt dat verhoudingsgewijs de meeste drugsfeiten worden geregistreerd in de provincie Limburg. Limburg scoort overigens op alle gebieden (bezit, handel en vervaardigen van respectievelijk hard- en softdrugs) hoger dan het landelijk gemiddelde. De provincie Flevoland neemt een tweede positie in. De hoge plaatsing van Flevoland wordt met name veroorzaakt door een forse score bij ‘bezit harddrugs’. Een nadere blik op het BVH-bestand leert dat de hoge score vooral voor rekening komt van een gemeente in deze provincie met maar liefst 241 harddrugs bezitfeiten in 2012 (van de 392 harddrugs bezitfeiten voor heel Flevoland). Nader inzoomen leert vervolgens dat vrijwel alle feiten stammen uit de periode 21-23 juni 2012; de dagen waarop een groot festival is gehouden. De derde positie wordt ingenomen door provincie Noord-Brabant. Deze provincie scoort hoger op bezit (hard- en softdrugs) dan het landelijk gemiddelde. Ook het aantal feiten rond hennepplantages ligt op een hoger niveau.

De provincie Drenthe kent verhoudingsgewijs het minste aantal geregistreerde drugsfeiten. Dit geldt over de gehele breedte, dus zowel bij bezit, handel als vervaardiging. Andere provincies die onder het landelijk gemiddelde scoren zijn Friesland, Gelderland en Utrecht. Ook voor deze provincies geldt dat er lager wordt gescoord op *alle* deelgebieden.

Tabel 3.3 Geregistreerde drugsfeiten door politie (codes F40-F45) per provincie per 10.000 inwoners

	Bezit Hard	Bezit Soft	Handel Hard	Handel Soft	Vervaar Soft	Totaal
Groningen	2,4	2,9	1,2	0,6	3,8	10,9
Friesland	2,6	1,3	1,2	0,2	2,2	7,6
Drenthe	1,4	1,0	0,6	0,3	3,0	6,3
Overijssel	2,0	2,0	0,7	0,4	3,0	8,3
Flevoland	9,9	2,6	0,7	0,9	5,2	19,3
Gelderland	2,7	1,2	0,8	0,3	2,4	7,6
Utrecht	2,3	2,3	0,8	0,4	1,9	7,6
Noord-Holland	4,4	1,3	1,8	0,4	2,6	10,5
Zuid-Holland	3,4	2,3	1,6	0,4	3,4	11,3
Zeeland	1,8	2,4	1,5	1,0	4,2	11,0
Noord-Brabant	4,3	5,2	0,8	0,9	4,7	16,0
Limburg	5,3	7,4	2,2	3,4	5,2	23,7
Totaal	3,5	2,7	1,3	0,7	3,4	11,7

Bron: BVH en CBS (Statline)

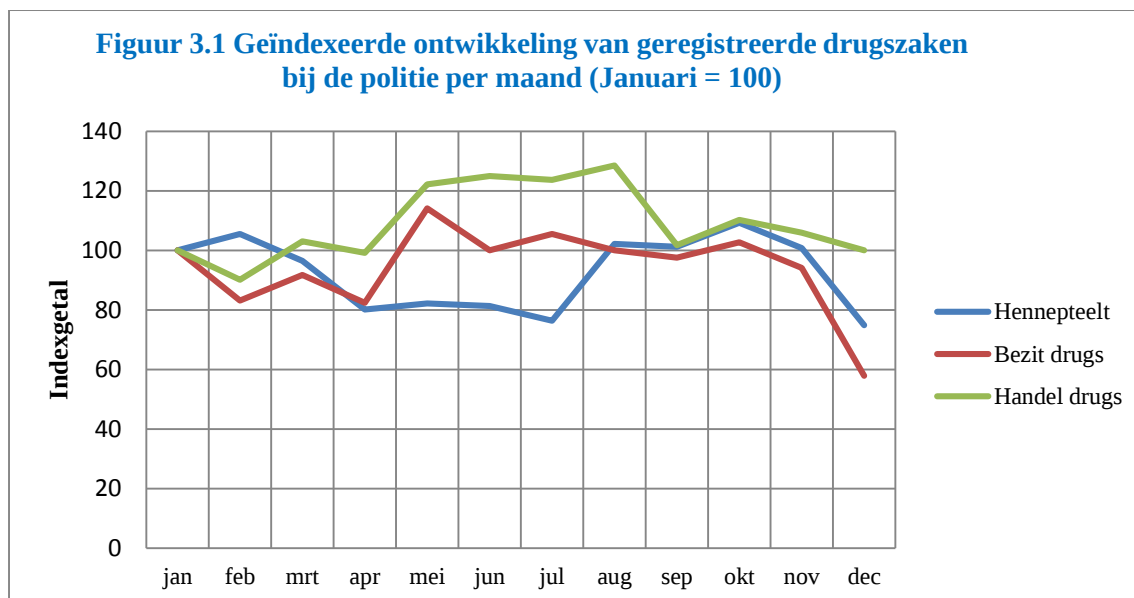
Een inhoudelijke interpretatie van deze cijfers geven we niet, omdat we hier geen onderzoek naar hebben gedaan. In theorie kunnen deze cijfers duiden op een verschil in drugscriminaliteit in het land, maar ze kunnen (mede) ook een uiting zijn van de mate waarin politie-inzet plaatsvindt op dit thema of de mate waarin burgers incidenten melden.³

Registratie van drugsdelicten vindt vaker plaats in grote gemeenten. Er zijn in 2012 27 gemeenten in Nederland met meer dan 100.000 inwoners. In deze 27 gemeenten wonen 5,5 miljoen mensen, hetgeen overeenkomt met een derde van de Nederlandse bevolking. Uit de politieregistratie blijkt dat bijna de helft van alle drugsdelicten plaatsvindt binnen deze gemeenten.

De spreiding van het aantal geregistreerde drugsfeiten bij de politie over de maanden van het jaar laat een opvallend verschijnsel zien, namelijk een daling van het aantal registraties in december. Dat geldt voor de categorieën bezit van zowel hard- als softdrugs en de hennep-teelt. Er liggen waarschijnlijk meerdere verklaringen ten grondslag aan dit fenomeen, maar omdat het zich specifiek tot december beperkt, is de meest voor de hand liggende verklaring de verminderde inzet van de politie voor drugsfeiten in december door andere openbare orde zaken (vuurwerk, oud en nieuw, donkere dagen offensief) dan wel bij het min of meer gedwongen opmaken van verlofdagen (zogenaamde stuwmeerverloven). Feiten rond hennep-teelt

³ Bij deze en de volgende mogelijke verklaringen die gegeven worden waarbij verschillende elementen betreffende de politie-inzet genoemd worden, zij overigens nadrukkelijk opgemerkt dat de inzet van politie op lokaal niveau bepaald wordt door het lokale gezag, burgemeester en Openbaar Ministerie. Zij beslissen waar de politiecapaciteit op ingezet wordt.

liggen ook in de zomermaanden op een lager niveau dan in de rest van het jaar. Wat hiervoor de verklaring is, weten we niet, maar waarschijnlijk lijkt dat ook hier een verminderde bezettingsgraad bij de politie (zomervakantie) een rol speelt. Het aantal feiten rond drugshandel piekt echter wel in de zomermaanden, hetgeen mogelijk samenhangt met grotere aantallen toeristen, meer festivalactiviteiten en dergelijke.

Een uitsplitsing van drugsfeiten naar dagen van de week laat meerdere tendensen zien. Ten eerste valt op dat het aantal feiten rond bezit van harddrugs op een hoger niveau ligt in weekenden dan op doordeweekse dagen. Dit fenomeen zien we echter niet terug bij bezit van softdrugs. Harddrugs als cocaïne en XTC zijn ook meer een partydrug dan softdrugs. Bij de handel ligt het gemiddeld aantal feiten per dag in het weekend lager dan doordeweeks (werkweekdag). Dit hangt mogelijk samen met de personeelsbezetting bij de politie in het weekend. Dit zien we nog sterker terug bij het oppakken van meldingen rond hennepplantages. Dit gebeurt relatief weinig in het weekend. Een nadere blik op de doordeweekse dagen leert dat deze activiteit vooral op dinsdag, woensdag en donderdag wordt opgepakt.

Tabel 3.4 Geregistreerde drugsfeiten bij de politie naar deel van de week

	Weekend	Gemiddeld per weekenddag	Doordeweeks	Gemiddeld per werkweekdag
Bezit harddrugs	2.572	24,7	3.380	13,0
Bezit softdrugs	1.184	11,4	3.410	13,1
Handel harddrugs	475	4,6	1.664	6,4
Handel softdrugs	227	2,2	936	3,6
Vervaardigen harddrugs	16	0,2	98	0,4
Vervaardigen softdrugs	661	6,4	4.990	19,1
Totaal	5.135	49,4	14.478	55,5

Bron: BVH

3.3 Geografische en temporele spreiding van KMar-feiten

Bijna drie van de vier drugsfeiten van de KMar zijn afkomstig van Schiphol. Bij de meeste Schipholfeiten gaat het om inbeslagnames aan de zogeheten *Airside*, dat wil zeggen het gebied dat slechts toegankelijk is voor passagiers en personeel. De rest van Schiphol – het voor iedereen toegankelijke deel – wordt *Landside* genoemd. De grensovergang in de haven van IJmuiden, scoort na Schiphol het hoogste bij KMar-feiten. Het betreft hier vrijwel uitsluitend softdrugsfeiten en het zijn vrijwel louter Britse onderdanen die als verdachten worden geregistreerd.

De andere locaties zijn verspreid over het land. De provincies Brabant en Limburg zijn bij elkaar genomen in het overzicht in tabel 3.5. De meeste feiten uit deze provincies zijn afkomstig van Eindhoven Airport (61 feiten). Maastricht Airport staat voor tien geregistreerde drugsfeiten met verdachte. Het cellencomplex Oude Meer (bij Schiphol) is ingedeeld bij ‘Overig’. In totaal zijn zeventien feiten aan deze locatie gekoppeld, waaronder vier slikkerfeiten. De zeventien NN-zendingen zijn niet als aparte categorie weergegeven, maar deze feiten zijn wel in het totaal meegeteld. Inbeslagnames in de haven van Rotterdam – uitgevoerd door het multidisciplinaire HARC-team (Hit And Run Cargoteam bestaat uit medewerkers van de Zeehavenpolitie, Douane en FIOD) – worden in de administratie van de politie geregistreerd.

Tabel 3.5 Geregistreerde drugsfeiten bij de KMar naar locatie

	Drugs algemeen	Slikker	Soft drugs	Totaal
Oostgrens	21	-	15	36
Brabant/Limburg	74	4	100	178
IJmuiden	4	-	194	198
Rotterdam	7	-	21	28
Schiphol Airside	307	554	260	1.129
Schiphol Landside	192	124	63	384
Overig	39	9	41	89
Onbekend	19	4	18	41
Totaal	663	691	712	2.083

Bron: BPS

In 2012 zijn er 663 feiten met een of meer verdachten geregistreerd onder code 384. Hierbij zitten ook negen feiten waarbij militairen zelf (kazernes) zijn gepakt voor het bezit van drugs. Deze feiten zijn buiten beschouwing gelaten, zodat er 654 overblijven. Schiphol tekent voor ruim drie kwart van de feiten. En, de luchthavens in Nederland tekenen tezamen voor tachtig procent van de *overige drugsfeiten*. Vijf procent van de overige drugsfeiten is afkomstig van mobiele brigades bij de grensovergangen naar België en Duitsland.

Tabel 3.6 Locatie overige smokkelfeiten KMar

	Aantal	Percentage
<i>Luchthaven van:</i>		
Schiphol	504	77,1 %
Eindhoven	13	1,9 %
Rotterdam	7	1,1 %
Maastricht	2	0,3 %
<i>Grensovergang bij:</i>		
Maastricht (weg)	24	3,7 %
Hazeldonk (weg)	6	0,9 %
IJmuiden (boot)	4	0,6 %
Elders (weg)	6	0,9 %
Andere locatie	88	13,5 %
Totaal	654	100,0 %

Bron: BPS

De KMar registreert in 2012 in totaal 712 softdrugsfeiten met verdachte(n). Hierbij zitten ook negentien feiten waarbij militairen zelf (kazernes) gepakt zijn voor bezit van softdrugs. Deze feiten zijn buiten hier beschouwing gelaten, zodat er 693 overblijven. Opnieuw is Schiphol het sterkst vertegenwoordigd met 47 procent van de feiten, maar in mindere mate dan bij de bolletjesslikkers. De luchthavens in Nederland tekenen tezamen voor 57 procent van de softdrugsfeiten. De haven van IJmuiden, de boot naar Newcastle, is verantwoordelijk voor ruim een kwart van de softdrugsfeiten. Zeven procent van de softdrugsfeiten is afkomstig van mobiele brigades bij de grensovergangen naar België en Duitsland.

Tabel 3.7 Locatie softdrugsfeiten KMar

	Aantal	Percentage
<i>Luchthaven van:</i>		
Schiphol	323	46,6 %
Eindhoven	47	6,8 %
Rotterdam	21	3,0 %
Maastricht	4	0,6 %
<i>Haven van:</i>		
IJmuiden	194	28,0 %
Hoek van Holland	1	0,1 %
<i>Grensovergang (weg) bij:</i>		
Hazeldonk	13	1,9 %
Maastricht	8	1,2 %
Elders	30	4,3 %
Andere locatie	52	7,5 %
Totaal	693	100,0 %

Bron: BPS

Bij de feiten van de KMar is geen dip in december waar te nemen. Er zijn wel fluctuaties, maar deze zijn niet als markant te benoemen. Bij een uitsplitsing naar dagen van de week valt het op dat er minder slikkerfeiten zijn geregistreerd op dinsdag, woensdag en donderdag. Verder zijn er iets meer softdrugsfeiten in het weekend dan doordeweeks. Dit hangt mogelijk samen met weekendtoerisme. Er zijn in ieder geval beduidend meer softdrugsfeiten in IJmuiden (veerboot naar Newcastle) op zaterdag en zondag dan op doordeweekse dagen.

3.4 Soort drugs bij politiefeiten

BVI kent de mogelijkheid om ook informatie over het type drugs en de hoeveelheid in beslag genomen drugs te leveren, maar in de praktijk blijkt deze functionaliteit (nog) niet optimaal te werken, dan wel is de BVH-invoer door verbalisanten voor verbetering vatbaar. Hoe dan ook, van de 19.613 geregistreerde F40-F45 feiten met verdachte(n), is bij 4.093 feiten informatie bekend over het type drug en bij 4.652 feiten over de hoeveelheid drugs. Bij de hoeveelheid drugs komen opvallend vaak weinig geloofwaardige getallen uit het systeem. Het heeft er daarmee alle schijn van dat dit wordt veroorzaakt door een systeemfout. Zo komt de hoeveelheid 129.502 maar liefst 370 keer voor; dat lijkt ons onwaarschijnlijk. Hetzelfde geldt voor 22.394 (komt 153 keer voor) et cetera. We hebben om deze reden besloten niets te doen met 'hoeveelheid' op basis van het BVI-bestand en deze vraag op basis van het dossieronderzoek (de steekproef) te beantwoorden.

Zoals gezegd, is van 4.093 van de 19.613 feiten (21 procent) bekend welke soort drugs er in beslag is genomen. Het is de vraag welke betekenis we mogen toekennen aan deze informatie. Is dit een representatieve afspiegeling van het geheel of zit hier een selectieve vertekening in? We zien niet op voorhand een reden waarom er sprake zou zijn van selectiviteit en gezien het feit dat de verdeling op basis van het BVH-bestand sterk lijkt op de verdeling bij het dossieronderzoek (zie hoofdstuk 5) beschouwen we de BVH-informatie over het type drugs als een (erg grote) a-selectieve steekproef.

Bij de 4.093 feiten waarbij het bestand informatie bevat over de in beslag genomen soort drugs, is in totaal informatie bekend over 4.752 verschillende inbeslagnames. Binnen één feit kunnen namelijk meerdere soorten drugs in beslag worden genomen. Bij 3.434 feiten (84 procent) wordt er slechts een type drugs in beslag genomen. In het geval dat er meerdere soorten drugs in beslag worden genomen, zou er – in theorie – geen combinatie tussen hard- en softdrugs mogen zijn, want dan zou het feit immers onder twee codes moeten zijn weggeschreven. Dit blijkt niet altijd te kloppen in de praktijk. Verder blijkt dat sommige combinaties vaker voorkomen dan anderen. Heroïne gaat vaak samen met cocaïne. In 45 van de 138 bezitfeiten met heroïne wordt ook cocaïne in beslag genomen. Ditzelfde geldt voor 28 van de 55 handelsfeiten. In ongeveer een op de zes feiten waarbij XTC in beslag wordt genomen, vindt er tevens inbeslagname van amfetamine plaats.

3.4.1 In beslag genomen harddrugs

Bij bezit van harddrugs heeft – grofweg – een op de drie feiten betrekking op cocaïne, in eveneens een op de drie feiten gaat het om XTC/amfetamine en het laatste derde deel komt voor rekening van opiaten (heroïne/opium), GHB en andere drugs. Deze verdeling loopt redelijk in de pas met de gebruikersmarkt (zie NDM Jaarbericht 2012). Bij inbeslagnames van harddrugs binnen het handelssegment, ligt de nadruk meer op cocaïne (de helft) dan bij bezit. XTC/amfetamine nemen een minder prominente plaats in bij inbeslagnames bij handel; deze drugssoorten staan voor circa een op de vijf feiten bij handel tegen een op de drie bij bezit. Heroïne tekent voor 17 procent van handelsfeiten, terwijl GHB nauwelijks een rol speelt in het handelssegment. Het BVH-bestand bevat nauwelijks informatie over de drugssoort bij het vervaardigen van harddrugs. In de laatste kolom van tabel 3.8 zijn de gegeven gewogen naar het landelijke totaal; er van uitgaande dat de feiten waarin het type drugs bekend is, representatief zijn voor het geheel.⁴

Tabel 3.8 In beslag genomen harddrugs bij de politie (BVH-opgave)

	Bezit		Handel e.d.		Gewogen percentage
	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	
Cocaïne	624	36 %	162	50 %	39 %
XTC	297	17 %	38	12 %	16 %
Amfetamine	283	16 %	22	7 %	14 %
GHB	140	8 %	3	1 %	6 %
Heroïne	138	8 %	55	17 %	10 %
Opium	165	9 %	23	7 %	8 %
Overig	110	6 %	23	7 %	7 %
Totaal	1.757	100 %	326	100 %	100 %

Bron: BVH; bij veel feiten ontbreekt deze informatie (zie tekst).

3.4.2 In beslag genomen softdrugs

Bij softdrugs heeft ongeveer twee derde van alle inbeslagnames bij bezit en handel betrekking op hennep van Nederlandse bodem (nederwiet of hennepplanten). Hasj en buitenlandse wiet staan voor de meeste van de resterende feiten. GHB stond tot mei 2012 op lijst II van de Opiumwet, maar speelt nauwelijks een rol van betekenis in de verdeling bij softdrugs. De productie van softdrugs heeft vrijwel uitsluitend betrekking op hennepkwekerijen. Soms wordt er nederwiet in beslag genomen, maar in het merendeel van de feiten worden er planten gerooid.

⁴ Deze weging is gemaakt op basis van de verdeling van het aantal geregistreerde incidenten met verdachten. We geven een rekenvoorbeeld: het type drugs is bij 1.757 harddrugsbezitincidenten (code F40) bekend. Er zijn in totaal 5.952 incidenten met code F40. Bij handel (code F42) is bij 326 incidenten het type drugs bekend en er zijn in totaal 2.139 incidenten met code F42. Als we het gewogen percentage voor cocaïne dan willen uitrekenen, dan is de rekensom als volgt: $((624 \cdot 5952 / 1757) + (162 \cdot 2139 / 326)) / (5952 + 2139) \cdot 100 = 39 \%$.

Tabel 3.9 In beslag genomen softdrugs bij de politie (BVH-opgave)

	Bezit		Handel e.d.		Vervaardigen		Gewogen percentage
	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	
Nederwiet	1.147	58 %	148	63 %	128	30 %	44 %
Hasj	387	19 %	40	17 %	9	2 %	11 %
Wiet	274	14 %	29	12 %	9	2 %	8 %
Hennepplanten	96	5 %	13	6 %	271	63 %	34 %
GHB	23	1 %	1	-	-	-	-
Overig	60	3 %	3	1 %	10	2 %	3 %
Totaal	1.987	100 %	234	100 %	427	100 %	100 %

Bron: BVH; bij veel feiten ontbreekt deze informatie (zie tekst).

3.5 Soort drugs bij KMar-feiten

Bij de KMar is het mogelijk om zowel inzicht te krijgen in het soort drugs dat in beslag is genomen als in de hoeveelheid; deze laatste wordt in grammen uitgedrukt.

3.5.1 In beslag genomen harddrugs

De in beslag genomen drugssoort is in het BPS-bestand van de KMar wel altijd te zien. Tabel 3.10 laat zien dat de inbeslagnames van harddrugs bij de KMar bijna uitsluitend cocaïne betreffen; 60 procent van de cocaïne-vondsten is geregistreerd in de categorie Slikkerfeiten.

Tabel 3.10 In beslag genomen harddrugs KMar

	Drugszaak		Slikkerzaak		Totaal	
	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>
Cocaïne	425	91 %	629	100 %	1.054	96 %
XTC	11	2 %	-	-	11	1 %
Amfetamine	5	1 %	1	-	6	1 %
Heroïne	12	3 %	-	-	12	1 %
Overig/mix	15	3 %	-	-	15	1 %
Totaal	468	100 %	630	100 %	1.098	100,0 %

Bron: BPS

In 629 slikkerfeiten is er cocaïne aangetroffen. Bij één feit gaat het om amfetamine (1,1 kilo). Bij de overige zestig feiten (8,7 procent) is niets aangetroffen, dan wel is er niets genoteerd door de KMar. Gemiddeld slikt een persoon ongeveer driekwart kilo cocaïne, of om precies te zijn: 777 gram. Dit betekent, dat de KMar in 2012 489 kilo cocaïne in beslag heeft genomen bij bolletjesslikkers.

Onder de noemer Drugszaak zijn 468 inbeslagnames van harddrugs geregistreerd. Van deze 468 harddrugsfeiten hebben er 425 betrekking op de smokkel van cocaïne. Zoals hiervoor beschreven gaat het bij de bolletjesslikkers eveneens om de smokkel van cocaïne. Zoals gezegd, heeft een slikker gemiddeld driekwart kilo bij zich, maar bij de overige cocaïnesmok-

kelfeiten gaat het in de regel om grotere hoeveelheden. Gemiddeld wordt er 2,5 kilo cocaïne gesmokkeld. In totaal is er ruim duizend kilo cocaïne gesmokkeld in 2012, geregistreerd onder BPS-code 384 van de KMar.

Tabel 3.11 Hoeveelheid in beslag genomen cocaïne KMar (exclusief bolletjesslikkers)

	Luchthaven	Elders	Totaal	Percentage
Niet genoteerd	6	10	16	4 %
10 gram of minder	13	11	24	6 %
Tussen 10 en 100 gram	7	6	13	3 %
Tussen 100 en 1.000 gram	123	3	126	30 %
Tussen 1 en 3 kilo	146	7	153	36 %
Tussen 3 en 10 kilo	72	-	72	17 %
Meer dan 10 kilo	21	-	21	5 %
Totaal	388	37	425	100 %

Bron: BPS en HKS

De getallen in tabel 3.11 laten zien dat het in een beperkt aantal smokkelfeiten van cocaïne om kleine (gebruikers) hoeveelheden gaat. Het leeuwendeel van de feiten heeft betrekking op commerciële smokkel. De meest gevulde klasse is van een tot drie kilo. De mediaan van de verdeling ligt bij 1,3 kilo. Er zijn 21 feiten waarbij meer dan tien kilo cocaïne in beslag is genomen. De grootste vangst is 44,5 kilo. Alle feiten waarbij drie kilo of meer cocaïne in beslag is genomen, spelen zich af op Schiphol.

De 43 smokkelfeiten waarbij andere harddrugs zijn betrokken, bespreken we puntsgewijs:

- Er zijn twaalf feiten met betrekking tot heroïne. Vijf feiten met minder dan tien gram (vier in Brabant/Limburg en een op Schiphol). Drie feiten in Brabant/Limburg met dertig tot driehonderd gram en drie grotere smokkelfeiten met heroïne op Schiphol; van respectievelijk 4,5, zes en dertien kilo heroïne.
- Er zijn zestien feiten rond XTC (elf) en amfetamine (vijf). Bij dertien feiten gaat het om kleine hoeveelheden. In drie feiten (alle op Schiphol) gaat het om smokkel van respectievelijk 800 gram, 5,5 en 6,8 kilo.
- De laatste vijftien feiten hebben betrekking op speed (drie), opium (twee), methadon (drie) en een mix van verdovende middelen (zeven). Op één feit na gaat het hierbij een kleinere hoeveelheden. Bij het enige grote smokkelfeit gaat het om een mix van 7,5 kilo verdovende middelen bij Maastricht.

3.5.2 In beslag genomen softdrugs

Bij 37 feiten is er drugs in beslag genomen als spacecake (negen keer) of een mix van drugs (vijftien keer). Deze feiten zijn buiten beschouwing gelaten in tabel 3.12 omdat deze inbeslagnames niet in gewicht zijn uit te drukken. Bijna twee op de drie inbeslagnames hebben betrekking op (neder)wiet. Hasj staat voor ruim twintig procent. Tien procent is geregistreerd als joint en kan zowel (neder)wiet als hasj bevatten. Tot slot, is er een gering aantal feiten met

betrekking tot paddo's. In 12 procent van de feiten is onbekend wat de hoeveelheid in beslag genomen drugs is. Als we deze feiten buiten beschouwing laten, dan heeft ruim twee van de drie geregistreerde KMar-sofdrugsfeiten betrekking op minder dan vijf gram (neder)wiet/hasj of een beperkt aantal joints of paddo's. In ruim een kwart van de feiten ligt de hoeveelheid tussen de vijf en dertig gram. In vijf procent van de feiten gaat het om meer dan dertig gram. Er zijn drie feiten waarbij het om meer dan een halve kilo sofdrugs gaat.

Tabel 6.5 Hoeveelheid in beslag genomen sofdrugs KMar

	(Neder) wiet	Hasj	Joint	Paddo's	Totaal	Perce- tage
5 gram of minder	236	55	63	15	369	69 %
Tussen de 5 en 30 gr.	117	26	-	-	143	27 %
Tussen de 30 en 100 gr.	11	5	-	-	16	3 %
Tussen de 100 en 500 gr	4	2	-	-	6	1 %
Meer dan een halve kilo	1	2	-	-	3	1 %
Onbekend	24	49	-	-	73	-
Totaal	393	139	63	15	610	(537)
Percentage	64 %	23 %	10 %	3 %	100 %	

Bron: BPS

4 Dossieranalyse: uitleg van methode

In de onderzoeksvragen komen enkele onderwerpen aan bod die niet op basis van de aangeleverde bestanden kunnen worden beantwoord. Daarom is aanvullende informatie verzameld met behulp van een steekproef. Aan de hand van het dossiernummer zijn met behulp van BlueView de dossier gelicht die binnen de steekproef vallen en is de ontbrekende informatie (lees: de informatie die niet kon worden gegenereerd op basis van de algemene bestanden) opgezocht.

4.1 Steekproeftrekking en -omvang

We hebben een gestratificeerde steekproef getrokken uit de BVH-dossiers van de politie. Binnen de zes relevante feitcodes (F40-F45) in BVH hebben we 110 incidentnummers getrokken waarbij een of meer verdachten bekend zijn (de feiten die in hoofdstuk 3 zijn geanalyseerd). Binnen elk stratum (feitcode) is a-selectief getrokken door gebruik te maken van de zogenaamde sample-optie van SPSS. Dat leverde 660 incidentnummers op. Vervolgens is nagegaan welke dossiernummers bij de geselecteerde incidentnummers horen. Nadere inspectie leert dat zeven van de 660 dossiernummers niet de gedaante hebben, zoals beschreven in paragraaf 2.2; deze zijn daarom buiten beschouwing gelaten. Van de resterende 653 dossiers hebben we er vijftien niet kunnen traceren met behulp van BlueView. Uiteindelijk hebben we 638 dossiers bestudeerd bij de politie uit het segment F40-45 feiten met verdachte.

Een dossier kan meer dan één feit bevatten. Het blijkt dat de 638 dossiers tezamen 802 incidentnummers met betrekking tot drugsdelicten bevatten. De dossiers kunnen naast de codes F40 t/m F45 ook andere (geen drugs) feitcodes bevatten, maar die feiten vallen buiten het bestek van dit onderzoek en zijn daarom buiten beschouwing gelaten; 508 van de 638 dossiers bevatten één feitcode (80 procent), terwijl 130 dossiers (20 procent) twee of meer code herbergen.⁵

De vraag is hoe we in de analyse van de steekproefresultaten met dit gegeven moeten omgaan. De dossiers met één feitcode vormen uiteraard geen probleem, maar wat te doen met dossiers die twee of meer feitcodes bevatten? Als er bijvoorbeeld de codes met betrekking tot bezit en handel in harddrugs aan het dossier zijn toegekend, dan kan het zijn dat de handelaar

⁵ In het BVH-totaalbestand is het aantal dossiers met meer dan één incidentcode relatief geringer (zeven procent; zie ook paragraaf 3.1). Dit verschil laat zich enerzijds verklaren door de wijze van steekproeftrekking (gestratificeerd). Tabel 4.1 laat zien dat de ‘handelscodes’ F42 en F43 vaker in combinatie voorkomen dan de ‘bezitcodes’ (F40 en F41). Aangezien er meer bezit dan handelsincidenten zijn in het BVH-totaalbestand, zorgt het gestratificeerd trekken er voor dat het percentage dossiers met meer dan één code groter wordt. Anderzijds is de kans dat een dossier met twee codes wordt getrokken, twee keer zo groot dan een dossier met één code. Dus ook dat gegeven draagt bij aan het resultaat, zoals gepresenteerd in tabel 4.1.

ook voor bezit wordt genoteerd. Handel veronderstelt immers het voorhanden hebben (bezitten) van de handelswaar. Het kan ook zijn dat het dossier betrekking heeft op een waargenomen deal en dat zowel de handelaar als de gebruiker zijn gepakt en dat daarom zowel de code handel als bezit aan het dossier zijn toegekend. Om in de analyse aan deze ‘complexe werkelijkheid’ tegemoet te komen, wordt, daar waar relevant, het beeld bekeken op basis van zowel de eenvoudige dossiers als de meervoudige dossiers. Dus, als we naar bezit van harddrugs kijken, dan bekijken we de dossiers met alleen code F40 (bezit harddrugs) en separaat de dossiers waarin *onder andere* de code F40 in voorkomt.

Tabel 4.1 Feitcodes bij dossiers in de steekproef (politie)

BVH-code	Omschrijving	Aantal	Percentage
Eén feitcode			
F40	Bezit harddrugs	87	14 %
F41	Bezit softdrugs	94	15 %
F42	Handel e.d. harddrugs	76	12 %
F43	Handel e.d. softdrugs	67	11 %
F44	Vervaardigen harddrugs	78	12 %
F45	Vervaardigen softdrugs	106	17 %
Subtotaal		508	80 %
Meerdere codes			
F40/F41	Bezit hard- en softdrugs	11	2 %
F40/F42	Bezit en handel harddrugs	28	4 %
F41/F43	Bezit en handel softdrugs	27	4 %
F40/F44	Bezit en vervaardigen harddrugs	10	2 %
F42/F44	Handel en vervaardigen harddrugs	12	2 %
	Andere combinaties*	42	7 %
Subtotaal		130	20 %
Totaal		638	100 %

* Voor een uitsplitsing van de andere combinaties: zie bijlage 8.

De 638 dossiers bevatten bij elkaar 802 feitcodes. De verdeling is weergegeven in tabel 4.2. Hieruit blijkt dat – als we de steekproef willen extrapoleren naar de gehele populatie – we gebruik zullen moeten maken van wegingsfactoren. Dat is een natuurlijk gevolg van het gestratificeerd trekken van de steekproef.

Tabel 4.2 Verdeling van feitencodes in de steekproef en de populatie (politie)

BVH-code	Omschrijving	Aantal in bestand	Aantal in steekproef
F40	Bezit harddrugs	5.952	164
F41	Bezit softdrugs	4.594	152
F42	Handel e.d. harddrugs	2.139	136
F43	Handel e.d. softdrugs	1.163	116
F44	Vervaardigen harddrugs	114	110
F45	Vervaardigen softdrugs	5.651	124
Totaal		19.613	802

Daarnaast hebben we 110 dossiers getrokken uit het bestand van de KMar. Op basis van de aangeleverde bestanden hebben we op voorhand veel inzicht in de feiten van de KMar. Hieruit blijkt dat de code 387-feiten (softdrugs) vrijwel uitsluitend betrekking hebben op reizigers (veelal buitenlanders) die een kleine hoeveelheid softdrugs mee willen nemen over de grens. Code 388-feiten (NN-zendingen) komen bijna niet voor. Daarom hebben we een a-selectieve steekproef getrokken uit de feiten met code 384 (drugszaak) en 386 (slikker). Alle dossiers hebben we kunnen traceren in BlueView, dus de steekproef omvat ook daadwerkelijk 110 feiten.

Tabel 4.3 Verdeling van feitencodes in de steekproef en de populatie (KMar)

BPS-code	Omschrijving	Aantal in bestand	Aantal in steekproef
384	Drugszaak	663	61
386	Slikker	691	49
Totaal		1.354	110

4.2 Vastlegging van dossierinformatie

Voor de bestudering van de dossiers zijn vier invoerbestanden aangemaakt. Het eerste bestand heeft betrekking op het dossier, het tweede bestand op een of meer feiten uit het dossier. Het komt in praktijk voor dat ook andere feiten dan drugsfeiten in het dossier zijn opgenomen. Deze niet-drugsfeiten zijn buiten beschouwing gelaten. Het derde bestand richt zich op de in beslag genomen drugs. Dat kunnen meerdere drugssoorten per feit zijn. Ook is het mogelijk dat er geen drugs in beslag zijn genomen. Het laatste, vierde bestand heeft betrekking op de verdachte(n). Ook hier geldt dat er meerdere verdachten per feit kunnen zijn. In bijlage 5 is de instructie voor het dossieronderzoek opgenomen.

4.3 Beoordelaarbetrouwbaarheid

De dossiers zijn bestudeerd via BlueView. We hebben toegang tot dit systeem gekregen op een politiebureau in Amsterdam. De dossiers zijn gelezen en gecodeerd door twee Ateno-analisten, die een werkkamer deelden. Hierdoor konden ze met elkaar overleggen over de beoordeling van bepaalde informatie. In de beginfase is ook enkele keren met een van de senior Ateno-onderzoekers overlegd over beoordeling en interpretatie van de dossiers. Dit heeft tot kleine aanpassingen in de bestanden geleid. Vrij snel is hierbij gebleken dat bepaalde in-

formatie – bijvoorbeeld een winstschatting bij handel/productie/smokkel van drugs – niet of nauwelijks te vinden is in de dossiers. Ten aanzien van de winstschatting hebben we uiteindelijk slechts in vier dossiers informatie aangetroffen. Navraag hierover leert dat deze informatie vaak door de Officier van Justitie aan het dossier wordt toegevoegd.

Aan het einde van het dossieronderzoek is een controle uitgevoerd om de betrouwbaarheid van de beoordeling te testen. Bij de invoer van concrete informatie kunnen fouten worden gemaakt, maar daar speelt een beoordeling geen rol en daarom is er voor gekozen de beoordelaarsbetrouwbaarheid te testen op twee punten, namelijk:

- de beoordeling van het niveau en de aard van de drugshandel;
- de beoordeling van de mate van professionaliteit van hennepplantages.

Deze test is als volgt ingericht: er zijn door de onderzoeker veertig handelsfeiten gekozen; twintig willekeurige feiten van elk van beide analisten, en deze feiten zijn te beoordeling aan de ander gegeven. Ditzelfde is gedaan voor dertig willekeurige hennepteeltfeiten. De resultaten van de test met betrekking tot drugshandel zijn als volgt:

Bij 32 van de veertig (tachtig procent) van de feiten beoordelen de analisten het niveau van handel eensluidend. In acht feiten is er dus sprake van verschil. Dat lijkt veel, maar een nadere blik daarop wijst uit, dat het verschil wordt verklaard door de keuze tussen detailhandel of onduidelijk. Het gaat dan om bijvoorbeeld om de volgende feiten:

Verdachte staat met zijn auto op een parkeerplaats en twee mannen staan buiten de auto. Vermoedelijk vindt er een deal plaats. Dit lijkt op straathandel, maar meer informatie hierover is er niet.

Heel weinig informatie. Dealer van wie bevindt zich vaak in omgeving van de coffeeshop. Is dit genoeg om er vanuit te gaan dat het dan straathandel betreft?

In een geval is er sprake van verschil in beoordeling over de vraag of het tussen- of detailhandel betreft. Het gaat hierbij om het volgende feit:

In de auto van de verdachte worden 750 joints gevonden. Hij brengt deze naar de coffeeshop waar hij werkt. De een heeft dit opgevat als detailhandel, vanuit de coffeeshop wordt het aan gebruikers verkocht, de ander dacht aan tussenhandel vanwege de grote hoeveelheid en omdat hij het aanlevert aan de coffeeshop. Verkoopt hij het zelf vanuit de coffeeshop of levert hij het alleen en krijgt hij daarvoor betaald?

Bij de beoordeling om welke vorm van detailhandel het gaat, blijkt dat bij de 21 feiten die als detailhandel zijn gekwalificeerd (door beide analisten) er negentien keer dezelfde score wordt toegekend. In twee gevallen wijkt de beoordeling af. In een geval gaat het om een verdachte die op straat (gecodeerd als straathandel) deelt, maar uit het dossier blijkt ook dat het vooraf is

gebeld (gecodeerd als 06-handel). In het andere geval scoort de ene analist ‘onduidelijk’, terwijl de ander het feit als ‘staathandel’ typeert.

De conclusie over de betrouwbaarheid van de beoordeling van het niveau en de aard van drugshandel is dat dit enige verschillen oplevert. De handel is vooral detailhandel (zie ook hoofdstuk 6) en het verschil in inzicht richt zich vooral op de vraag of het onduidelijk is of dat er genoeg signalen zijn om van detailhandel te kunnen spreken. Bij de aard van de handel (straathandel, 06-handel of dealpand) doen zich minder problemen rond de beoordeling voor, maar ook hier is er geen sprake van een honderd procent match. De omvang en de aard van de verschillen zijn echter niet van dien aard dat daarmee de resultaten op dit onderdeel op losse schroeven komen te staan.

Bij de dertig dossiers met betrekking tot hennepteelt zijn er geen verschillen in de vaststelling op welke locatie er hennep wordt verbouwd. Bij de score op de elf criteria als teken van professionaliteit doen zich echter wel verschillen voor in de beoordeling. Deze verschillen worden veroorzaakt de vraag hoe de criteria in de praktijk moeten worden opgevat. Zo wordt er bij het criterium Ruimte gesproken over een grote, verdeelde en afgeschermden ruimte. Maar wat is groot? Valt een slaapkamer daar ook onder? Bij het criterium Afscherming gaat het om daglicht en temperatuur. Maar wat nu, als de ramen zijn afgeplakt met vuilniszakken? (wel licht, geen temperatuur). En hoe moeten gordijnen worden gezien? Ook ten aanzien van andere criteria spelen dit soort vragen. De analisten hebben, door dat met elkaar te bespreken, gaandeweg een duidelijker beeld daarvan gekregen (voortschrijdend inzicht) en daarom verschilt de beoordeling achteraf enigszins met de gemaakte beoordeling tijdens het onderzoek.

Bij zes van de dertig feiten was de plantage al geruimd of ontbrak om andere redenen de benodigde informatie in het dossier. Kijken we naar de afzonderlijke score dan wordt er maar in zes van de 24 feiten gelijk gescoord, terwijl in de andere achttien feiten – om bovengenoemde redenen – de score een (twaalf keer) of twee (zes keer) punten van elkaar afwijkt. Voor de analyse is echter van belang of de hennepteelt aan twee of meer criteria voldoet, want daarmee wordt de hennepteelt als bedrijfsmatig gezien (zie hoofdstuk 8). Op dit punt is er geen enkel verschil tussen de scores van beide analisten en is er ook geen behoefte aan enige vorm van reparatie achteraf.

5 Dossieranalyse: de resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het dossieronderzoek gepresenteerd. Deze analyse is complementair aan de analyse van het BVH totaalbestand, zoals gepresenteerd in hoofdstuk 3. We hebben, zoals eerder besproken, het dossieronderzoek nodig om onderzoeksvragen te beantwoorden die niet aan de hand van het automatisch gegenereerde BVH/BPS-bestand kunnen worden beantwoord. Het gaat hierbij om de volgende elementen:

- a) Soort in beslag genomen drugs; hier zijn weliswaar gegevens over aan de hand van het BVH-bestand, maar dit bestand is incompleet en aan de hand van het dossieronderzoek gaan we de validiteit van de BVH-bestandsgegevens op dit punt na. Voor de feiten van de KMar volstaat het BPS-bestand en komt dit hier niet verder aan de orde.
- b) Hoeveelheid in beslag genomen drugs: deze gegevens ontbreken voor de feiten van de politie. Voor de KMar-feiten kon deze vraag wel met behulp van het BPS-bestand worden beantwoord en dit is verwoord in hoofdstuk 3.
- c) Wijze van opsporing.
- d) Niveau en aard van drugshandel.
- e) Land van herkomst en bestemming bij smokkel van drugs.
- f) Productie van harddrugs.
- g) Telen/vervaardigen van softdrugs.

5.1 Soort drugs bij politiefacten

Bij het vaststellen van de soort drugs bij politiefacten op basis van het dossieronderzoek lopen we tegen twee problemen aan. Ten eerste hebben we alle F44 (vervaardigen harddrugs) feiten in het dossieronderzoek betrokken, terwijl deze feiten maar voor een fractie van het totaal staan. Daarom laten we deze feiten hier buiten beschouwing, omdat ze anders onevenredig zwaar meetellen, maar komen daar apart op terug in paragraaf 5.6. Het tweede probleem betreft het feit dat een dossier meerdere feitcodes kan bevatten en dat – als we slechts naar de verdeling per feitcode kijken – dezelfde inbeslagname mogelijk twee keer meetelt. Immers, als een inbeslagname bijvoorbeeld als bezit *en* handel is gemuteerd, dan zou – bij een analyse op feiteniveau – dit feit twee maal tellen. Om dit te omzeilen is gekeken naar dossiers met één code en dossiers met meerdere codes. De in beslag genomen drugs zijn in het dossieronderzoek per dossier in kaart gebracht. En op die manier worden de inbeslagnames ook op dossierniveau geanalyseerd.

5.1.1 In beslag genomen harddrugs

Bij feiten waarbij het alleen om harddrugsbezit gaat, wordt in 44 procent van de gevallen cocaïne in beslag genomen. XTC en amfetamine staan tezamen voor bijna een even groot aandeel van de bezitfeiten. Bij handelsfeiten is het aandeel van cocaïne bijna 60 procent. De tweede plaats wordt binnen segment ingenomen door heroïne. Bij gecombineerde feiten, dus

dossiers waar meerdere feitcodes aan zijn toegekend, is het aandeel van cocaïne echter iets minder prominent, namelijk bijna 40 procent. XTC en amfetamine staan tezamen voor een bij benadering gelijk aandeel als cocaïne bij de gecombineerde feiten.

Door de analyse te maken op dossierniveau – om eerder genoemde redenen – kan niet worden gewogen naar de populatie van feitcodes. Een weging moet plaats vinden naar de populatie van dossiers. In de laatste kolom van tabel 5.1 staat de verdeling op basis van deze weging. Ongeveer de helft van alle inbeslagnames bij harddrugsfeiten betreft cocaïne, een derde de synthetische drugs XTC en amfetamine en ongeveer een op de acht inbeslagnames richt zich op heroïne.

Tabel 5.1 In beslag genomen harddrugs bij de politie (dossieronderzoek)

	Bezit		Handel e.d.		Combinatie		Gewogen percentage
	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	<i>Aantal</i>	<i>Perc</i>	
Cocaïne	43	44 %	39	59 %	55	39 %	46 %
XTC	25	26 %	6	9 %	30	21 %	22 %
Amfetamine	16	16 %	6	9 %	22	16 %	15 %
GHB	4	4 %	2	3 %	8	6 %	4 %
Heroïne	9	9 %	12	18 %	20	14 %	12 %
Overig	1	1 %	1	2 %	6	4 %	1 %
Totaal	98	100 %	66	100 %	141	100 %	100 %

Bron: BVH-dossiers

5.1.2 In beslag genomen softdrugs

Bij bezit en handel van softdrugs wordt in ongeveer de helft van de feiten nederwiet in beslag genomen. Hasj en buitenlandse wiet staan voor veertig procent van het bezit en dertig procent van de handel. Bij vervaardigen gaat het vooral om de teelt van hennep; tachtig procent van de feiten onder de noemer vervaardigen softdrugs betreft hennepsteelt. In dossiers waarbij twee of meer feitcodes voorkomen scoort nederwiet iets meer dan de helft, terwijl in de andere feiten veelal hasj of hennepplanten in beslag worden genomen.

Ook hier geldt dat voor een totaalbeeld er een weging moet plaatsvinden naar dossierniveau. De procentuele verdeling op basis van deze weging staat in de laatste kolom van tabel 5.2. Hieruit blijkt dat een derde van de inbeslagnames betrekking heeft op nederwiet, een op de vijf feiten betreft hasj of buitenlandse wiet en 44 procent betreft hennepplanten.

Tabel 5.2 In beslag genomen softdrugs bij de politie (BVH-opgave)

	Bezit		Handel e.d.		Vervaardigen		Combinatie		Gewogen percentage
	<i>Aant</i>	<i>Perc</i>	<i>Aant</i>	<i>Perc</i>	<i>Aant</i>	<i>Perc</i>	<i>Aant</i>	<i>Perc</i>	
Nederwiet	57	52 %	35	49 %	16	14 %	63	56 %	33 %
Hasj	31	28 %	14	19 %	4	4 %	17	15 %	14 %
Wiet	13	12 %	8	11 %	-	-	7	6 %	6 %
Hennepplant	5	5 %	11	15 %	91	79 %	18	16 %	44 %
GHB	-	-	1	1 %	-	-	4	4 %	-
Overig	3	3 %	3	4 %	4	3 %	3	3 %	3%
Totaal	109	100%	72	100%	115	100%	112	100%	100%

Bron: BVH

5.2 Hoeveelheid in beslag genomen drugs (politie)

In deze paragraaf rond de hoeveelheid in beslag genomen drugs richten we de blik op de vier meest voorkomende harddrugs: cocaïne, XTC, amfetamine en heroïne. XTC en amfetamine presenteren we tezamen. Bij softdrugs worden drie soorten drugs nader bekeken: nederwiet, hasj en buitenlandse wiet. Zowel voor hard- als softdrugs geldt dat we de hoeveelheid hebben bekeken voor bezitfeiten, handelsfeiten en feiten waaraan meerdere feitcodes zijn toebedeeld. Vervaardigen (productie) van hard- en softdrugs wordt niet in deze paragraaf besproken, maar wordt apart behandeld in paragraaf 5.6 (productie harddrugs) en paragraaf 5.7 (productie/telen softdrugs).

5.2.1 In beslag genomen harddrugs

De politie registreert de hoeveelheden in beslag genomen harddrugs op verschillende manieren. Soms wordt de hoeveelheid uitgedrukt in gewicht (grammen), maar met regelmaat wordt ook een andere meeteenheid gehanteerd, zowel aantal pillen, wikkels of gebruikersbolletjes. Om deze verschillende eenheden bij elkaar te kunnen tellen, is gebruik gemaakt van de term ‘gebruikerseenheid’; voor operationalisatie van deze term is gebruik gemaakt van de Aanwijzing Opiumwet van het OM waarin een halve gram, één pil, één wikkel of één bolletje als ‘geringe hoeveelheid’ wordt gezien. Dus één gebruikerseenheid is gelijk aan een halve gram, één pil, één wikkel of één bolletje. Vier gram cocaïne komt dan overeen met acht eenheden (8 x 0.5 gram). Vier wikkels cocaïne is gelijk aan vier eenheden et cetera. Uit tabel 5.3 blijkt dat rond twintig procent van de inbeslagnames betrekking heeft op een enkele eenheid, oftewel een geringe hoeveelheid conform de Aanwijzing Opiumwet van het OM. In een kwart van de feiten gaat het om een kleine hoeveelheid: tussen de twee en vijf eenheden. In ongeveer tien procent van de inbeslagnames gaat het om honderd eenheden of meer. Daar zitten enkele grote inbeslagnames tussen: drie grotere inbeslagnames van amfetamine (1,8 kilo, 5,4 kilo en 7,1 kilo) en twee grotere inbeslagnames van heroïne (2,5 kilo en 4,5 kilo). De tabel laat ook zien dat ‘bezit harddrugs’ zowel bezit voor eigen gebruik omvat, als het voorhanden hebben van een meer dan een geringe hoeveelheid, waarschijnlijk voor handelsdoeleinden (aanbod).

Tabel 5.3 Hoeveelheid in beslag genomen harddrugs naar soort drugs en type delict

Aantal eenheden	Bezit	Handel	Combi	Totaal	Valide Percentage
COCAÏNE					
1	8	7	12	27	21 %
2-5	20	7	11	38	30 %
6-10	4	9	11	24	19 %
11-20	3	4	7	14	11 %
21-50	5	4	4	13	10 %
51-100	2	-	2	4	3 %
Meer dan 100	-	2	6	8	6 %
Onbekend	1	6	2	9	
Totaal	43	39	55	137	100 %
XTC/AMFETAMINE					
1	8	1	8	17	17 %
2-5	10	2	16	28	28 %
6-10	11	2	4	17	17 %
11-20	3	1	2	6	6 %
21-50	4	2	4	10	10 %
51-100	-	3	3	6	6 %
Meer dan 100	4	-	12	16	16 %
Onbekend	1	1	3	5	
Totaal	41	12	52	105	100 %
HEROÏNE					
1	2	2	7	11	28 %
2-5	1	1	4	6	15 %
6-10	4	-	1	5	13 %
11-20	-	1	2	3	8 %
21-50	1	3	-	4	10 %
51-100	-	1	1	2	5 %
Meer dan 100	1	3	4	8	21 %
Onbekend	-	1	1	2	
Totaal	9	12	20	41	100 %
TOTAAL					
1	18	10	27	55	19 %
2-5	31	10	31	72	25 %
6-10	19	11	16	46	16 %
11-20	6	6	11	23	8 %
21-50	10	9	8	27	9 %
51-100	2	4	6	12	4 %
Meer dan 100	5	5	22	32	11 %
Onbekend	2	8	6	16	
Totaal	93	63	127	305	100 %

5.2.2 In beslag genomen softdrugs

De hoeveelheid in beslag genomen softdrugs wordt op verschillende manieren door de politie geregistreerd. Soms wordt de hoeveelheid uitgedrukt in gewicht (grammen), maar met regelmaat wordt een andere meeteenheid gehanteerd, zoals aantal zakjes of joints. In tabel 5.4 zijn we er van uitgegaan een zakje gelijk is aan twee gram. Dit is overigens niet een vast gegeven in de praktijk, want dan blijkt het te schommelen tussen 1,2 en 2,5 gram. Voor een joint zijn we uitgegaan van één gram. Ook hiervoor geldt echter dat dit nogal varieert in de praktijk. In de Aanwijzing Opiumwet wordt de grens voor een ‘geringe hoeveelheid’ voor eigen gebruik gelegd bij vijf gram.

Tabel 5.4 Hoeveelheid in beslag genomen softdrugs naar soort drugs en type delict

Gewicht	Bezit	Handel	Combi	Totaal	Valide percentage
NEDERWIET					
5 gram of minder	40	13	24	77	53 %
Tussen de 5 en 30 gram	2	15	19	36	25 %
Tussen de 30 en 500 gram	5	5	11	21	14 %
Meer dan een halve kilo	1	2	9	12	8 %
Onbekend	9	-	-	9	
Totaal	57	35	63	155	100 %
HASJ					
5 gram of minder	22	5	9	36	63 %
Tussen de 5 en 30 gram	6	-	4	10	18 %
Tussen de 30 en 500 gram	1	4	3	8	14 %
Meer dan een halve kilo	-	2	1	3	5 %
Onbekend	2	3	-	5	
Totaal	31	14	17	62	100 %
BUITENLANDSE					
WIET					
5 gram of minder	10	3	3	16	64 %
Tussen de 5 en 30 gram	1	1	3	5	20 %
Tussen de 30 en 500 gram	-	2	-	2	8 %
Meer dan een halve kilo	1	-	1	2	8 %
Onbekend	1	2	-	3	
Totaal	13	8	7	28	100 %
TOTAAL					
5 gram of minder	72	21	36	129	57 %
Tussen de 5 en 30 gram	9	16	26	51	22 %
Tussen de 30 en 500 gram	6	11	14	31	14 %
Meer dan een halve kilo	2	4	11	17	7 %
Onbekend	12	5	-	17	
Totaal	101	57	87	245	100 %

Bron: BVH-dossiers

Tabel 5.4 laat zien dat meer dan de helft van de inbeslagnames van softdrugs betrekking heeft op een ‘geringe hoeveelheid’ (vijf gram of minder). Nog geen tien procent van de feiten heeft betrekking op grotere hoeveelheden (meer dan een halve kilo). Er zitten in totaal vier inbeslagnames in de steekproef waarbij een forse hoeveelheid softdrugs in beslag is genomen. Drie inbeslagnames met betrekking tot nederwiet (6,3 kilo, 25 kilo en 25 kilo) en een inbeslagname van hasj (18,5 kilo). Ook bij softdrugs geldt dat ‘bezit’ zowel bezit voor eigen gebruik omvat, als het voorhanden hebben van grotere hoeveelheden, vermoedelijk voor handelsdoeleinden (aanbod).

5.3 Opsporing van drugsdelicten

Voor het in kaart brengen van hoe de politie en de KMar op het spoor zijn gekomen van het drugsdelict, analyseren we de gegevens op dossierniveau. Ook indien het dossier meerdere feitcodes bevat, is er immers sprake van een opsporingsaanleiding. We maken onderscheid in zes manieren waarop opsporingsdiensten (politie en KMar) het feit hebben ontdekt, te weten: willekeurige controle, controle naar aanleiding van het gedrag van de verdachte, gerichte controle op drugs, verdachten waren reeds in beeld (tap/observatie), tip (van burgers) en een rechtshulpverzoek.

Een willekeurige controle of een controle naar aanleiding van het gedrag van de verdachte vatten we samen onder het begrip niet-gerichte opsporing, terwijl de andere vormen van opsporing worden samengenomen onder de term gerichte opsporing. Tabel 5.5 laat zien dat er meestal sprake is van gerichte opsporing. Uitzondering hierop vormt de opsporing van bezit van drugs. Dit geldt zowel voor het bezit van harddrugs als het bezit van softdrugs.

Tabel 5.5 Opsporing van drugsdelicten naar type delict

Code	Omschrijving	N	Niet-gerichte opsporing	Gerichte opsporing
F40	Bezit harddrugs	79	56 %	44 %
F41	Bezit softdrugs	86	63 %	37 %
F42	Handel e.d. harddrugs	64	27 %	77 %
F43	Handel e.d. softdrugs	62	19 %	81 %
F44	Vervaardigen harddrugs	64	27 %	73 %
F45	Vervaardigen softdrugs	97	13 %	87 %
Combi	Meerdere delicten (politie)	120	30 %	70 %
384	Drugszaak (KMar)	49	10 %	90 %
386	Slikker	61	2 %	98 %

Bron: BVH- en BPS-dossiers; 66 keer is de opsporingsaanleiding niet duidelijk.

Een nadere typering van het opsporingsspoor leert dat tips (van burgers) een belangrijk bron zijn. Ruim veertig procent van de politiefacten wordt opgespoord op basis van een tip. Dit speelt vooral een belangrijke rol bij het vervaardigen van harddrugs (66 procent) en het vervaardigen van softdrugs (77 procent). De slikkerfacten van de KMar zijn voor het overgrote deel het gevolg van gerichte controle door douaniers op Schiphol. De overige drugsfacten van

de KMar zijn – daar waar het Schiphol betreft – ook meestal (75 procent) het gevolg van de controles door douaniers. Buiten Schiphol staat de KMar zelf voor de controles. Controles in verband met de drugsfeiten geregistreerd door de politie worden – op een enkele uitzondering na – uitgevoerd door politiepersoneel.

Of het een gerichte dan wel niet-gerichte actie van de politie betreft, hangt samen met de plek waar de controle plaatsvindt. Niet-gerichte controles vinden vooral plaats in het verkeer: controleren van personenauto. In mindere mate vinden niet-gerichte controles plaats op de openbare weg; staandehoudingen. Gerichte controles doen zich veelal voor in het private domein, met de particuliere woning als koploper. Daarnaast is er een aantal specifieke locaties. Fouilleren op het politiebureau is niet specifiek gericht op het vinden van drugs, maar is een standaardprocedure. In gevangenissen daarentegen wordt er soms wel gericht gezocht naar drugs. De categorie Overig in tabel 5.6 staat voor plekken als een schuur, garage, loods, winkel of woonwagen.

Tabel 5.6 Soort controle naar plaats inbeslagname van drugs (politie)

	Niet-gerichte controle	Gerichte controle	Totaal	Percentage gericht
Woonhuis	36	148	184	80 %
Openbare weg	50	79	129	61 %
Personenauto	75	36	111	32 %
Bedrijfspan	5	26	31	84 %
Horeca	3	23	26	88 %
Gevangenis	4	8	12	67 %
Trein	-	10	10	100 %
Festival	-	8	8	100 %
Politiebureau	7	-	7	-
Overig	13	41	54	76 %
Totaal	193	379	572	66 %

Bron: BVH-dossiers; 66 keer is de opsporingsaanleiding niet duidelijk.

5.4 Niveau en aard van drugshandel

In deze paragraaf besteden we aandacht aan de handel in hard- en softdrugs. Drugshandel wordt in de politieadministratie weggeschreven onder de BVH-codes F42 (harddrugs) en F43 (softdrugs). De omschrijving van deze codes is echter ‘handel e.d. harddrugs’ en ‘handel e.d. softdrugs’. De vraag is wat de omvang van handel en wat de omvang van ‘en dergelijke’ is bij de codes F42 en F43.

In de – binnen de strata willekeurig gekozen – dossiers zijn (onder andere) 136 feiten met BVH-code F42 (handel e.d. harddrugs) bestudeerd. Van deze 136 feiten hebben er 128 betrekking op handel in harddrugs. Vijf F42-feiten zijn smokkelfeiten en in drie feiten betreft het bezit. Er zijn tevens 116 feiten met de BVH-code F43 (handel e.d. softdrugs) nader bestudeerd. Hierbij blijken 106 feiten betrekking hebben op handel in softdrugs. Van de overige

tien feiten, hebben er negen betrekking op productie van hennep en één betreft de smokkel van softdrugs.

Bij handel kan er een onderscheid worden gemaakt in groot-, tussen- en detailhandel. Het is echter vaak lastig een gedetailleerd beeld te krijgen van het handelsniveau op basis van het dossier en daarom hebben we de groot- en tussenhandel onder één noemer gebracht, in de zin dat er bij deze vorm van handel niet direct aan de eindgebruiker wordt geleverd. Dit in tegenstelling tot de detailhandel waarbij de transactie tussen handelaar en gebruiker centraal staat. Op het niveau van de detailhandel wordt er een onderscheid gemaakt in straathandel, 06-handel en handel vanuit een dealpand (woning).

5.4.1 Harddrugshandel

In veertig procent van de harddrugshandelsfeiten is het onduidelijk op welk niveau de handel zich nu feitelijk afspeelt. Van de feiten waarvan dit wel bekend is, gaat het in bijna alle gevallen om detailhandel. Mogelijk dat bij de feiten waarbij het niveau van de handel onduidelijk is, de detailhandel minder sterk is vertegenwoordigd. De hoeveelheid in beslag genomen drugs bij harddrugshandel (zie paragraaf 5.2) bevestigt echter het vermoeden dat we bij het dossieronderzoek vrijwel uitsluitend te maken hebben met detailhandel.

In bijna de helft van de detailhandel waarbij de politie in staat is geweest een verdachte aan te houden, betreft het straathandel. Dit is ook veruit het meest zichtbare deel van de handel. De andere helft van de detailhandel betreft zogenaamde 06-handel en het handelen vanuit een dealpand.

Tabel 5.7 Type harddrugshandel

	Totaal	Percentage	‘Valide’ percentage
Groot/tussenhandel	1	1 %	1 %
Tussen/detailhandel	4	3 %	5 %
Detailhandel	72	57 %	94 %
Niet duidelijk	51	40 %	
Totaal	128	100 %	100 %
<i>Uitsplitsing detailhandel</i>			
Straathandel	29	38 %	45 %
06-handel	16	21 %	25 %
Dealpand	19	25 %	30 %
Anders/onbekend	12	16 %	
Totaal	76	100 %	100 %

Bron: BVH-dossiers

5.4.2 Softdrugshandel

In een derde van de softdrugshandelsfeiten is het onduidelijk op welk niveau de handel zich nu afspeelt. Van de feiten waarvan dit wel bekend is, gaat het in bijna alle gevallen om het

niveau van detailhandel. Mogelijk dat bij de feiten waarbij het niveau van de handel onduidelijk is, de detailhandel minder sterk is vertegenwoordigd. De hoeveelheid in beslag genomen drugs bij softdrugshandel (zie paragraaf 5.2) bevestigt echter het vermoeden dat we bij het dossieronderzoek vrijwel uitsluitend te maken hebben met detailhandel.

De detailhandel waarvoor de politie in staat is geweest een verdachte aan het houden, betreft twee van de drie keer de straathandel. Dit is tegelijkertijd ook het meest zichtbare deel van de detailhandel. Een kleine twintig procent van de detailhandel waarbij de politie is opgetreden betreft 06-handel en ruim tien procent blijkt plaats te vinden vanuit een dealpand.

Tabel 5.8 Type softdrugshandel

	Totaal	Percentage	‘Valide’ percentage
Groot/tussenhandel	2	2 %	3 %
Tussen/detailhandel	1	1 %	1 %
Detailhandel	67	63 %	96 %
Niet duidelijk	36	34 %	
Totaal	106	100 %	100 %
<i>Uitsplitsing detailhandel</i>			
Straathandel	42	64 %	69 %
06-handel	12	18 %	20 %
Dealpand	7	11 %	12 %
Anders/onbekend	7	11 %	
Totaal	68	100 %	100 %

Bron: BVH-dossiers

5.5 Land van herkomst en bestemming bij drugssmokkel

Van de 110 bestudeerde dossiers van de KMar heeft het overgrote deel betrekking op de smokkel van cocaïne: 89 van de 110 feiten (81 procent). Bij 85 van de 89 cocaïnesmokkel feiten is het land van herkomst bekend. Het betreft 47 slikkerfeiten en 38 feiten waarop de cocaïne anderszins is gesmokkeld. Het gaat om personen die per vliegtuig naar Nederland komen en de cocaïne op/in zich hebben (anders dan slikken) dan wel in hun bagage hebben verstopt. Zonder uitzondering komen de (gepakte) cocaïnesmokkelaars uit Zuid-Amerika in Nederland aan. Zij vertrekken voornamelijk uit de Nederlandse Antillen (Aruba en Curaçao) en Suriname.

Tabel 5.9 Land van vertrek (cocaïnesmokkelaars)

	Slikkers	Pakkers/ bagage	Totaal	Percentage
Aruba/Bonaire	7	2	9	11 %
Curaçao	19	14	33	39 %
Suriname	16	15	31	36 %
Overig Zuid-Amerika	5	7	12	14 %
Totaal	47	38	85	100 %

Bron: BPS-dossiers

Er is ook genoteerd wat het land van bestemming is. Nederland zou in 81 van de 85 feiten het land van bestemming zijn. Zeker weten doen we dat natuurlijk niet, maar dat is wat er in het dossier is te lezen. Het land van bestemming is meestal benoemd op een checklist van de KMar. Wat de verdere plannen met de gesmokkelde cocaïne zouden zijn geweest als het zou zijn overgedragen aan degenen die achter de smokkel zitten, is (uiteraard) niet bekend. In twee feiten lezen we dat de cocaïne is bedoeld voor de Duitse markt. De overige twee feiten hebben België en Spanje als eindbestemming.

Van de overige smokkelfeiten is in slechts vier van de 21 feiten bekend wat het land van herkomst en het land van bestemming is. Bij drie feiten is Nederland het land van herkomst en zijn Duitsland, Frankrijk en Portugal de landen van bestemming. Bij het vierde feit is Marokko het land van herkomst en Nederland het land van bestemming.

5.6 Productie van harddrugs

In tegenstelling tot de andere BVH-categorieën met betrekking tot drugsdelicten is er slechts een bescheiden aantal feiten geregistreerd onder de code F44. Om ons toch een beeld te kunnen vormen van deze categorie, is besloten om bij het dossieronderzoek alle feiten met code F44 nader te bestuderen. Van de 114 dossiers blijken er uiteindelijk 110 traceerbaar. Bij negen van deze feiten is er geen sprake van drugsproductie, zodat er 101 feiten resteren.

Tabel 5.10 Productielocatie harddrugs

	Aantal	Percentage
Woonhuis	44	51 %
Laboratorium	23	28 %
Schuur/garage	13	15 %
Bedrijfspan	7	8 %
Totaal	87	100 %

Bron: BVH-dossiers; van veertien feiten is het type locatie onbekend.

Dat er 101 feiten als ‘vervaardigen harddrugs’ zijn geregistreerd in BVH wil niet zeggen dat er ook bij iedere feit drugs of grondstoffen in beslag zijn genomen. Sterker, in sommige feiten bestaat er slechts een vermoeden dat een bepaalde persoon zich bezighoudt met het vervaardigen van synthetische drugs. In 25 feiten zijn er daadwerkelijk synthetische drugs in beslag

genomen: tien keer GHB, acht keer XTC en zeven maal amfetamine. Daarnaast zijn in 22 feiten grondstoffen, zoals apaan, methanol en zwavelzuur in beslag genomen. In de meeste feiten wordt aangegeven dat het grondstoffen betreft voor de productie van XTC. Bij één feit wordt amfetaminepasta in beslag genomen en bij één feit wordt een persoon verdacht van het bestellen van GLB voor de productie van GHB. Als we deze informatie aan elkaar koppelen, dan zouden er in totaal 47 productielocaties daadwerkelijk in beeld zijn gekomen waar ook iets in beslag is genomen. De verdeling wordt dan:

- XTC : 28 locaties
- GHB : 11 locaties
- Amfetamine : 8 locaties

Daarnaast zijn er vijf feiten waarbij versnijdingsmiddelen in beslag zijn genomen. Blijkbaar registreren sommige politiemensen het versnijden van cocaïne of heroïne onder de noemer van vervaardigen harddrugs.

De productie van GHB vindt – zover we kunnen lezen in de dossiers – uitsluitend plaats in woonhuizen. Dat is geen verrassend resultaat gezien het eenvoudige procedé waarmee GHB kan worden gemaakt. De productie van XTC en amfetamine vindt zowel plaats in daarvoor ingerichte laboratoria als woonhuizen, bedrijfspanden en schuren/garages. In tien dossiers wordt er melding gemaakt van brandgevaar bij de productielocatie en in vier feiten wordt gerept over het dumpen van chemische afval.

5.7 Telen/vervaardigen van softdrugs

In de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie wordt het Nederlandse beleid met betrekking tot de teelt van hennep nader gepreciseerd. Er wordt het volgende gesteld:

Deze aanwijzing gaat uit van twee situaties: er is sprake van ofwel beroeps- of bedrijfsmatige teelt, ofwel geen beroeps- of bedrijfsmatige teelt. Niet bedrijfsmatige teelt van een geringe hoeveelheid voor eigen gebruik heeft, indien de verdachte volwassen is, geen prioriteit. Teelt door minderjarigen behoort steeds te leiden tot een strafrechtelijke reactie. Prioriteit ligt bij de beroeps- of bedrijfsmatige teelt. Bij de vaststelling van hetgeen beroeps- of bedrijfsmatige teelt is, spelen de volgende factoren een rol:

De schaalgrootte van de teelt: de hoeveelheid planten; bij een hoeveelheid van vijf planten of minder wordt in beginsel aangenomen dat er geen sprake is van beroeps- of bedrijfsmatig handelen. Deze situatie wordt gelijk behandeld als de situatie waarin wordt geconstateerd dat sprake is van een geringe hoeveelheid, bestemd voor eigen gebruik.

De mate van professionaliteit, afgemeten aan het soort perceel waarop geteeld wordt, belichting, verwarming, bevloeiing, etc.; indien, ongeacht de hoeveelheid planten, wordt voldaan aan twee of meer punten, genoemd in de lijst indicatoren met betrekking tot de mate

van professionaliteit, wordt aangenomen dat er sprake is van beroeps- of bedrijfsmatig handelen.

Het doel van de teelt: indien er sprake is van het telen van hennep om geldelijk gewin te verkrijgen, wordt, ongeacht de hoeveelheid planten, aangenomen dat er sprake is van beroeps- of bedrijfsmatig handelen.

In de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie wordt de mate van professionaliteit van de hennepenteelt gemeten aan de hand van elf criteria. Het gaat hierbij om de volgende feiten (de genoemde omstandigheden zijn een teken van professionaliteit):

1. Belichting: kunstlicht op tijdklokken
2. Voeding: centraal geregeld bevoeiingssysteem, drupsysteem
3. Ruimte: kas of grote, verdeelde en afgeschermd ruimte binnen of buiten
4. Afscherming: geïsoleerd met betrekking tot daglicht en temperatuur
5. Ventilatie: afzuiging naar buiten
6. Verwarming: thermostaat- of computergestuurd
7. Bodem: speciaal verrijkte aarde en potgrond, steenwol, hydrocultuur
8. Ziektebestrijding: signaleringsvellen, ziektebestrijding, ook biologische
9. Verwerking: uitbesteed aan manicultuurbedrijf
10. Plantmateriaal: stekken en klonen van eigen planten of extern gekocht
11. CO₂-suppletie: gestuurde installatie

Bij de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (paragraaf 4.3) is besproken dat de interpretatie van deze criteria wel enige discussie oplevert. Over lang niet alle elementen wordt systematisch verslag gedaan in de politiedossiers. De meeste kwekerijen scoren op drie of vier criteria en de elementen die vaak scoren zijn belichting, ruimte, ventilatie en plantmateriaal. In de Aanwijzing Opiumwet wordt de grens gelegd bij twee of meer elementen. We houden deze grens aan. Verder wordt in de Aanwijzing gesproken over vijf planten of minder als teken van, in beginsel, geen beroepsmatige teelt. Ook deze grens houden we aan.

Uit de 124 bestudeerde dossiers met betrekking tot vervaardigen softdrugs blijkt dat er in 118 gevallen sprake is van aanwijsbare hennepenteelt. Soms is de locatie echter reeds geruimd, zodat onduidelijk is hoe de locatie scoort op de professionaliteitscriteria en op het aantal planten/stekken. In totaal kunnen we in 97 dossiers informatie lezen over de inrichting van de kwekerij en/of het aantal planten dat is gerooid. Er blijken 91 van de 97 kwekerijen te voldoen aan een of beide voorwaarden om van bedrijfsmatige teelt te spreken.

Tabel 5.11 Wel of niet bedrijfsmatige hennep teelt

	Wel bedrijfsmatig	Niet bedrijfsmatig	Totaal
Aantal planten			
Vijf of minder	-	6	6
Meer dan vijf	82	-	82
Onbekend			9
Professionaliteit			
Geen of een criterium	2*	6	8
Twee of meer criteria	72	-	72
Onbekend			17
Totaal score	91	6	97
Percentage	94 %	6 %	100 %

Bron: BVH-dossiers; *twee kwekerijen voldoen niet aan minimaal twee criteria rond professionaliteit, maar er zijn wel meer dan vijf planten aangetroffen; vandaar in de kolom ‘wel bedrijfsmatig’.

Van 88 kwekerijen is bekend om hoeveel planten/stekken het gaat. Bij 80 kwekerijen zijn alleen planten aangetroffen, bij zes kwekerijen alleen stekken en op twee locaties zijn zowel planten als stekken in beslag genomen. Gemiddeld zijn er 320 hennepplanten per kwekerij in beslag genomen. Bij kwekerijen met stekken zijn er gemiddeld 424 hennepstekken per kwekerij in beslag genomen.

Tabel 5.12 Aantal in beslag genomen hennepplanten/stekken

Aantal stekken/planten	Kwekerijen alleen stekken	Kwekerijen stek- ken&planten	Kwekerijen met alleen plan- ten	
	Aantal	Aantal	Aantal	Percentage
100 of minder	1		24	30 %
Tussen de 100 en 200	1		15	19 %
Tussen de 200 en 500	3	2	22	27 %
Tussen de 500 en 1.000	-		16	20 %
Meer dan 1.000	1		3	4 %
Totaal	6	2	80	100 %

Bron: BVH-dossiers.

Het merendeel van de hennep teelt die wordt ontdekt, vindt plaats in woningen. Er zijn vier feiten bij de nader bestudeerde dossiers waarbij de teelt buitenshuis plaatsvindt: drie keer in een tuin en één keer op een balkon. Deze vier feiten zijn alle als niet-bedrijfsmatige teelt ge-

Tabel 5.13 Locatie van hennep teelt

	Aantal	Percentage
Woning	93	78,9 %
Schuur bij woning	8	6,8 %
Tuin, balkon	4	3,4 %
Bedrijfspand	11	9,3 %
Anders	2	1,7 %
Totaal	118	100,0 %

Bron: BVH-dossiers

Bij ongeveer een kwart van de henneplocaties – 28 van de 118; 24 procent – lezen we in het dossier dat er sprake is van een brandgevaarlijke installatie.

6 Verdachten van Opiumwetdelicten

De derde set onderzoeksvragen heeft betrekking op personen die worden verdacht van het overtreden van de Opiumwet. De aangeleverde bestanden, respectievelijk BVH voor politie- en BPS voor KMar-gegevens, zoals besproken in hoofdstuk 2, bevatten ook informatie over de geregistreerde verdachten. Deze gegevens kunnen worden benut voor het schetsen van een verdachtenprofiel. Er bestaat echter ook het Herkenningsdienstsysteem (HKS) met informatie over verdachten en wij zijn van mening dat dit systeem meer geschikt is voor het schetsen van een algemeen beeld. We leggen dit uit in paragraaf 6.1 en presenteren vervolgens in paragraaf 6.2 het algemene profiel van Opiumwetverdachten op basis van het HKS. In de paragraaf daarna gaan we in op specifieke profielen – per type drugsdelict – op basis van de gegevens uit het dossieronderzoek.

6.1 Herkenningsdienstsysteem

Het Herkenningsdienstsysteem (HKS) is operationeel sinds 1986 en is van oorsprong een landelijk uniform systeem. Het HKS is ontwikkeld als gereedschap voor de recherche. Er worden vele persoonskenmerken van een verdachte in vastgelegd, evenals diens werkwijze en gepleegde strafbare feiten. Het systeem is bedoeld om rechercheurs te ondersteunen bij het oplossen van misdrijven, maar het bevat tevens diverse gegevens die interessant zijn voor onderzoeksdoeleinden. De HKS-gegevens kunnen worden ontsloten met behulp van de software van DEX2000. Er wordt jaarlijks een landelijk bestand samengesteld dat wordt ontdebeld; verdachten kunnen namelijk in meerdere regio's worden geregistreerd. Het HKS bevat niet alleen informatie over politie-verdachten, ook KMar-verdachten vinden we terug in het HKS.

In tegenstelling tot BVH/BPS zijn de HKS-bestanden, gegenereerd met DEX2000, gebaseerd op wetsartikelen. Dit betekent, dat we aan de hand van HKS kunnen nagaan welke personen zijn verdacht van overtreding van de Opiumwet in 2012. We hebben van de Dienst LIO twee bestanden gekregen. Het ene bestand is het zogenaamde ltb_result-bestand. Dit bestand bevat niet alleen van iedere persoon die als verdachte is aangemerkt in 2012 persoonsinformatie (sekse, leeftijd, etniciteit, woonplaats), maar ook informatie over de criminele loopbaan (antecedenten, criminele feiten) van de persoon in kwestie. In het HKS is verder ook opgenomen, of de verdachte te boek staat als harddruggebruiker. De ervaring heeft echter geleerd dat dit variabelenveld maar matig wordt gevuld door de politie. Het andere bestand dat door de LIO is verstrekt, bevat gegevens van personen die verdacht zijn van een of meerdere Opiumwetartikelen in 2012. Dit bestand geeft inzicht van welk(e) specifiek Opiumwetartikel de persoon in kwestie is verdacht. Met behulp van een metanummer (uniek nummer voor iedere verdachte) hebben we deze twee bestanden aan elkaar gekoppeld.

In theorie zouden de HKS-verdachten aan de verdachten in het BVH-bestand te koppelen moeten zijn. Het metanummer van de verdachte in DEX2000 is echter anders dan het persoonsnummer van BVI en we hebben geen 'sleutel' gekregen om de koppeling tussen deze twee unieke nummersets te maken.

Er is een verschil tussen een registratie in BVH en een registratie in HKS. Ten eerste moet er voor een HKS-registratie een verdachte in beeld zijn. Als buurtbewoners klagen over drugs-handel voor de deur, maar als de politie ter plaatse komt en de vogels blijken gevlogen, dan kan de politie besluiten daar een mutatie van op te maken in BVH, maar er vindt (uiteeraard) geen verdachtereregistratie in HKS plaats. Ten tweede vindt HKS-registratie plaats aan de hand van personen. Wanneer een persoon van meerdere feiten wordt verdacht, worden deze feiten aan zijn antecedenten toegevoegd. In BHV vindt de registratie per feit plaats. Tot slot was er bij sommige voormalige regiokorpsen sprake van een kwaliteitscontrole voordat een feit aan een persoon zijn antecedenten werd toegevoegd. Hierdoor heeft HKS de naam betrouwbaarder te zijn dan BVH. Het een en ander heeft tot gevolg dat de BVH en HKS verdachtenaantallen niet een-op-een met elkaar zijn te vergelijken.

6.2 Algemeen beeld van verdachten van Opiumwetdelicten

Ook in de Nationale Drugs Monitor (NDM) wordt informatie gepresenteerd over verdachten van Opiumwetfeiten gebaseerd op de HKS-registratie. Volgens de NDM zijn er 18.327 verdachten van Opiumwetdelicten in 2012 (NDM, 2013, p. 274). In het bestand dat ons ter beschikking is gesteld zijn er 17.910 verdachten van Opiumwetdelicten in 2012. Het verschil wordt mogelijk verklaard door het wel/niet ontdebellen. In ieder geval is ons bestand ontdebeld, dat wil zeggen dat een verdachte die in meerdere regio's voorkomt, slechts één keer in het bestand meedoet. Deze 17.910 personen geregistreerd in het HKS zijn verdacht van overtreding van 21.691 Opiumwetfeiten. Van deze personen zijn er 16.744 geregistreerd door de politie en 1.166 door de KMar.

Type Opiumwetfeiten

In HKS vindt, zoals gezegd, registratie plaats aan de hand van wetsartikelen. Bij het dossieronderzoek (zie hoofdstuk 4 en 5) zijn we tevens nagegaan welk Opiumwetsartikel aan een dossier is toegekend. Op basis van dit inzicht (zie bijlage 6) hebben we de Opiumwetartikelen vertaald naar de begrippen in tabel 6.1. Het grote verschil tussen de BVH- en HKS-administratie treedt op bij hennepsteelt. Dat is in BVH ondergebracht bij vervaardigen van softdrugs, terwijl in de Opiumwet het telen van hennep is ondergebracht in artikel 3B. Artikel 3B omvat echter ook handel in softdrugs. Vandaar dat in tabel 6.1 handel en teelt samen zijn genomen. Bij productie van softdrugs gaat het dan om het winnen van nederwiet/hasj uit hennepplanten.

Een verdachte kan meerdere feiten op zijn naam hebben staan, maar andersom kunnen er ook meerdere verdachten bij een feit zijn betrokken. Als er meerdere verdachten bij een feit zijn

betrokken, dan telt dit feit meerdere keren mee in tabel 6.1. Daar kunnen we niet voor corrigeren.

Tabel 6.1 Geregistreerde drugsfeiten van verdachten in 2012 (HKS)

	Regiopolitie	KLDP	KMar	Totaal	Percentage
HARDDRUGS					
In/uitvoer Nederland	219	28	1.126	1.373	15 %
Bezit	4.785	46	24	4.855	52 %
Productie	117	-	-	117	1 %
Binnenlandse handel	2.808	22	12	2.842	31 %
In/uitvoer en productie	9	43	3	55	1 %
Handel en productie	25	-	-	25	-
Totaal harddrugs	7.963	139	1.165	9.267	100 %
SOFTDRUGS					
In/uitvoer Nederland	219	95	101	415	4 %
Bezit	3.073	51	24	3.148	28 %
Productie	1.477	-	-	1.477	13 %
Handel en teelt	5.730	9	12	5.751	50 %
In/uitvoer en productie	13	34	6	53	-
Handel en productie	546	-	1	547	5 %
Totaal softdrugs	11.058	189	144	11.391	100 %

Bron: HKS; van 1.033 feiten is het onduidelijk om welk type delict het gaat.

Persoonskenmerken

Het merendeel van de verdachten is man. Bij een op de zeven verdachten betreft het een vrouw. Het percentage vrouwen bij de verdachten afkomstig van de KMar ligt echter op een hoger niveau, namelijk ruim een op de vier.

Tabel 6.2 Sekseverdeling verdachten

	Politie	KMar	Totaal	Percentage
Man	14.468	847	15.315	85,7 %
Vrouw	2.241	318	2.559	14,3 %
Totaal	16.709	1.165	17.874	100,0 %

Bron: HKS; van 36 verdachten is de sekse niet geregistreerd.

De leeftijdscurve van de verdachten volgt het bekende patroon van wetsovertreders: een snelle stijging in de tienerjaren, topvorming in de leeftijdscategorie van de jongvolwassenen en daarna een geleidelijke afname met het stijgen der jaren. De leeftijdspiek bij de drugsverdachten ligt op 22 jaar. Het is opvallend dat de daling pas inzet tegen de dertig jaar. De daling is ook redelijk vlak. Overtreding van de Opiumwet is dus, met andere woorden, niet iets waar alleen jongeren zich aan schuldig maken. De leeftijdscurve van politieverdachten loopt in de pas met de curve van KMar-verdachten.

Tabel 6.3 Leeftijdverdeling verdachten

	Politie	KMar	Totaal	Percentage
12-17 jaar	551	5	556	3,1 %
18-23 jaar	3.706	203	3.909	21,9 %
24-29 jaar	3.583	254	3.837	21,5 %
30-35 jaar	2.815	227	3.042	17,0 %
36-41 jaar	2.116	144	2.260	12,6 %
42-47 jaar	1.837	137	1.974	11,0 %
48-53 jaar	1.169	100	1.269	7,1 %
54-59 jaar	560	63	623	3,5 %
60 jaar e.o.	377	29	406	2,3 %
Totaal	16.714	1.162	17.876	100,0 %

Bron: HKS; van 34 verdachten is de sekse niet geregistreerd.

Van tachtig procent van de verdachten weten we dat ze in Nederland wonen. Van de overige twintig procent weten we dat de helft (tien procent) in het buitenland woont. De meeste, geregistreerde, buitenlandse verdachten komen uit België en Duitsland. Van de andere helft weten we niet waar ze wonen. Dat kan Nederland zijn, maar waarschijnlijker is dat zij ook in het buitenland wonen. In dat geval zou twintig procent van de geregistreerde verdachten niet in Nederland wonen. Er is een aanzienlijk verschil in woonland tussen politie- en KMar-verdachten. Van de KMar-verdachten woont slechts een derde in Nederland. Een derde van de KMar-verdachten woont op de Nederlandse Antillen of in Suriname.

Tabel 6.4 Woonland van verdachten

	Politie	KMar	Totaal	Percentage
Nederland	13.890	409	14.299	79,8 %
België	404	14	418	2,3 %
Duitsland	487	18	505	2,8 %
Frankrijk	209	8	217	1,2 %
Groot-Brittannië	20	48	68	0,4 %
Nederlandse Antillen	16	194	210	1,2 %
Suriname	6	157	163	0,9 %
Overige landen	237	167	404	2,3 %
Onbekend	1.475	151	1.626	9,1 %
Totaal	16.744	1.166	17.910	100,0 %

Bron: HKS

Criminele loopbaan

Ruim veertig procent van de verdachten is te kwalificeren als debutant.⁶ Het drugsdelict is het eerste criminele feit waar ze voor zijn geregistreerd in HKS. Dit percentage is twee keer zo groot voor de KMar-verdachten (ruim tachtig procent). Aan de andere kant van het spectrum vinden we, dat ongeveer een op de zes verdachten te karakteriseren is als een veelpleger.⁷ Dit

⁶ Een debutant heeft slechts één proces-verbaal op zijn naam staan.

⁷ Een veelpleger is een persoon die meer dan tien processen-verbaal op zijn naam heeft staan.

geldt voor de politieverdachten, maar niet voor de verdachten van de KMar. Hier treffen we geen enkele veelpleger aan.

Tabel 6.5 Aantal antecedenten van verdachten

	Politie	KMar	Totaal	Percentage
Debutant	6.598	950	7.548	42,2 %
2-5 antecedenten	4.894	215	5.109	28,6 %
6-10 antecedenten	2.335	1	2.336	13,1 %
Veelpleger (>10 antec.)	2.895	0	2.895	16,2 %
Totaal	16.722	1.166	17.888	100,0 %

Bron: HKS; van 22 verdachten is het aantal antecedenten niet bekend.

6.3 Specifieke profielen van Opiumwetverdachten

We benutten informatie van het dossieronderzoek om het profiel van verdachten van de diverse typen drugsdelicten te schetsen zoals geregistreerd bij de politie. Op deze wijze brengen we in kaart, of er opvallende verschillen zijn in het profiel van de verdachte al naar gelang het type drugsdelict. We lopen hier wel tegen de vraag aan of we iedere verdachte bij een feit ook als verdachte van dat specifieke delict mogen beschouwen. Het antwoord is ‘niet altijd’. Als er sprake is van verkoop van harddrugs en de politie is in staat om zowel de verkoper (dealer) als de koper (gebruiker) aan te houden, dan moet de verkoper meegeteld worden bij ‘handel’ en de gebruiker bij ‘bezit’. Om dit probleem te ondervangen hebben we – zover dat mogelijk is gebleken – de rol van de verdachte vastgelegd en op basis daarvan de oneigenlijke verdachten uitgefilterd bij de respectievelijke feitcodes.

Voor het schetsen van specifieke profielen van Opiumwetverdachten geregistreerd bij de KMar geeft niet de bovenstaande problemen en daarom maken we daar gebruik van de volledige bestandsgegevens.

Het profiel wordt geschetst aan de hand van de sekse, leeftijd, geboorteland en het woonland van de verdachte. We laten nationaliteit van de verdachten buiten beschouwing omdat landen een verschillende politiek hebben ten aanzien van het aannemen van de Nederlandse nationaliteit. Zo kunnen Marokkanen wel de Nederlandse nationaliteit aannemen, maar kunnen geen afstand doen van hun oorspronkelijke nationaliteit, met als gevolg dat zij in dat geval een dubbele nationaliteit hebben. Woonland en geboorteland van verdachten worden niet uitputtend beschreven, maar er is nagegaan of één of meerdere groepen er uitspringen.

6.3.1 Harddrugsbezitters (n=197)

Het profiel van de verdachte van harddrugsbezit laat bij de meeste persoonskenmerken nauwelijks variatie zien. Het betreft overwegend mannen (91 procent) met Nederland als geboorteland (73 procent) en woonland (89 procent). Het hoogst scorende ‘buitenlandse’ geboorteland zijn de Nederlandse Antillen (6 procent). Bij woonland scoort België het hoogste (3 procent) onder de buitenlandse. Leeftijd is een kenmerk waar meer variatie in is te ontdekken. In

vergelijking met het algemene beeld van verdachten van Opiumwetartikelen (HKS) valt het op dat verdachten van bezit van harddrugs sterker zijn vertegenwoordigd bij de jongere leeftijdsklassen dan alle Opiumwetverdachten; 56 procent van de harddrugs-bezitters is jonger dan dertig jaar, terwijl dit percentage bij alle Opiumwetverdachten op 47 procent ligt. Oudere harddrugsbezitters komen verhoudingsgewijs minder vaak voor; 24 procent van alle Opiumwetverdachten is 42 jaar of ouder, terwijl dit percentage op veertien ligt voor verdachten van harddrugsbezit (zie bijlage 7).

Een uitsplitsing naar soort drugs laat weinig variatie in het profiel zien (zie tabel 6.6), behalve voor geboorteland. XTC/amfetamine-bezitters zijn voornamelijk personen met Nederland als geboorteland, terwijl heroïnebezitters voor ruim de helft elders zijn geboren. Twee van de drie personen die zijn geregistreerd voor het bezit van cocaïne is in Nederland geboren; 11 procent van de cocaïnebezitters is op de Nederlandse Antillen geboren.

Tabel 6.6 Profiel harddrugsbezitters naar soort drugs

	Cocaïne	XTC/amf	Heroïne
Verhouding man:vrouw	97:03	91:09	100:0
Gemiddelde leeftijd	28,6	27,7	29,0
Geboorteland NL:niet-NL			
- Nederland	65 %	80 %	43 %
- Ned. Antillen	11 %	-	-
- Overig	24 %	20 %	57 %
Woonland			
- Nederland	91 %	91 %	64 %
- Niet-Nederland	9 %	9 %	36 %

Bron: BVH-dossiers

6.3.2 Softdrugsbezitters (n=129)

De verdachten van softdrugsbezit zijn – evenals bij bezit van harddrugs – overwegend mannen (92 procent). Er zijn in tegenstelling tot het profiel van de harddrugsbezitter meer verdachten van buiten Nederland. Een kwart woont niet in Nederland, met Duitsland en Frankrijk als meest voorkomend woonland (respectievelijk zes en vijf procent), gevolgd door België als woonland (2,5 procent). Bijna de helft van de verdachten (45 procent) is niet in Nederland geboren.

Bij de leeftijdsverdeling valt het op dat jongere verdachten van bezit van softdrugs procentueel gezien veel sterker zijn vertegenwoordigd in vergelijking met alle Opiumwetverdachten; 68 procent van de softdrugsverdachten zijn jonger dan 30 jaar, terwijl dit percentage bij alle Opiumwetverdachten op 47 procent ligt. Logischerwijs komen oudere softdrugsbezitters verhoudingsgewijs minder vaak voor; 24 procent van alle Opiumwet-verdachten is 42 jaar of ouder, terwijl dit percentage op 10 ligt voor verdachten van softdrugsbezit (zie bijlage 7).

Een uitsplitsing naar soort softdrugs laat zien dat er regelmatig personen uit de buurlanden België, Frankrijk en Duitsland met nederwiet in hun bezit worden geregistreerd door de poli-

tie, terwijl bij het bezit van hasj of buitenlandse wiet een grotere variëteit is wat betreft het geboorteland van de verdachte.

Tabel 6.7 Profiel softdrugsbezitters naar soort drugs

	Nederwiet	Hasj/ buitenlandse wiet
Verhouding man:vrouw	93:07	88:12
Gemiddelde leeftijd	26,7	28,2
Geboorteland NL:niet-NL		
- Nederland	60 %	51 %
- Marokko	4 %	10 %
- België/Frankrijk/Duitsland	20 %	7 %
- Elders	16 %	32 %
Woonland NL:niet-NL		
- Nederland	77 %	88 %
- België/Frankrijk/Duitsland	18 %	2 %
- Overig	5 %	10 %

Bron: BVH-dossiers

6.3.3 Harddrugshandelaren (n=189)

Vrijwel alle verdachten van harddrugshandel zijn mannen (95 procent). Zestig procent van de verdachten is in Nederland geboren; de andere relatief hoog scorende geboortelanden zijn Marokko (elf procent) en de Nederlandse Antillen (negen procent). Vrijwel alle verdachten wonen in Nederland: van 95 procent is bekend dat ze in Nederland wonen, van vijf procent is het woonland onbekend.

Een zwaartepunt in de leeftijdsverdeling ligt bij jonge volwassenen. Bijna een op de drie verdachten van handel in harddrugs valt binnen de leeftijdsklasse 18-23 jaar. Binnen de groep van jongvolwassenen zijn het de twintigjarigen, die de modus vormen; zij staan voor tien procent van de totale verdachtenpopulatie. De verdeling suggereert dat er een tweede, minder saillante, piek is bij de leeftijd 30-35 jaar. Een blik op de afzonderlijke leeftijden leert, dat dit vooral wordt veroorzaakt door verdachten van 30, 31 en 32 jaar. Zij vormen tezamen 14 procent van de verdachtenpopulatie (zie bijlage 7).

Een uitsplitsing naar soort drugs (zie tabel 6.8) maakt duidelijk dat de betrokkenheid van verdachten geboren op de Nederlandse Antillen bij de harddrugshandel zich concentreert op de cocaïnehandel. Verdachten geboren in Marokko zijn vooral betrokken bij de handel in heroïne. Bij XTC- en amfetaminehandel zijn overwegend verdachten geboren in Nederland betrokken.

Tabel 6.8 Profiel harddrugshandelaren naar soort drugs

	Cocaïne	XTC/amf	Heroïne
Verhouding man:vrouw	98:02	77:23	100:0
Gemiddelde leeftijd	29,4	30,0	32,7
Geboorteland			
- Nederland	63 %	76 %	50 %
- Ned. Antillen	17 %	-	-
- Marokko	9 %	-	31 %
- Overig	11 %	24 %	19 %
Woonland			
- Nederland	94 %	100 %	94 %
- Niet-Nederland	6 %	-	6 %

Bron: BVH-dossiers

6.3.4 Softdrugshandelaren (n=177)

De grote meerderheid van alle verdachten van softdrugshandel is man (90 procent). Van de verdachten is 64 procent in Nederland geboren; het andere relatief hoog scorende geboorteland is Marokko (14 procent). Vrijwel alle verdachten wonen in Nederland (94 procent). Een uitsplitsing naar soort softdrugs laat verder geen opvallende variaties zien.

Een zwaartepunt in de leeftijdsverdeling ligt bij de leeftijdsklasse 24-29 jaar. Binnen deze leeftijdsgroep zijn het de 28-jarigen, die de modus vormen; zij staan voor 7 procent van de totale verdachtenpopulatie. Verder valt op dat de leeftijdsverdeling van softdrugshandelaren vrijwel identiek is aan de verdeling van alle Opiumwetverdachten; verschil is wel dat minder-jarigen relatief vaker voorkomen als handelaar (zie bijlage 7).

Tabel 6.9 Profiel softdrugshandelaren naar soort drugs

	Nederwiet	Hasj/ buitenlandse wiet
Verhouding man:vrouw	87:13	92:08
Gemiddelde leeftijd	31,5	30,0
Geboorteland		
- Nederland	70 %	60 %
- Marokko	8 %	12 %
- Overig	22 %	28 %
Woonland		
- Nederland	88 %	76 %
- Niet-Nederland	12 %	24 %

Bron: BVH-dossiers

6.3.5 Bolletjesslikkers (n=688)

Ongeveer een kwart (26 procent) van de verdachten van bolletjes slikken is vrouw. In vergelijking met de andere drugsdelicten zijn vrouwen relatief sterk vertegenwoordigd bij het bolletjes slikken. Omdat geregistreerde bolletjesslikkers zich bezig houden met het smokkelen van cocaïne vanuit Zuid-Amerika naar Nederland, is het niet verrassend dat personen die in Zuid-

Amerika wonen hier bij betrokken zijn. Van de verdachten woont 45 procent in Nederland, terwijl de overige 55 procent afkomstig is van de Nederlandse Antillen of Suriname. Kijken we naar geboorteland, dan wordt duidelijk dat bijna drie kwart van de verdachten van bolletjes slikken een Antilliaanse dan wel een Surinaamse achtergrond heeft. Het aandeel van in Nederland geboren bolletjesslikkers is ongeveer tien procent.

Tabel 6.8 Geboorte- en woonland van bolletjesslikkers

Woonland	Geb.land				Totaal
	Nederland	Antillen	Suriname	Overig	
Nederland	59	104	118	28	309
Antillen	2	91	2	7	102
Suriname	1	-	98	7	106
Overig/onbekend	4	45	45	77	171
Totaal	66	240	263	119	688

Bron: BPS.

De leeftjdsverdeling van bolletjesslikkers lijkt in grote trekken op de verdeling van alle verdachten van Opiumwetdelicten. Het verschil zit echter in de jonge categorieën. Op een na, zijn minderjarigen niet bekend als bolletjesslikker. Verder nemen de jongvolwassenen (18-23 jaar) een beduidend kleiner aandeel voor hun rekening bij de bolletjesslikkers dan bij alle drugsdelicten (11 versus 22 procent). Daarentegen zijn verdachten in de leeftijd van 30-59 jaar relatief vaker betrokken bij bolletjes slikken dan bij drugsmisdrijven in het algemeen (zie bijlage 7).

6.3.6 Cocaïnesmokkelaars (anders dan bolletjesslikkers; n=420)

Ongeveer een derde van de verdachten van cocaïnesmokkel is vrouw. In vergelijking met de andere drugsdelicten zijn vrouwen relatief sterk vertegenwoordigd bij cocaïnesmokkel; ook meer dan bij bolletjesslikken. Van 47 procent van de verdachten is bekend, dat ze in Nederland wonen, terwijl de overige 53 procent (waarschijnlijk) niet in Nederland woont, waarbij de Nederlandse Antillen en Suriname relatief hoog scoren. Kijken we naar geboorteland, dan blijkt dat 55 procent van de geregistreerde verdachten van cocaïnesmokkel een Antilliaanse dan wel Surinaamse achtergrond heeft. Het aandeel van in Nederland geboren cocaïnesmokkelaars is veertien procent.

Tabel 6.9 Geboorte- en woonland van cocaïnesmokkelaars anders dan bolletjesslikkers

Woonland	Geb.land				Totaal
	Nederland	Antillen	Suriname	Overig	
Nederland	56	60	63	20	199
Antillen	1	51	-	3	55
Suriname	-	-	23	2	25
Overig	-	-	2	60	62
Onbekend	3	19	15	42	79
Totaal	60	130	103	127	420

Bron: BPS

De leeftijdsverdeling van cocaïnesmokkelaars laat zien dat hier geen minderjarigen bij betrokken zijn. Ook het aandeel van jongvolwassenen (18-23 jaar) bij cocaïnesmokkel is beduidend kleiner dan bij de verdachten van alle drugsdelicten (14 versus 22 procent). Verdachten in de leeftijd van 42-59 jaar zijn daarentegen relatief vaker betrokken bij het smokkelen van cocaïne (anders dan slikken) dan bij alle drugsmisdrijven tezamen (zie bijlage 7).

6.3.7 Softdrugsmokkelaars (n=743)

De herkomst van softdrugsmokkelaars is heel anders dan van cocaïnesmokkelaars. Voeren daar Antillianen en Surinamers de boventoon, hier zijn het verdachten uit Europese landen. Naar geboorteland gemeten, is ongeveer een op de zes verdachten van Nederlandse afkomst. Een derde van de verdachten, naar geboorteland gemeten, is Brits. Andere relatief hoog scorende geboortelanden zijn Frankrijk, Ierland, Italië en Spanje. De topscore van Groot-Brittannië als geboorteland wordt voornamelijk veroorzaakt door de passagiers van de veerbootverbinding tussen IJmuiden en Newcastle.

Het woonland is vaak onbekend. Het wordt daarmee lastig om dit soort gegevens op waarde te schatten. De kans dat het woonland van iemand die in Nederland woont, onbekend is, lijkt ons kleiner dan bij een niet-ingezetene van Nederland. Hoe dan ook, ook bij woonland scoort Groot-Brittannië hoog.

Tabel 6.10 Geboorte- en woonland van verdachten van softdrugsmokkel

	Geboorteland	Woonland
Groot-Brittannië	237	174
Frankrijk	43	21
Ierland	25	7
Italië	58	16
Spanje	33	8
Overig	202	22
Nederland	116	181
Totaal	704	429

Bron: BPS; n=743. Het verschil tussen n en totaal is onbekend.

De leeftijdsverdeling van softdrugsverdachten laat zien dat de ‘smokkel’ van softdrugs vooral een zaak van jongeren is. Feitelijk gaat het om bezit van softdrugs voor eigen gebruik en de leeftijdsverdeling lijkt dan ook sterk op wat we zagen in paragraaf 6.3.2 bij de leeftijdsverdeling van softdrugsbezitters (zie bijlage 7).

6.3.8 Harddrugsproducenten (n=67)

De grote meerderheid van verdachten die direct aan de productie van harddrugs kunnen worden gerelateerd – omdat er synthetische drugs, GHB dan wel grondstoffen (precusoren) in beslag zijn genomen – is man (90 procent). Van de verdachten is 88 procent in Nederland

geboren. Er zijn niet echt andere geboortelanden die er uit springen. Nederland is in vrijwel alle gevallen het woonland (95 procent).

Een zwaartepunt in de leeftijdsverdeling ligt bij de categorie 30-35 jaar. In vergelijking met de leeftijdsverdeling van alle Opiumwetverdachten ligt het zwaartepunt van de leeftijdscurve van verdachten betrokken bij drugsproductie bij een hogere leeftijd (zie bijlage 7).

6.3.9 Henneptelers/softdrugsproducenten (n=208)

Een ruime meerderheid van verdachten van hennepsteelt is man (83 procent). Van deze verdachten is 68 procent in Nederland geboren; het andere relatief hoog scorende geboorteland is Turkije (8 procent). Vrijwel alle verdachten wonen in Nederland (94 procent).

Henneptelers/softdrugsproducenten zijn gemiddeld ouder dan verdachten van drugsdelicten in het algemeen. Het zwaartepunt bij deze verdachten ligt bij de leeftijdscategorie 36-41 jaar, terwijl bij alle drugsdelinquenten het zwaartepunt ligt bij twintigers (zie bijlage 7).

7 Totaalbeeld

In dit afsluitende hoofdstuk presenteren we de resultaten over de aard en omvang van geregistreerde drugsdelicten in Nederland in 2012 op basis van BVH-registraties bij de politie, BPS-registraties bij de KMar, HKS-registraties en het dossieronderzoek van processen-verbaal bij de politie en de KMar. We presenteren de resultaten aan de hand van de onderzoeksvragen zoals die zijn geformuleerd in paragraaf 1.2. We tekenen hierbij aan dat registratiecijfers geen zicht kunnen geven op de totale drugscriminaliteit, omdat de criminaliteit die niet bekend wordt bij justitiële instanties of die niet geregistreerd wordt, buiten beeld blijft. Bovendien weerspiegelen de registratiecijfers altijd ook de opsporingsprioriteiten en de inzet van opsporingsdiensten.

7.1 Type delict en soort drugs

Om de onderzoeksvragen naar soort drugs en type delict te kunnen beantwoorden moeten we de resultaten van de BVH/BPS-registraties en het aanvullend dossieronderzoek met elkaar in samenspraak brengen. In BVH wordt een onderscheid gemaakt tussen ‘bezit’, ‘handel en dergelijke’, en ‘vervaardigen’. ‘Handel en dergelijke’ omvat, gezien de resultaten van het dossieronderzoek, inderdaad voor meer dan negentig procent handelsfeiten.⁸ Voor het schetsen van het totaalbeeld leveren de politiegegevens informatie over bezit, handel en productie van hard- en softdrugs. De feiten van de KMar spelen zich voor veruit het grootste deel af op Schiphol of andere grensovergangen (andere luchthavens, boot van IJmuiden naar Newcastle). We tellen de KMar-feiten daarom als smokkel van hard- en softdrugs.

Tabel 7.1 Type geregistreerde Opiumwetfeiten met geregistreerde verdachten

	Aantal feiten	Percentage
HARDDRUGS		
Bezit	5.952	62 %
Handel	2.139	22 %
Smokkel	1.371	14 %
Productie	114	1 %
Totaal	9.576	100 %
SOFTDRUGS		
Bezit	4.594	38 %
Handel	1.163	10 %
Smokkel	712	6 %
Productie	5.651	47 %
Totaal	12.120	100 %

Bron: BVH- en BPS-dossiers

⁸ Van de 136 bestudeerde harddrugsfeiten onder de noemer ‘handel en dergelijke’ betreft het in 128 gevallen (94 procent) handel. Bij softdrugs geldt dit voor 106 van de 116 feiten (91 procent).

Op het niveau van een dossier kunnen meerdere feiten in een dossier zijn opgenomen. Als de politie een dealer aanhoudt die zowel softdrugs als harddrugs verkoopt dan wordt dit in principe onder twee BVH-codes weggeschreven (twee feiten), maar wel in één dossier ondergebracht. De 19.613 door de politie geregistreeerde feiten zijn ondergebracht in 18.268 dossiers. Van deze 18.268 dossiers hebben 1.218 dossiers (6,7 procent) betrekking op meerdere feitcodes. Van deze 1.218 dossiers met meerdere feitcodes hebben 386 dossiers (2,1 procent van het totaal aantal dossiers) betrekking op zowel hard- als softdrugs.

Bij het soort drugs levert BVH slechts beperkt informatie (veel lege invoervelden), maar het dossieronderzoek wijst op dit punt wel in dezelfde richting als de BVH-informatie. De registratie bij de KMar (BPS) is wel volledig en levert daarom verder geen problemen op.

Er zijn in totaal ruim 9.500 feiten geregistreerd inzake harddrugsdelicten waarbij een of meerdere verdachten in beeld zijn gekomen. Bij een feit is er niet altijd één inbeslagname. Soms wordt er niets in beslag genomen, soms worden meerdere drugs in beslag genomen. Bijna twee van de drie geregistreeerde harddrugsfeiten hebben betrekking op het bezit hiervan. Het is duidelijk dat de politie en zeker de KMar het meest op cocaïne stuiten. Ongeveer de helft van alle harddrugsfeiten heeft betrekking op deze drug. Als we uit gaan van de BVH-bestandsregistratie dan tekenen synthetische drugs als XTC en amfetamine voor ongeveer een kwart van de feiten. Opiaten (heroïne), GHB en overige harddrugs staan voor het laatste kwart van de harddrugsfeiten. Het dossieronderzoek geeft als resultaat dat ongeveer een derde van de in beslag genomen drugs XTC en amfetamine betreft en worden opiaten en andere harddrugs bij ongeveer een zesde deel van de feiten in beslag genomen. Deze algemene verdeling is vooral anders bij smokkel en productie van harddrugs. Bij smokkel gaat het vrijwel uitsluitend om cocaïne, die door de Douane op Schiphol en de KMar elders in het land wordt onderschept. Bij productie gaat het om synthetische drugs.

Bij de softdrugsfeiten gaat het vrijwel uitsluitend om cannabis. Nederwiet en hennepplanten voeren de boventoon, ruim driekwart van de inbeslagnames betreft hennepplanten of nederwiet, terwijl twintig procent voor rekening komt van hasj en buitenlandse wiet. Bijna de helft van de softdrugsfeiten heeft betrekking op de teelt van hennep. Eveneens een fors aantal feiten heeft betrekking op het bezit van cannabis. In tegenstelling tot de inbeslagnames van harddrugs is de verdeling van de inbeslagnames bij softdrugs gebaseerd op de BVH-bestandsregistratie vrijwel gelijk aan de steekproefverdeling.

Tabel 7.2 Verdeling inbeslagnames naar soort drugs

	BVH / BPS-registratie			Dossieronderzoek / BPS-registratie		
	Politie	KMar	Totaal	Politie	KMar	Totaal
HARDDRUGS						
Cocaïne	39 %	95 %	47 %	46 %	95 %	53 %
Heroïne/opium	18 %	2 %	16 %	12 %	2 %	11 %
XTC/amfetamine	30 %	2 %	26 %	37 %	2 %	32 %
GHB	6 %	-	5 %	4 %	-	3 %
Overig	7 %	1 %	6 %	1 %	1 %	1 %
SOFTDRUGS						
Nederwiet/hennep	78 %	69 %	77 %	77 %	69 %	76 %
Buitenlandse wiet	8 %	-	8 %	6 %	-	6 %
Hasj	11 %	26 %	12 %	14 %	26 %	15 %
Overig	3 %	5 %	3 %	3 %	5 %	3 %

Bron: BVH, BPS en dossiers

Het resultaat van de inbeslagnames verdeelt naar soort drugs en type feit staat vermeld in tabel 7.3. Hierbij zijn we uitgegaan van de verdeling op basis van de BVH-bestandsregistratie bij de politie en de BPS-bestandsregistratie bij de KMar. De bestandsregistratie is gebaseerd op veel meer feiten dan de steekproefgegevens en daarmee – mits willekeurig – meer valide.

Tabel 7.3 Verdeling inbeslagnames naar soort drugs en type feit

	Bezit	Handel	Smokkel	Productie	Totaal
HARDDRUGS					
Cocaïne	36 %	50 %	95 %		47 %
Heroïne/opium	17 %	24 %	2 %		16 %
XTC/amfetamine	33 %	18 %	2 %		26 %
GHB	8 %	1 %	-		5 %
Overig	6 %	7 %	1 %		6 %
SOFTDRUGS					
Nederwiet/hennep	63 %	69 %	69 %	94 %	77 %
Buitenlandse wiet	14 %	12 %	-	2 %	8 %
Hasj	19 %	17 %	26 %	2 %	12 %
Overig	4 %	2 %	5 %	2 %	3 %

Bron: BVH, BPS en dossiers

7.2 Kenmerken van drugsdelicten

Onder kenmerken van drugsdelicten zijn vragen gesteld over de geografische en temporele spreiding van geregistreerde drugsdelicten, de opsporing van drugsfeiten, de in beslag genomen hoeveelheden, niveau en aard van de handel, herkomst en bestemming bij smokkel en bedrijfsmatigheid en risico bij productie/teelt van drugs.

7.2.1 Geografische spreiding

Bij de spreiding van drugsfeiten geregistreerd door de politie scoort de provincie Limburg op alle gebieden (bezit, handel en vervaardigen van respectievelijk hard- en softdrugs) hoger dan het landelijk gemiddelde. De provincie Flevoland neemt de tweede positie in. De hoge plaats in de rangorde van Flevoland wordt met name veroorzaakt door een zeer hoge score bij bezit harddrugs, dat is te herleiden tot veel geregistreerde drugsfeiten rond een festival. De derde positie wordt ingenomen door provincie Noord-Brabant. Deze provincie scoort hoger op zowel bezit (hard- en softdrugs) als het aantal feiten rond hennepplantages dan het landelijk gemiddelde. Aan de andere kant van het spectrum vinden we de provincie Drenthe met verhoudingsgewijs het minste aantal geregistreerde drugsfeiten. Dit geldt over de gehele breedte, dus zowel bij bezit, handel als vervaardiging. Andere provincies die duidelijk onder het landelijk gemiddelde scoren zijn Friesland, Gelderland en Utrecht. Ook voor deze provincies geldt dat er lager wordt gescoord op alle deelgebieden.

Bijna drie van de vier drugsfeiten van de KMar zijn afkomstig van Schiphol. Bij de meeste Schipholveiten gaat het om inbeslagnames aan de zogeheten *Airside*, dat wil zeggen het gebied dat slechts toegankelijk is voor passagiers en personeel. De grensovergang in de haven van IJmuiden, scoort na Schiphol het hoogste bij KMar-feiten. Het betreft hier vrijwel uitsluitend softdrugsfeiten en het zijn vrijwel uitsluitend Britten die als verdachte worden geregistreerd.

7.2.2 Temporele spreiding

We beperken ons hier tot het opsommen van een aantal tendensen. In hoofdstuk 3 hebben we tevens getracht daar een mogelijke verklaringen bij te geven en hiervoor geldt dat de temporele spreiding waarschijnlijk vooral een reflectie is van de mate van politieoptreden op een bepaald moment.

- De politie registreert minder drugsfeiten in de maand december.
- De politie registreert meer drugshandelfeiten in de zomermaanden.
- De politie registreert minder feiten rond hennepteelt in de zomermaanden.

7.2.3 Opsporing van drugsdelicten

Voor de beantwoording van de vraag, hoe de politie en de KMar op het spoor zijn gekomen van het drugsdelict zijn de uitkomsten van het dossieronderzoek gebruikt. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen gerichte en niet-gerichte opsporing. Onder gerichte opsporing valt gerichte controle door de politie, KMar, Douane of andere overheidsdiensten, controle op basis van een tip van burgers en het verzoek tot rechtsbijstand. Onder niet-gerichte opsporing vallen willekeurige controle en controle die wordt getriggert door het gedrag van de verdachte(n). In tabel 7.4 is een overzicht opgenomen waaruit, per type drugsdelict, blijkt hoe de verhouding tussen gerichte en niet-gerichte opsporing is.

Tabel 7.4 Wijze van opsporing bij drugsdelicten

	Verhouding gerichte en niet-gerichte opsporing
<i>Bezit van:</i>	
Harddrugs	44:56
Softdrugs	37:63
<i>Handel met:</i>	
Harddrugs	77:23
Softdrugs	81:19
<i>Productie van:</i>	
Harddrugs	73:27
Softdrugs	87:13
<i>Gecombineerde feiten*</i>	70:30
<i>Smokkel</i>	
Slikken	98:02
Overig	90:10

Bron: BVH- en BPS-dossiers; *feiten waarbij het niet uitsluitend om één van bovenstaande categorieën gaat (bijvoorbeeld bezit harddrugs) maar een combinatie van twee (bijvoorbeeld handel harddrugs en handel softdrugs) of meer categorieën.

Opsporing van bezit van harddrugs is voor ruim de helft van de feiten het gevolg van niet-gerichte opsporing en bezit van softdrugs voor twee derde, terwijl alle andere drugsfeiten voornamelijk door gerichte opsporing aan het licht komen. Bij smokkel spelen de controles van de Douane een cruciale rol, terwijl bij de ontdekking van drugsproductie (hennepteelt) tips de belangrijkste factor zijn.

7.2.4 Hoeveelheid in beslag genomen drugs

Het onderzoek geeft geen basis om precies te berekenen hoeveel drugs de politie in beslag heeft genomen. Gegevens van de KMar lenen zich beter voor het berekenen van hoeveelheden in beslagnames. Om een inschatting te maken van de hoeveelheid in beslag genomen drugs baseren we ons voor wat betreft de politie op het dossieronderzoek. Bij harddrugs wordt in politiedossiers vaak gesproken in termen van wikkels, pillen of bolletjes. Daarmee is het lastig een totaalbeeld te schetsen. Er is daarom voor gekozen om te spreken in termen van gebruikerseenheden, analoog aan de Aanwijzing Opiumwet van het OM. Tevens zijn de gebruikersgrenzen van deze aanwijzing gevolgd. Het resultaat met betrekking tot de hoeveelheid in beslag genomen drugs bij bezit- en handelsfeiten staat vermeld in tabel 7.5.

In tabel 7.5 is één gebruikerseenheid de grens van harddrugs en vijf gram cannabis de grens bij softdrugs. Onder grotere hoeveelheid wordt meer dan tien gebruikerseenheden verstaan bij harddrugs. Bij softdrugs is meer dan dertig gram aangemerkt als een grotere hoeveelheid. Het

blijkt dat negentien procent van de inbeslagnames van harddrugs binnen de gebruikersgrens valt. Bij softdrugs is dit het geval bij 71 procent van de feiten.

Tabel 7.5 Hoeveelheid in beslag genomen harddrugs bij bezit en handelsfeiten

	Geringe hoeveelheid	Mindere hoeveelheid	Grotere hoeveelheid
HARDDRUGS	<i>1 eenheid</i>	<i>2-10 eenheden</i>	<i>>10 eenheden</i>
Bezit	19 %	54 %	27 %
Handel	16 %	33 %	51 %
Combi	21 %	37 %	42 %
Totaal	18 %	34 %	48 %
SOFTDRUGS	<i><= 5 gram</i>	<i>5-30 gram</i>	<i>> 30 gram</i>
Bezit	71 %	9 %	20 %
Handel	37 %	28 %	35 %
Combi	41 %	30 %	29 %
Totaal	53 %	21 %	26 %

Bron: BVH-dossiers

Bij de smokkel door bolletjesslikkers wordt door de KMar gemiddeld driekwart kilo cocaïne in beslag genomen. De berekening van de hoeveelheid bij andere methoden om cocaïne Nederland binnen te smokkelen – zoals via de bodypackers of in de (hand)bagage – levert een gemiddelde vangst van 2,5 kilo cocaïne op. In totaal heeft de KMar ongeveer 1.500 kilo cocaïne in beslag genomen in 2012. De hoeveelheid in beslag genomen softdrugs bij smokkelfeiten van de KMar blijft bij 69 procent van de gevallen binnen de gebruikersgrens van vijf gram; bij 95 procent van alle feiten wordt er niet meer dan dertig gram softdrugs in beslag genomen.

Bij de productie van harddrugs wordt er vaak geen drugs in beslag genomen. Meestal worden er spullen en/of grondstoffen (precursoren) aangetroffen. Bij de teelt van hennep (nederwiet) worden wel met regelmaat planten aangetroffen. Gemiddeld gaat het om 320 planten per plantage. In een beperkt aantal feiten worden stekken aangetroffen (bij acht plantages in het dossieronderzoek). Het gaat gemiddeld om 424 stekken per plantage.

7.2.5 Niveau en aard van de drugshandel

De bestudeerde dossiers bij de politie met betrekking tot handel in drugs hebben, zowel bij de handel in harddrugs als de handel in softdrugs, vrijwel uitsluitend betrekking op de detailhandel. Dat wil zeggen handel waarbij de drugs direct worden verkocht aan gebruikers. In een substantieel aantal feiten is het lastig om uit het dossier op te maken om welk handelsniveau het gaat, maar in combinatie met de hoeveelheid in beslag genomen drugs lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat het overgrote deel van de feiten betrekking heeft op de detailhandel. Dit ligt ook voor de hand, omdat er ten eerste meer detailhandelaars zullen zijn dan tussen/groothandelaars (vergelijk het reguliere handelsverkeer) en ten tweede, omdat de detailhandel meer zichtbaar is dan de tussen/groothandel.

Bij de detailhandel kan er een onderscheid worden gemaakt tussen drie hoofdvormen van afzet: op straat, via een 06-nummer (op bestelling) en vanuit een dealpand. Op basis van de bestudeerde politiedossiers kunnen we de conclusie trekken dat de meeste handel als straathandel is te kwalificeren; met name bij softdrugs. Dit zou ook het gevolg kunnen zijn van het feit dat straathandel het meest in het zicht plaatsvindt en daardoor mogelijk eerder tot opsporing leidt. De analyse van de dossiers suggereert verder dat dealpanden meer worden aangewend bij harddrugshandel dan bij softdrugshandel.

Tabel 7.6 Vorm van detailhandel

	Harddrugs	Softdrugs
Straathandel	45 %	69 %
06-handel	25 %	20 %
Dealpand	30 %	11 %

Bron: BVH-dossiers

7.2.6 Herkomst en bestemming bij drugssmokkel

De dossierstudie van KMar-feiten heeft zich beperkt tot de categorieën slikkerfeiten en ‘overige’ drugsfeiten (en daarmee niet softdrugsfeiten en NN-zendingen). Hieruit blijkt dat deze feiten voor het grootste gedeelte betrekking hebben op de smokkel van cocaïne via Schiphol. Niet verrassend liggen de landen van herkomst in Zuid-Amerika en springen de gebieden/landen er uit die traditioneel een band hebben met Nederland: de ABC-eilanden en Suriname. Het land van bestemming is, op een enkele uitzondering na, Nederland.

Tabel 7.7 Landen van herkomst in beslag genomen cocaïne op Schiphol

	Aantal	Softdrugs
Aruba/Bonaire	9	11 %
Curaçao	33	39 %
Suriname	31	36 %
Overig Zuid-Amerika	12	14 %
Totaal	85	100 %

Bron: BVH-dossiers

De softdrugsfeiten van de KMar zijn niet betrokken in het dossieronderzoek. Wel kunnen we op basis van de BPS-informatie de conclusie trekken dat het in het overgrote deel van deze feiten ook om ‘uitvoer’ van drugs gaat. Er is een forse groep die op Schiphol wordt betrapt met een gebruikershoeveelheid cannabis. Deze passagiers vliegen vanaf Schiphol ergens naar toe, maar deze bestemming kennen we dus niet. Verder komt bijna een kwart van de feiten uit IJmuiden waar met name Britten gebruikershoeveelheden mee willen nemen op de boot naar Newcastle.

7.2.7 Bedrijfsmatigheid en risico's bij drugsproductie/teelt

Voor de hennepenteelt is in de Aanwijzing Opiumwet van het OM gedefinieerd onder welke omstandigheden er sprake is van bedrijfsmatige teelt. Op basis van de bestudeerde dossiers inzake hennepenteelt kunnen we concluderen dat er bij 94 procent van de hennepenteeltfeiten die de politie heeft opgepakt sprake is van bedrijfsmatige teelt.

De productie/teelt van drugs vindt met name plaats in woningen. Dit geldt in sterkere mate voor de teelt van hennep dan voor de productie van synthetische drugs. Ruim een kwart van de productie van synthetische drugs vindt plaats in een ruimte ingericht als een laboratorium. Brandgevaar speelt zeker – dat wil zeggen dat het wordt benoemd in het politiedossier – bij elf procent van de harddrugslocaties en bijna een kwart van de henneplocaties.

Tabel 7.8 Productielocatie van drugs en brandgevaar

	Synthetische drugs (harddrugs)	Hennepenteelt (softdrugs)
Woning	51 %	79 %
Schuur/garage	15 %	7 %
Bedrijfspan	8 %	9 %
Laboratorium	28 %	-
Anders (w.o. buiten)	-	5 %
Brandgevaar (genoemd in proces-verbaal)	11 %	24 %

Bron: BVH-dossiers

7.3 Kenmerken van verdachten van drugsdelicten

In paragraaf 6.2 is het totaalbeeld geschetst van bekende verdachten van opiumdelicten. Dit algemene overzicht geeft echter geen inzicht in de verschillen die er bestaan in het profiel van de verdachten naar het type drugsdelict waar ze van worden verdacht. Om hier inzicht in te krijgen, is gebruik gemaakt van informatie uit het dossieronderzoek (politie) en het BPS-bestand (KMar). We schetsen het profiel aan de hand van drie kenmerken: sekse, herkomst en leeftijd. Bij het bepalen van de herkomst is gebruik gemaakt van het geboorteland en woonland van de verdachte. In het overzicht (tabel 7.9) geven we bij herkomst aan, welke groep(en) opvallen naast de Nederlanders. Het gaat dan niet om een paar procent van de verdachten met een dergelijke herkomst, maar om een substantieel aandeel.

Het overzicht laat zien dat verdachten van drugsdelicten in de regel mannen zijn, hoewel vrouwen wel als verdachten worden aangemerkt bij cocaïnesmokkel. Bij bezit van softdrugs zijn relatief veel verdachten afkomstig uit de buurlanden Duitsland, België en Frankrijk. Relatief veel verdachten met een Marokkaanse achtergrond zijn vertegenwoordigd bij de handel in drugs (zowel hard- als softdrugs), terwijl de cocaïnesmokkel vooral een zaak is van Antillianen en Surinamers. Bij de smokkel van veelal gebruikershoeveelheden cannabis zijn relatief veel Britten betrokken. Bij het bezit (en smokkel van gebruikershoeveelheden) van cannabis zijn vooral jongvolwassenen betrokken. De handelaren van cannabisproducten zijn echter

achter in de twintig, terwijl het zwaartepunt in de leeftijdsverdeling bij telers achterin de dertig ligt. Bij het bezit en de handel van harddrugs zijn met name jongvolwassenen betrokken, terwijl het smokkelen van cocaïne voor rekening komt van personen in de leeftijd van mid-twintig tot mid-dertig. Bij de productie van harddrugs zijn relatief veel begin dertigers betrokken.

Tabel 7.9 Profiel van verdachten van drugsdelicten

	Sekse (man:vrouw)	Herkomst (anders dan NL)	Leeftijd (modale categorie)
Bezit van:			
Harddrugs	91:09	-	18-29 jaar
Softdrugs	92:10	Duits, Belgisch, Frans	18-23 jaar
Handel met:			
Harddrugs	95:05	Marokkaans, Antilliaans	18-23 jaar
Softdrugs	90:10	Marokkaans	24-29 jaar
Smokkel d.m.v.:			
Slikken	74:26	Antilliaans, Surinaams	24-35 jaar
Cocaïne anders	67:33	Antilliaans, Surinaams	24-35 jaar
Softdrugs	92:08	Brits	18-23 jaar
Productie van:			
Harddrugs	90:10	-	30-35 jaar
Softdrugs	83:17	-	36-41 jaar

Bron: BVH-dossier en BPS-bestand

Uit de HKS-registratie blijkt dat ruim veertig procent van de verdachten is te kwalificeren als debutant, dat wil zeggen dat het drugsdelict het eerste criminele feit is waar ze voor zijn geregistreerd in HKS. Bij de KMar-verdachten (smokkelaars) ligt dit zelfs op ruim tachtig procent. Ongeveer een op de zes verdachten is te karakteriseren als een veelpleger, dat wil zeggen dat ze meer dan tien processen-verbaal op hun naam hebben staan. Dit geldt voor de politieverdachten, maar niet voor de verdachten van de KMar. Op basis van de KMar-registratie kunnen we geen enkele veelpleger aantreffen.

7.4 Tot slot

Dit onderzoek naar een specificatie van de geregistreerde Opiumwetdelicten laat zien dat de politieadministratie tamelijk complex is. Dit gegeven wordt vooral veroorzaakt doordat de registratie aan de hand van verschillende eenheden (dossier, feit / incident, inbeslagname, verdachte) kan plaatsvinden. De politie heeft de laatste jaren belangrijke stappen gezet bij het (geautomatiseerd) ontsluiten van de informatie uit het bedrijfsprocessen systeem (BVH) aan de hand van de Basisvoorziening Informatie (BVI). Het onderhavige onderzoek laat zien dat

bij het extraheren van informatie uit de bestanden oplettendheid geboden is omdat (nog) niet alle gegevens (bijvoorbeeld over in beslag genomen drugs) automatisch gegenereerd worden.

Het zou mooi zijn wanneer dit onderzoek in de toekomst via het geautomatiseerd bevragen van BVH, BPS en HKS zou kunnen worden verricht. Inmiddels is BOSZ (Betere Opsporing door Sturing op Zaken) overal geïmplementeerd – een systeem waarmee zicht wordt verkregen op de vraag welke dossiers naar het OM zijn ingestuurd, welke zijn geseponeerd en welke feiten bij de politie zijn opgelegd –. Indien dan ook de koppeling met BVI kan worden gemaakt dan kan in het vervolg het beeld nog beter worden geschetst en kunnen feiten ook door de keten heen nauwkeuriger worden gevolgd.

Summary

Illicit Drug Offences Specified

The Research and Documentation Centre of the Ministry of Security and Justice provides a contribution to the Annual Report of the National Drug Monitor (NDM). In the Section Drug-related Crime numbers and figures are reported about illicit drug cases registered by the police, the Public Prosecution Service and the judiciary on the basis of national registrations. The information presented gives a rough overview of illicit drug cases. The RDC has ordered an update and a more detailed research of the illicit drug cases registered in the reference year 2004 conducted by Jacobs (2007). This time 2012 is the reference year. This present report is the result of this study.

The research question is threefold and focuses on the following questions:

1. Which types of illicit drugs and what types of offence are registered by the police as drug offences in the Netherlands in the year 2012?
2. What are the characteristics of these offences in the various drug cases?
3. What are the characteristics of suspects in relation to the type of offence?

Files relating to registered drug offences of the National Police and the Royal Military Police were studied. The data relate to the year 2012 and contain information on the drug offence and the suspects. The file of the Royal Military Police (RMP) also contains information about the drugs seized (type and quantity). This information could only be partially achieved from police files. Additionally, Crime Register data are requested to understand the criminal career of the suspects.

Drug offences registered by the police are divided in six subcategories: possessing, trading and manufacturing of hard and soft drugs. The drug cases registered by the RMP are mainly related to smuggling of drugs and there is a distinction made in cases of swallowers, soft drugs cases, (post) shipments without consignee and other drug cases.

In addition to the analysis of the police and RMP files a sample of drugs reports has been studied. In total 1,019 drug offences have studied in detail: 909 registered by the police and 110 registered by the RMP. The files are selected based on a stratified sample. The six subcategories listed above have been used as strata.

Type of drug and type of offence

There are a total of over 9,500 cases registered on hard drugs offences and over 12,000 cases relating to soft drugs offences involving one or more suspects. A case is not equal to the seizure of one type of illicit drugs; there is not always a seizure and sometimes several types of drugs are seized. Possession of hard drugs counts for 62 percent of the registered hard drug

cases. It is clear that the police and definitely the RMP encounter most often cocaine. About half of all hard drugs seizures are related to cocaine. Synthetic drugs like ecstasy and amphetamines sign for a quarter to a third of the hard drug cases. Opiates (heroin), GHB and other hard drugs are responsible for a quarter to a sixth of the hard drugs seizures by the police and the RMP. The general distribution is different for the separate drug offences: possession, trading, smuggling and production. Detected smuggling is almost exclusively about cocaine; intercepted by Customs Service officers of the airport Schiphol (near Amsterdam) and RMP officers elsewhere in the country. Production of hard drugs is about synthetic drugs. For possession and small-scale trade the distribution is more diverse.

The soft drug cases the sized drugs are almost exclusively cannabis products. Dutch cannabis and hemp plants predominate with three quarters of the seizures. Twenty percent is accounted for foreign hashish and marijuana. Almost half of the soft drug issues relate to the cultivation of hemp. Also a large number of cases (38 percent) refer to the possession of cannabis.

Detection, geographical and temporal distribution

Detection of possession of drugs (both hard and soft drugs) is more often the result of non-targeted detection than targeted control, while all other drugs issues mainly come to light through targeted search. Controls of Customs play a crucial role in trafficking while with the discovery of drug production and hemp growth tips from citizens are the most important factor.

Police register proportionally (per 100,000 population), most drug offences in the South of the Netherlands: the provinces of Limburg and North Brabant. Nearly three out of four drug cases recorded by RMP come from Schiphol. The border crossing in the port of IJmuiden (ferry to Newcastle) scores after Schiphol highest in RMP cases.

In addition to geographic distribution, there is also temporal distribution. Police are recording fewer drug cases in the month of December. In the summer months, more drug trafficking cases are recorded, but fewer hemp cases.

Quantities of drugs seized

The study provides no basis for an exact calculation of the quantity of drugs taken by the police in the Netherlands. The quantity of seized hard drugs is in police records often expressed in terms of wrappers, pills or pellets. For our study, we recalculated these units in so called ‘small amounts for personal use’, analogous to the Opium Act Directive of the PPS. Also, the definition of the term ‘small amount for personal use’ is derived of this Directive. Nearly one in five seizures of hard drugs is characterized as ‘small amount for personal use’. For soft drugs this is the case in more than half of the seizures.

With smuggling by swallowers on average 0.75 kilo of cocaine is seized by the RMP. The average amount of other methods to smuggle cocaine in the Netherlands – such as through the body packers or in (hand) luggage – provides an average catch of 2.5 kilos of cocaine. In to-

tal, approximately 1,500 kilos of cocaine has been seized by the RMP in 2012. The amount of soft drugs seized in smuggling cases, detected by RMP, remains at 69 percent of cases within the low investigation priority limit of five grams. In 95 percent of all cases no more than thirty grams of soft drugs seized.

The production of hard drugs is mostly related to synthetic drugs and often equipment and/or chemicals (precursors) are found and no seizures of drugs are registered. In the cultivation of hemp (cannabis) in average 320 plants per plantation is seized.

Drug trading

With regard to drug trading, both the trade of hard drugs and the trade of soft drugs, are almost exclusively related to retail. With the term 'retail' we refer to a situation in which drugs are sold to users directly. This might be caused to the fact that there will be more retailers than large scale traders and retail sales are sometimes more visible than large scale sales.

A distinction can be made between three main types of retail outlets: in the streets, through a mobile phone (on order) and in a pusher house. Based on the studied police files, we can conclude that most of the trade is to qualify as street trading; in particular in case of soft drugs. This could also be due to the fact that the most street deals are most visible and leads thereby possibly to earlier detection. The analysis of the files further suggests that pusher houses are involved more often in hard drug deals than in soft drugs deals.

Drug trafficking

The study of RMP files was limited to drug swallows and so called 'other drug cases'. Most of the files are related to smuggling of cocaine through Schiphol. Not surprisingly, the countries of origin are South American countries, especially those who traditionally have a relationship with the Netherlands: the Dutch Antilles and Suriname. The registered country of destination is, despite a few exceptions, the Netherlands. The soft drug cases of the RMP are not involved in the file study. However, we can draw the conclusion based on register data that the vast majority of these cases concern export of soft drugs. There is a significant group that is caught with a 'small amount for personal use' of cannabis at Schiphol. These passengers are flying from Schiphol. Furthermore, almost a quarter of the cases is recorded in the port of IJmuiden, where especially British citizens take the boat to Newcastle.

Drug production / hemp cultivation

The Opium Act Directive of the PPS defines when cultivation of hemp is considered as a commercial business. The study of files revealed that in 94 percent of the cases of cannabis cultivation may be seen as commercial cultivation. As regards hard drugs we read in the files that the production of GHB is sometimes rather amateurish (pan on the stove). Production takes place particularly in private homes. This applies even more to the cultivation of hemp. More than a quarter of the production of synthetic drugs takes place in a special laboratory. At eleven percent of hard drug locations and nearly a quarter of the hemp locations there is danger for fire according to the police files.

Profile of the suspects

Suspects of drug offences are usually men, although also women are registered as suspects of cocaine smuggling. There are relatively many suspects of possession of soft drugs from the neighbouring countries Germany, Belgium and France . Dutch with a Moroccan background (double nationality) are strongly represented among the registered drug dealers (both hard and soft drugs), while cocaine trafficking is mainly a matter of Antilleans and Surinamese. In the smuggling of limited amounts of cannabis for personal use are relatively many British suspects are involved.

Mainly young adults are involved in possession and smuggling of small amounts of cannabis for personal use. The retail traders of cannabis products, however, are in their late twenties, while the mode in the age distribution among growers is late thirties. Also mainly young adults are involved in possession and dealing of hard drugs, while smuggling cocaine is accounted for by persons aged mid-twenties to mid-thirties. In the production of hard drugs there are relatively many suspects who are in their early thirties.

The Crime Register records show that more than forty percent of all suspects qualify as a first offender. Suspects recorded by the RMP (smugglers) are more often first offender; in eighty percent of the cases. About one in six police suspects can be characterized as a high volume offender; defined as persons with more than ten offences recorded in their name whereas none of the RMP suspects appears to have the label of high volume offender.

Geraadpleegde literatuur

Jacobs, M.J.G. (2007). *Opiumwetdelicten nader bekeken. Analyseverslag van een empirisch onderzoek naar Opiumwetdelicten anno 2004 in Nederland*. Tilburg: IVA Beleidsonderzoek en Advies.

Nationale Drug Monitor: Jaarbericht 2012. (2013). Utrecht: Trimbos-instituut/ Den Haag: WODC.

Nobelen, van D. en W. van der Leest (2010). *Landelijk verdachtenbeeld 2009 : een analyse van verdachten op basis van gegevens uit HKS*. Zoetermeer: KLPD dienst IPOL.

Openbaar Ministerie: *Aanwijzing Opiumwet* (2012A021)
<http://www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/drugs/@160000/aanwijzing-opiumwet/>

Bijlage 1 Begeleidingscommissie

Voorzitter

Prof. Dr. H.'t Hart

Emeritus hoogleraar Methoden en
Technieken, Universiteit Utrecht

Leden

Mr. Drs. S. Hulscher/

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Mr. Drs. M. van der Klauw

Directie Rechtshandhaving en Crimina-
liteitsbestrijding (DRC)

Drs. R.F. Meijer

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum (WODC)
Statistische informatievoorziening en
beleidsanalyse (Siba)

Dr. M.M.J. Ooyen-Houben

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum (WODC)

Dr. W.J. Verhoeven

Erasmus Universiteit Rotterdam

Bijlage 2 Relevante Opiumwetartikelen

Artikel 2

Het is verboden een middel als bedoeld in de bij deze wet behorende lijst I dan wel aangewezen krachtens artikel 3a, vijfde lid:

- A. binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
- B. te telen te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren;
- C. aanwezig te hebben;
- D. te vervaardigen.

Artikel 3

Het is verboden een middel als bedoeld in de bij deze wet behorende lijst II dan wel aangewezen krachtens artikel 3a, vijfde lid:

- A. binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen;
- B. te telen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren;
- C. aanwezig te hebben;
- D. te vervaardigen.

Artikel 10

1. Hij die handelt in strijd met:
 - a) een in artikel 2, het in artikel 3b, eerste lid, of een in artikel 4, derde lid, gegeven verbod;
 - b) een krachtens artikel 3c, tweede lid, of artikel 4, eerste of tweede lid, gegeven voorschrift;
 - c) een krachtens artikel 8, eerste lid, aan een ontheffing verbonden voorschrift;wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van de vierde categorie.
2. Hij die opzettelijk handelt in strijd met het in artikel 3b, eerste lid, of het in artikel 4, derde lid, gegeven verbod, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie.
3. Hij die opzettelijk handelt in strijd met het in artikel 2 onder C, gegeven verbod wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vijfde categorie.
4. Hij die opzettelijk handelt in strijd met het in artikel 2 onder B of D, gegeven verbod, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.
5. Hij die opzettelijk handelt in strijd met een in artikel 2 onder A, gegeven verbod, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.

6. Indien het feit, bedoeld in het tweede, derde onderscheidenlijk vijfde lid, betrekking heeft op een geringe hoeveelheid, bestemd voor eigen gebruik, wordt gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie opgelegd.

Artikel 10a

1. Hij die om een feit, bedoeld in het vierde of vijfde lid van artikel 10, voor te bereiden of te bevorderen:
 - 1°. een ander tracht te bewegen om dat feit te plegen, te doen plegen, mede te plegen of uit te lokken, om daarbij behulpzaam te zijn of om daartoe gelegenheid, middelen of inlichtingen te verschaffen,
 - 2°. zich of een ander gelegenheid, middelen of inlichtingen tot het plegen van dat feit tracht te verschaffen,
 - 3°. voorwerpen, vervoermiddelen, stoffen, gelden of andere betaalmiddelen voorhanden heeft, waarvan hij weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat zij bestemd zijn tot het plegen van dat feit,wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Niet strafbaar is hij die de in het eerste lid omschreven feiten begaat met betrekking tot het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van een geringe hoeveelheid, bestemd voor eigen gebruik.

Artikel 11

1. Hij die handelt in strijd met een in artikel 3 gegeven verbod, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.
2. Hij die opzettelijk handelt in strijd met een in artikel 3 onder B, C of D, gegeven verbod, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Hij die in de uitoefening van een beroep of bedrijf opzettelijk handelt in strijd met een in artikel 3, onder B, gegeven verbod, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vijfde categorie.
4. Hij die opzettelijk handelt in strijd met een in artikel 3 onder A, gegeven verbod, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie.
5. Indien een feit als bedoeld in het tweede of vierde lid, betrekking heeft op een grote hoeveelheid van een middel, wordt gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd. Onder grote hoeveelheid wordt verstaan een hoeveelheid die meer bedraagt dan de bij algemene maatregel van bestuur bepaalde hoeveelheid van een middel.
6. Het tweede lid is niet van toepassing, indien het feit betrekking heeft op een hoeveelheid van hennep of hasjiesj van ten hoogste 30 gram.
7. Het tweede en vierde lid zijn niet van toepassing, indien het feit betrekking heeft op een geringe hoeveelheid, bestemd voor eigen gebruik, van de in lijst II vermelde middelen, met uitzondering van hennep en hasjiesj.

Artikel 11a

1. Deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van een misdrijf als bedoeld in artikel 10, derde, vierde en vijfde lid, 10a, eerste lid, of 11, derde, vierde en vijfde lid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Artikel 140, derde en vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage 3 Drugsbestanden politie

Feitenbestand

- Incidentensleutel (uniek nummer)
- Oorspronkelijk registratienummer (BVH-nummer)
- Korps
- Gemeente
- Plaats
- Straat
- Postcode
- Begin pleegdatum
- Datum kennisname
- Tijd kennisname
- Code (F40-F47)
- Omschrijving van code
- Categorie code (geeft in combi met soort en trefwoord een indicatie van soort drugs)
- Categorie omschrijving
- Soort
- Trefwoord
- Hoeveelheid eenheid
- Hoeveelheid

Verdachtenbestand

- Incidentensleutel (uniek nummer)
- Oorspronkelijk registratienummer (BVH-nummer)
- Persoonsleutel (uniek persoonsnummer)
- Woonplaats
- Woonland
- Nationaliteit
- Geboorteland
- Leeftijd
- Sekse

Bijlage 4 Drugsbestanden KMar

Feitenbestand

- Incidentnummer (uniek nummer)
- Datum en tijd kennisname
- Incidentcode (384-388)
- Omschrijving van code
- Nadere omschrijving plaats
- Gemeente
- Plaats
- Straat
- Postcode
- Werklocatie

Verdachtenbestand

- Incidentnummer (uniek nummer)
- Oorspronkelijk registratienummer (BPS-nummer)
- BSN
- Rol
- Vreemdelingennummer
- Geboortedatum
- Geboorteland
- Geboorteplaats
- Sekse
- Nationaliteit
- Woongemeente
- Woonland
- Woonplaats

Goederenbestand

- Incidentnummer
- Categorie (soort drugs, maar ook andere in beslag genomen goederen)
- Identificatie soort (drugs = verdomid)
- Gewicht
- Meeteenheid (in grammen)

Bijlage 5 Instructie dossieronderzoek

Het doel van het dossieronderzoek is het verzamelen van gegevens die niet geautomatiseerd zijn ontsloten. Tevens controleren we een aantal gegevens die wel uit de systemen zijn gehaald. De bulk van het dossieronderzoek richt zich op drugsfeiten die door de politie zijn weggeschreven onder de BVH-codes F40 (bezit harddrugs), F41 (bezit softdrugs), F42 (handel harddrugs), F43 (handel softdrugs), F44 (vervaardigen harddrugs) en F45 (vervaardigen softdrugs). Binnen deze categorieën zijn a-selectie steekproeven getrokken met behulp van SPSS; 110 dossiernummers per categorie (met uitzondering van F44 waarbij alle dossiernummers zijn meegenomen – 114 in totaal).

Een dossier kan een of meerdere feiten bevatten. Een feit kan betrekking hebben op een of meerdere in beslag genomen soorten drugs. Bij een incident kunnen één of meerdere verdachten zijn betrokken. Dit betekent dus, dat we te maken hebben met verschillende onderzoekseenheden en daarom zijn er vier Excel-invoerbestanden: op dossierniveau, op feitenniveau, op drugsniveau en op verdachtenniveau.

1. Dossierbestand

Het dossierbestand bevat alle dossiernummers die jullie moeten bestuderen. De eerste vier variabelen (kolom A t/m D) zijn reeds gevuld. Kolom A bevat het dossiernummer waarmee de zaak in Blue View kan worden bekeken. Kolom B, C en D hoeven jullie alleen maar te controleren. Als nu blijkt dat de automatisch gegenereerde informatie niet klopt, dan moeten jullie de juiste info invoeren en de tekst van het desbetreffende veld rood maken. Kolom M hoeven jullie niet in te vullen.

2. Feitenbestand

Het tweede invoerbestand is op het niveau van feiten. In de meeste gevallen bevat een dossier maar één incident, maar soms twee of meer. De 653 dossiers bevatten 818 feiten. In het feitenbestand zijn de incidentennummers (die jullie niet zien in het dossier; is een systeemnummer), dossiernummers (kolom B) en BVH-code (kolom C) zijn reeds ingevuld. Ook hier het verzoek om kolom C te controleren.

De vragen in *de kolommen D t/m H* hebben betrekking op *smokkel* van drugs. Als dit niet het geval is, kunnen deze vragen worden overgeslagen.

De vragen in *de kolommen I t/m O* hebben betrekking op *productie (vervaardigen)* van drugs. Als dit niet het geval is, kunnen deze vragen worden overgeslagen.

De vragen in *de kolommen P t/m V* hebben betrekking op *handel* van drugs. Als dit niet het geval is, kunnen deze vragen worden overgeslagen.

Dit betekent dus, als er alleen sprake is van bezit, dat er niets hoeft worden ingevuld in het feitenbestand (alleen ‘nee’ bij vragen D, I en P).

Vraag in kolom L (bedrijfsmatigheid hennepplantage) verwijst naar de scoringslijst, die achter de variabelenlijst staat.

3. Drugsbestand

Als er harddrugs en softdrugs in beslag is genomen, dan moeten er in principe twee incidentnummers zijn, maar of dit altijd zo is, moet blijken. Als er bijvoorbeeld cocaïne en XTC in beslag is genomen, dan zal dit onder hetzelfde incidentnummer zijn weggeschreven.

De informatie die we op basis van de systeemuitdraai hebben over de in beslag genomen drugs is dermate onvolledig dat we deze informatie niet hebben opgenomen. De vraag aan jullie is om – als er meerdere soorten drugs binnen hetzelfde incidentnummer in beslag zijn genomen – een (of meerdere) regels aan het Excelbestand toe te voegen onder het desbetreffende incidentnummer. Op die manier is er de mogelijkheid om de informatie over meerdere inbeslagnames in te voeren.

4. Verdachtenbestand

Het laatste Excel-invoerbestand betreft verdachten. Hier weten we in principe het meeste op basis van de systemen. Het enige dat ontbreekt is de rol van de verdachte (kolom J).

We hebben alle verdachten behorend bij een incidentnummer in het bestand gezet. Het kan zijn, dat niet alle verdachten zijn ‘overgeblazen’ of dat niet alle verdachten via BVI zijn geïdentificeerd. In dat geval aan jullie de vraag om de gegevens van deze ontbrekende verdachten in te voeren en de tekst van het desbetreffende velden rood maken.

Er staan dubbelingen in het bestand. Zo is de eerste verdachte een 28-jarige man uit Groningen. Hij staat vier in keer in het bestand, omdat hij is genoemd bij vier incidentnummers. Het kan zijn dat hij verschillende rollen heeft gehad bij deze feiten. Als niet, dan kun je gewoon vier keer dezelfde rol-code geven.

Bij woonplaats staat soms ZVWOVP ingevuld. Dit betekent Zonder Vaste Woon Of Verblijf Plaats.

DOSSIERBESTAND

Excel	Variabele	Waarden
A	Dossiernummer	Via BVI-bestand
B	Korps	Via BVI-bestand (ter verificatie)
C	Gemeente	Via BVI-bestand (ter verificatie)
D	Plaats	Via BVI-bestand (ter verificatie)
E	Nadere omschrijving plaats	1 = luchthaven 2 = zeehaven 3 = op de weg (vrachtauto) 4 = op de weg (personenauto) 5 = bedrijfspand 6 = woonhuis 7 = coffeeshop 8 = overige horeca 9 = openbare weg Als anders; zelf kort beschrijven
F	Signalen geweld/bedreiging	1 = ja 2 = nee / onbekend
G	Daadwerkelijk geweldgebruik	1 = ja 2 = nee / onbekend
H	Daadwerkelijk dreigen	1 = ja 2 = nee / onbekend
I	Winstschatting	In euro's. Niets invullen als onbekend
J	Opsporing	1 = Toevallige controle 2 = Naar aanleiding gedrag 3 = Gerichte controle 4 = Verdachten al in beeld (tap/observatie) 5 = Tip 6 = Rechtshulpverzoek Als anders; zelf kort beschrijven. Niets invullen als onbekend
K	Controlerende instantie	1 = Douane 2 = KMar 3 = Politie 4 = FIOD 5 = Milieu opsporing 6 = Overige BOD's 7 = Overige ambtenaren Als anders; zelf kort beschrijven. Niets invullen als onbekend of geen sprake van controle
L	Aantal verdachten	Getal
M	Aantal bekende verdachten	Via BVI-bestand (niet invullen)

INCIDENTBESTAND

Excel	Variabele	Waarden
A	Incidentnummer	Via BVI-bestand
B	Dossiernummer	Via BVI-bestand
C	BVH-code	F40-F45 (via BVI-bestand ter verificatie)
D	Sprake van smokkel?	1=ja 2=nee (naar I)
E	Land van herkomst	Invullen landennaam (als in NL geproduceerd/vervaardigd, dan is Nederland land van herkomst). Niets invullen als onbekend
F	Land van bestemming	Invullen landennaam. Niets invullen als onbekend of onzeker (in hoeverre NL bestemming of transit)
G	Wijze van vervoer	1 = vliegtuig: vracht 2 = vliegtuig: personen 3 = vliegtuig: privé 4 = boot: vracht 5 = boot: personen 6 = boot: privé 7 = auto: vracht 8 = auto: personen 9 = motor 10 = trein 11 = bus 12 = post 13 = anders Niets invullen als onbekend
H	Omschrijven anders	Omschrijving (kort)
I	Is er sprake productie?	1=ja 2=nee (naar P)
J	Aard locatie	1 = Laboratorium 2 = Kas 3 = Woonhuis 4 = Bedrijfspan 5 = Bouwland 6 = Anders Niets invullen als onbekend
K	Omschrijven anders	Omschrijving (kort)
L	Bedrijfsmatigheid bij hennep plantage	Vul score in (zie aparte scorelijst)
M	Illegaal dumping	1 = hennepafval 2 = chemicaliën 3 = anders Niets invullen als onbekend
N	Omschrijven anders	Omschrijving (kort)
O	Brandgevaar	1 = ja Niets invullen als hier geen opmerking over wordt gemaakt in het proces-verbaal

P	Is er sprake handel?	1=ja 2=nee (<i>einde lijst</i>)
Q	Niveau van handel	1 = groot/tussenhandel (niet direct aan gebruiker) 2 = detailhandel (direct aan gebruiker) 3 = zowel tussen- als detailhandel 4 = onduidelijk/onbekend
R	Type detailhandel	1 = straathandel 2 = vanuit dealpand 3 = 06-handel (bezorging) 4 = in horecagelegenheden 5 = anders Niets invullen als onbekend
S	Omschrijven anders	Omschrijving (kort)
T	Vervoer i.v.m. handel	1 = ja 2 = nee / onbekend
U	Transportmiddel	1 = auto 2 = motor 3 = scooter/bromfiets 4 = fiets 5 = bestelbusje 6 = vrachtauto 7 = openbaar vervoer 8 = boot 9 = post 10 = anders Niets invullen als onbekend
V	Omschrijven anders	Omschrijving (kort)

Scorelijst hennepplantage (1 punt per item; score minimaal 0 en maximaal 11):

- *Belichting*: kunstlicht met tijd klokken
- *Voeding*: centraal geregeld bevoeiingssysteem
- *Ruimte*: kas of grote, verdeelde en afgeschermdde ruimte
- *Afscherming*: geïsoleerd wat betreft daglicht en temperatuur
- *Ventilatie*: afzuiging naar buiten
- *Verwarming*: thermostaat gestuurd
- *Bodem*: steenwol of hydrocultuur
- *Ziektebestrijding*: signaleringsvellen of biologisch
- *Verwerking*: uitbesteed aan manicultuurbedrijf
- *Plantmateriaal*: stekken van eigen planten of extern gekocht
- *CO2-suppletie*: gestuurde installatie

DRUGSBESTAND (per in beslag genomen drugs invullen!!)

Excel	Variabele	Waarden
A	Incidentnummer	Via BVI-bestand Invullen bij tweede en volgende drugs per incidentnummer
B	Dossiernummer	Via BVI-bestand
C	Soort drugs	1= harddrugs (lijst 1) 2 = softdrugs (lijst 2) 3 = onbekend 4 = n.v.t.
D	Harddrugs	1 = Amfetamine 2 = Cocaine 3 = Crack 4 = GHB (vanaf 9 mei 2012) 5 = Heroïne 6 = LSD 7 = Metadon 8 = Morfine 9 = Opium 10 = XTC 11 = Overig 12 = onbekend 13 = ketamine 14 = Grondstoffen
E	Overige harddrugs	Omschrijven
F	Softdrugs	1 = GHB (tot 9 mei 2012) 2 = Hasj 3 = Hennep (nederwiet) 4 = Hennepplant 5 = Hennepplant afval 6 = Khat (bewerkt) 7 = Paddo's (bewerkt) 8 = Wiet (buitenlands) 9 = Overig 10 = onbekend
G	Overige softdrugs	Omschrijven
H	Meeteenheid drugs	1 = grammen 2 = pillen 3 = planten 4 = stekken 5 = toppen 6 = wikkels 7 = zakjes 8 = anders Niets invullen als onbekend
I	Omschrijving anders	omschrijving
J	Hoeveelheid drugs (in eenheid)	getal
K	Verschijningsvorm drugs	Omschrijven (alleen bij cocaïne en heroïne)

VERDACHTENBESTAND (per verdachte invullen!!)

Excel	Variabele	Waarden
A	Incidentsleutel	Via BVI-bestand
B	Persoonsleutel	Via BVI-bestand
C	Sekse	Via BVI-bestand (ter verificatie)
D	Leeftijd	Via BVI-bestand (ter verificatie)
E	Nationaliteit	Via BVI-bestand (ter verificatie)
F	Geboorteland	Via BVI-bestand (ter verificatie)
H	Woonplaats	Via BVI-bestand (ter verificatie)
I	Woonland	Via BVI-bestand (ter verificatie)
J	Rol verdachte	1 = Gebruiker 2 = Organisator 3 = Facilitator 4 = Producent 5 = Katvanger 6 = Koerier: slikker/duwer/plakker 7 = Koerier: bagage 8 = Koerier: chauffeur 9 = Handelaar (Groot/tussenhandel) 10 = Straathandelaar (Detaillist) 11 = Groenverzorger (knipper et cetera) 12 = anders 13= eigenaar Niets invullen als onbekend
H	Omschrijven anders	Omschrijving (kort)

Bijlage 6 Opiumwetartikelen en BVH/BPS codes

Er is geen een-op-een relatie tussen Opiumwetartikelen en BVH/BPS-codes, maar in de praktijk is er wel een samenhang te ontdekken, zoals weergegeven in tabel 8.1.

Tabel B6.1 Relatie Opiumwetartikel en BVH/BPS-code

Opiumwet	artikel	BVH-code (Pol)	BPS-code (KMar)
Harddrugs (Lijst I)	2A (in/uitvoer)		384 (drugsfeiten) 386 (slikker)
	2B (teelt, handel etc.)	F42 (handel e.d.)	
	2C (aanwezig)	F40 (bezit)	
	2D (vervaardigen)	F44 (vervaardigen)	
Softdrugs (Lijst II)	3A (in/uitvoer)		387 (softdrugs)
	3B (teelt, handel etc.)	F43 (handel e.d.) F45 (vervaardigen)	
	3C (aanwezig)	F41 (bezit)	
	3D (vervaardigen)	Af en toe F45 (verv.)	

In het proces-verbaal wordt (lang) niet altijd een Opiumwetartikel genoemd en bovenstaande indeling is gebaseerd op de wijze waarop politie- en KMar-medewerkers de artikelen hantieren. Bij de KMar wordt overigens structureel artikel 2ABC dan wel 3ABC ten laste gelegd. Dus naast het in- of uitvoeren van drugs (2A/3A), is er bij smokkel tevens sprake van handelsintenties, vervoer (2B/3B) als het voorhanden hebben (2C/3C).

Bijlage 7 Leeftijdsverdeling verdachten

Tabel B7.1 Leeftijdsverdeling van verdachte van bezit en handel hard- en softdrugs

	Harddrugs bezit	Softdrugs bezit	Harddrugs handel	Softdrugs handel
12-17 jaar	2,0 %	7,0 %	4,2 %	9,0 %
18-23 jaar	27,9 %	37,2 %	30,7 %	14,7 %
24-29 jaar	26,4 %	24,0 %	16,4 %	22,6 %
30-35 jaar	17,3 %	13,2 %	21,7 %	11,3 %
36-41 jaar	12,7 %	8,5 %	10,1 %	15,8 %
42-47 jaar	8,6 %	7,0 %	7,4 %	11,3 %
48-53 jaar	3,0 %	2,3 %	6,9 %	7,9 %
54-59 jaar	0,5 %	0,8 %	1,6 %	4,5 %
60 jaar e.o.	1,5 %	-	1,1 %	2,8 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Bron: BVH-dossiers

Tabel B7.2 Leeftijdsverdeling van verdachte van smokkel

	Bolletjes slikker	Cocaïnesmokkelaar (geen slikker)	Softdrugs smok- kelaar
12-17 jaar	0,1 %	-	0,4 %
18-23 jaar	11,0 %	14,0 %	39,3 %
24-29 jaar	22,8 %	21,0 %	24,5 %
30-35 jaar	20,5 %	20,2 %	17,8 %
36-41 jaar	15,0 %	12,1 %	7,4 %
42-47 jaar	14,2 %	12,9 %	6,2 %
48-53 jaar	8,4 %	10,7 %	2,7 %
54-59 jaar	5,5 %	6,0 %	0,9 %
60 jaar e.o.	2,3 %	3,1 %	0,8 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Bron: BPS

Tabel B7.1 Leeftijdsverdeling van verdachte van productie hard- en softdrugs

	Harddrugs productie	Softdrugs productie
12-17 jaar	-	1,4 %
18-23 jaar	11,5 %	7,7 %
24-29 jaar	21,3 %	16,3 %
30-35 jaar	23,0 %	16,8 %
36-41 jaar	8,2 %	20,7 %
42-47 jaar	21,3 %	17,8 %
48-53 jaar	8,2 %	9,6 %
54-59 jaar	4,9 %	6,7 %
60 jaar e.o.	1,6 %	2,9 %
Totaal	100,0 %	100,0 %

Bron: BVH-dossiers

Bijlage 8 Incidentcombinaties in dossiers

Tabel B8.1 Uitsplitsing van ‘andere combinaties’ (tabel 3.2)

Combinaties	Aantal
F40 + F40	20
F41 + F41	12
F40 + F41 + F41 + F41	1
F40 + F40 + F42	2
F41 + F42	18
F40 + F41 + F42	17
F42 + F42	4
F40 + F42 + F42	1
F40 + F43	14
F40 + F41 + F43	13
F41 + F41 + F43	2
F40 + F42 + F43	5
F41 + F42 + F43	3
F40 + F41 + F42 + F43	20
F41 + F41 + F42 + F43	1
F43 + F43	3
F41 + F42 + F43	1
F40 + F44	9
F41 + F44	1
F42 + F44	5
F40 + F42 + F44	6
F41 + F42 + F43 + F44	1
F40 + F41 + F42 + F43 + F44	1
F44 + F44	2
F40 + F45	30
F40 + F41 + F45	4
F42 + F45	2
F40 + F42 + F45	1
F41 + F42 + F45	1
F42 + F42 + F45	1
F41 + F43 + F45	8
F40 + F41 + F42 + F43 + F45	2
F44 + F45	1
F40 + F42 + F44 + F45	2
F45 + F45	16
F41 + F45 + F45	2
F43 + F45 + F45	1
Totaal	233

Bron: BVH-bestand

Tabel B8.1 Uitsplitsing van ‘andere combinaties’ (tabel 4.1)

Combinaties	Aantal
F40 + F40	1
F41 + F41	1
F40 + F40 + F42	1
F41 + F42	4
F40 + F41 + F42	1
F42 + F42	1
F40 + F43	3
F40 + F41 + F43	3
F42 + F43	2
F40 + F42 + F43	1
F40 + F41 + F42 + F43	4
F41 + F42 + F43 + F44	1
F44 + F44	1
F40 + F45	2
F41 + F45	3
F43 + F45	6
F40 + F41 + F42 + F43 + F45	1
F44 + F45	2
F40 + F42 + F44 + F45	2
F40 + F41 + F42 + F43 + F44 + F45	1
F44 + F44 + F45	1
Totaal	42

Bron: BVH-dossiers (steekproef)